

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת בשלח תשפ"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

בני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגטאון

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

בבא קמא. מרובה – פרק שביעי דף פ עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

1 **הַמְּפָאָה** לוקח ושוחה. פי' בקנטרט דעו יום השוק ובלבד שלא יטעה העגנה שבהם
2 שלשים זום אוקה שלקח באחרונה לא יטעום לה שלשים יום אחר השוק ובלבד
3 דבוטוספקא (פי'ו) גזיר ותר' מיל' זום ויא'כ לפי הומוספקא יבול להשחות אחר יום השוק
4 ועד קשה לדעיל גבי רגל קרי לה אמרונה ודבא קרי לה עגנה ועד שלא חיביר התנא
5 זום השוק כלל ונראה לר"י לפי שהטבח רגיל
6 לקנות אחרת במנות ביתו ומותר להשחות ובלבד
7 שאפי' העגנה שבהן אוקה שנשארה יחידה
8 אחר בחביתיה שלא שוחה יותר מיל' זום אף על
9 פי שהיא יחידה ומיהו בכל הספרים גרסין
10 שלשים זום ולא גרסין יותר:

11 **מהו** להשחות קבעו מנייה. אמר' ני' דמליני רבנן
12 עליה דר' ג' דבי' בקנטרט תמיהו להשחות
13 קודם דרגל קבעו מנייה ואמר' ולקח מותר ולא
14 דווקא נקט קשרה אלא אוקתא דמלתא נקט
15 שדרבן הנה לקשור בהמה דקה לכרעי המטה
16 כדאמר באלו טרפות (תלוי' דף נו) חבל היצא
17 מן המטה עד תשעה ספחים ודורו ופירש' שם
18 בקנטרט שבכר הוא ראוי לקשור בהמה דקה
19 כרעי המטה כדכתי' אסור' הג' בעבותים עד
20 כרעי המפוח שיהי קושרין הקרנות בברייתא
21 המטע' עד שיביאנהו לקרנות המפוח אי נמי נקט
22 קשרו להשמתנין דאפילו בקשרים אסור' לנגיל
23 כ"א להשחות דבוטוספקא (פי'ו) נמי משמע דאף
24 קודם דרגל לא שרי לתשחות אלא בבית דהכי
25 קתני בהדיא אכל מגדלים קודם דרגל' ל' זום
26 ולא תשחה' ויצאה שאלה בשוק אלא קשרה
27 כרעי המטה וזוהי ה'ר' כ"ז:

28 **דקמיני'** שקיה. פי' שוקו דקין ולהכי נקרא
29 תרצא שתינוצ' ניכר בין השוקים
30 מתוך שהן דקין ונראין גבוהים ומשום הכי נתי
31 כפי' ד'אחלות וחלדות הנקנים רבי ז'יס אמר
32 ב"ש מטמא בות במשא ובקנישה בניגע דמתוך
33 שרגליה גבוהים ודקין מספקא לון' שמוא לאו
34 היינו חולקה דקרא ושי' זה תורת נבלה או שמת
35 היינו היא וני' זה תורת שרץ והאי דמסיים ומאי
36 שרצא דמתקיא שקיה היק ומאי שרצא חולקה
37 דכתיב בקרא שאין ספק דמתקיא שקיה שרי
38 רגליה קצרות ושורפת על הארץ וכן נראה לר"ת
39 **חובה** תפרינהו לבנה. פ"ח במכ' וז' דורא
40 לקבוצ' קני' שאין עסקת לרגל'ן אלא
41 עסקת לרגל' צאן וז'י' כשנה היצאת מלפני
42 השליט ומיהו בפרק שני נזירים נזיר' ג'ו. (ושם)
43 גבי הקפת הראש אין שיקו לפרש כן דאמר' ליה
44 ר' אדא בר אבהו לרב הונא לירדן ז'יס מסוף
45 זהו אמר' ליה חובה אל' חובה חובה הקבוצ' לבנה
46 ואין שיקו לפרש שם אלא לשון קללה אי נמי יש'
47 לומר' אין יצאה שתשעל בקבורת' בניה.

48 **מכי** אקא רב לבבל. פי' בקנטרט והיו מתישבין
49 שם מפני שישבו והיו רוב מתישבין
50 מישראל והענין זה פי' בפרק קמא דגיטין דף ו'
51 (ושם) עשינו עצמנו כבבל אקא רב לבבל ונעשינו כקיאן לשמה מתוך שרובה ושיבות וקשה לר"ת דאי' כ' מאי פיר' חתם ממותי' ודעו בארץ ישראל לגישן
52 אכל בכל אל' ותלא המשויות נשנו קודם דאקא רב לבבל ומפ'ת חתם ממותי' אקא רב לבבל חולדה לנו שנימוחו וקנהו וחרש' ותמוטבו שכלו
53 שבקיאן לשמה וכן כאן לענין בהמה דקה שיש שם רוב ישראל וכן שי' כריש בכל מערבין (וערובין דף ע"ג)
54 **לבי'** ישע' הכי. פי' פירון הבן וכן העירין וקשה דאי' דמתרומגין פירון פרק' מ"ט אין שיקו לשון ישועה ור"ת פי' שגדל' שם וכן וגל' שם שהוקד' נושע' ומקלט ממני' אבו דכרתיב ותמליכה
55 זכר (ישעיה' ס"ז) נקט לשון ישועה והיה רגילין לעשות סנדור

1 והקפ'ת המקבץ את הבמות ליום השוק וקנה ושוהם' או לוקח ושוהה. עד יום השוק
2 שלשים זום למקחה ובלבד שלא יטעה את עגונתו. המאחרת לקוחו שלקח סמוך לעת
3 השוק לא יטעה אותה לאחר יום השוק להשלים שלשים זום למקחה העגונה. מאחרת
4 כמו הלחן העגנה (רות א) האחרת מלמדישא אלא קושרה. ורבנן פ'מיני עליה דרבן
5 מילאיל' גזנת. פירדרא עוצק מפני כאב הלב
6 לא הנה' וכל להטוב רוחו: כלבים מוויני. ורעה

7 בשדות אחרים וגולו את הרבים שהיו פרעין.
8 בהמה דקה שלקח בחורשן ואל'ם שהיו חורשין
9 סמוך לבתיהם. ולא היו רועין בשדות אחרים
10 ומשום חורשין ליכא ג'ו דאמר לעיל אכל
11 מגדלין בחורשין ולקחו דף פ"א) נמי בחקתה'
12 וישע' תיקן שלא יקפיד בעל היער על כך אפי'
13 הכי בענינו מפני ששרה קנהה היתם ביניהם ושל

14 אחרים היתה רועה. בהמות שלה שעשה
15 השוקה. שלא לגדל בהמה דקה עור: כלבים
16 ודודיים. תנו במתניתין דאסור לגדל'ן היה דקיס'
17 צבים ושועלי' כלבים סופרי'ם. קטנים וזקנים

18 הם לא כלבים גדולים עד עירידי ואין מוסיק'
19 חיליות סמיאן. גדולות בסנה לנפר' את הבית
20 מן העכברים: וזוירי'. קנה דקמיני'. דקיס'
21 דמקמי' שקיה. שוקה גרצ'י' כבבל פארין
22 ונתאי'. שמיים גלות: מנינה רבו פ'תלמידים
23 ונתישבו שם בישוב קבוצ' דירך פאי'. הלא יש'
24 לך בהמה דקה חובה. שם אשתו תפרינהו

25 לבנה. שאתה סמוך עליה והיא אינה ימולה
26 לשמור. מכי אקא רב לבבל. רוב מתישבין שם
27 מפני וישבו לישוק ארתינא פרק'ו כמו פירי' רב
28 להוהו בכך שרצא שם רוב ישראל וישבו לבבל
29 שבעו הנה. ברות מילה על שם שעברו עליו
30 שבעה ימים: ישוע' הכי. משתה שועשין פירון

31 הבן כבור ישוע' מתרומגין פרק'ו כמו פירי' רב
32 לא עיל קמי' דשמואל. טעמא אמרין לקושי'
33 שמואל

24 **מתייבין** אותו ליקח מיד עד שימצא את ההוגנת לו ומעשה באשה אחת שהיה בנה אימר
25 לה וקצפה ונשבעה כל מי שיבא איני מחזירנה וקצפו עליה בני אדם שאיני מהוגנן וכשבא
26 הדבר אצל הכמנים אמרו לא נתפוגנה זו אלא להגנון לה פשם שאמרו אין מגדלין בהמה
27 דקה כף אמרו אין מגדלין היה דקה ר' ישמעאל אמר מגדלין כלבים פופרין ותחולים וקופין
28 והולדות סנאים מפני שעשוים לנפר' את הבית מאי חילדות סנאים אמר רב יהודה שרצא

29 תרצא ואיפא דאמרי תרוא דקמיני שקיה ורעא ביני וורדיני ומאי שרצא דמתקיא שקיה אמר
30 רב יהודה אמר רב עשינו עצמנו כבבל פארין וישראל לבהמה דקה אל' רב אדא בר אבהו
31 לזב הונא דירך מאי אל' דידן קא מינפרא להו חובה אל' חובה תפרינהו לבנה פולח'
32 שניה דרב אדא בר אבהו לא אפייס ורעא לרב הונא מחובה איפא דאמרי אמר רב הונא
33 אמר רב עשינו עצמנו כבבל פארין ישראל לבהמה דקה מכי אקא רב אדא בר אבהו וישמואל

34 רב אפי אשקיעו לבי שבעו הנו אמרי לה לבי ישוע' הנו רב לא עיל קמי' דשמואל
שמואל

1 זָפַק רב דורש. לא על עתה על זה המעשה תיזון דהא פריך עולה מפרזיחא אלא דרש המקודש
2 נתקן.

3 **מוֹתֵר** לתרוגו ואסור לקיימו. והא דאמר רב פפ' דסנהדרין (דף טו ושם) גבי דמי אורי
4 ורוב חובא וברדלס עוקש דאפי' ר'א דאמר כל השודם לתרוגו וכה הוה דוקא

5 כשהמיתו אכל אהיתו לא היינו בקשורין
6 בשלשלת שן רבד' לגרולן והבא בחבולו שאן
7 קשורה אינ' מהנהו גרעילס בני אדם להחזר ולא
8 אתי לדיי היזק אבל מחתיל אין נחריזי שאן
9 יודעים אם אהי בר חזקא או בר חזקא שאן
10 מכירים באבותיהם.

11 **אָמַר** רבינא לעור. שאם מצאן מן אין חייב
12 בהשבת העור והקצת תימה כיון
13 דאשמעינן דאין בו משום גזל למאי אשכחין
14 הך דמותר להורגו וי'ל דאין לחוש כיון
15 דמהחילה אשכחין ומותר להורגו.

16 **מִתְרַעֵוִן** על היתר בשבת. ע"כ לא היינו
17 התרעה בשופר דשופר בשבת מי
18 איבא כרדוקס בספס' דתמינת (דף יד ושם) אלא
19 התרעה כפה בעינו וסבר מביד דהם דעגנו קרי
20 ליה התרעה כהן דמיא פריך מההיא דבשאר
21 מיני פתעוניה דתקני לא היו מתרעין על
22 החיבור אלא עוצקים דילמא הי'ק לא היו
23 מתרעין בשופר אלא עוצקים כפה בעגנו ואין
24 לומר אע"ג דתרווייהו כפה התרעה לחוד ועצקה
25 לחוד דהקם משמע דלמדי' עגנו קרי ליה

26 התרעה חזא היא וי'ל דהפ' מקאמר ששבת
27 מתרעין לכל הפחות בעגנו א"כ ראוי לעשות
28 על החיבור התרעה אפי' בשופר בחול כיון
29 שדואו דרוב כל כף כר בשבת עוצקים.

30 **עַל** התקב. לא ועל הנטבאי דתא במתני' נסדר
31 תעניתו האלו דתמיא (ט) תנן שמתרעין
32 על הארבה ועל החסיל ועל הנטבאי וי'ל דהקם
33 כפה ועי'ל דשופר נרסיקן ליה ודקם בגובאי
34 המזיק לשדות ודמיא דארבה וחתיל דקתיני דקם
35 ונטבאי דהקא במזיק לבני אדם דמיא דרעיעס
36 ושילוח נחשים. פירוש ר"י.

37 **לְעוֹלָם** אין מטיבין לו. והא דקאמר אביה גופיה
38 בעיבדא וידייה לא במתרה מטיבין לו
39 בפרק קמא דבבא בתרא (י"ב טו) זה אמר בשעה
40 שזקה כבוד ערין שחירו ויטנו אותו ראש
41 וישקה אכל לבסוף שלא החזירוהו אמר לעולם
42 אין מטיבין לו.

43 **אוֹמַר** לנכרי ועושה. דוקא משום מצוה זו
44 ידשוב דאי' אכל לעורך מצוה אחרת
45 לא שרי אמריה לנכרי ואפי' לעורך מילה מותר
46 בפרק תרין (עירובין דף סח) דלא שרי אמריה

47 לנכרי באיסורא דאורייתא גבי התוהו עוקא דאישתפך תמימיה דקאמר נשילייה לאימיה אי עריכה נחיס ליה אנב אימיה משמע דאי לא עריכה אימיה לא שרי אפילו על ידי נכרי
48 וי'ס כשחובו כהדאי נחיס ליה נכרי אנב אימיה ולבאוהו משמע שלפני המילה היה ודאי עריכוין למימיה כדי למלוה ולא שרי אפילו ע"י נכרי אלא אנב אימיה כדשריא הקא והקם
49 ארין ישראל דלעיל דאמריה כתיבא עוקא אורייתא נמיא ליה לנכרי דניתי מנו ביחא ההוא דלעיל איסורא דרפנן וזהו לקבאי דרך חצר שלא עיבד ואפילו איסורא אורי' שאן לחתיר
50 משום מצוה אחרת על ידי נכרי כגון לקבאי ספר דרך פרמילת כדי ללבוש בו דדוקא מילה דהיא נטא דשן שתי על ידי נכרי איסור דרפנן מיהו דה"ג משמע דאפילו איסורא
51 דאורייתא שרי על ידי נכרי לעורך מילה שפירש דאפי' דניתי נכרי מתוך ביתו דהיא דרך רשות הרבים דהוי איסורא דאורייתא שרי על ידי נכרי לעורך מילה כמו כהנא משום ישוב
52 ארין ישראל ולדבריהם כשבבאי בתרא דקאמר נחיס ליה נכרי אנב אימיה לאורי המילה והו' ולאורי' שלשה שכבר נתהפא הנדל' יפס ולספרים דה"ג נכרי נבלח לומר דע"י ישראל
53 קאמר ותוך שבעה דמתלצין עליה השבט את אמרה עריכה אני כדאמרין בפרק מפנין (שבת דף קסג ושם) אבל אין טראה דעל ידי ישראל וזהו אסור לתרבות בשביל התענוק כדאמרין
54 בפ' דרזין (דף טו) ולפי ה"ג ספי אית' לו למשיע על ידי נכרי איסורא דאורייתא מאיסורא דרפנן על ידי ישראל כדמיסקי הקם אחאי עובדא ולא שני לך בון שבת דאתי ביה מעשה
55 לשבות דלתי' ביה מעשה אורייתא נמי בפרק ר' אליעזר דמילה (שבת דף קל) פשם כשאם מביאין דרך רשות הרבים כן אין מביאין דרך גנות תצרות ורפספות והנה נראה מתוך ה"ג
56 לחתירי ביום שני אפילו של ר'א על העשות כל כצרי מלה אפילו לבחור עצים לעשות כרז' ע"י ישראל שצרי מלא דמיא שרי לקטור על ידי נכרי כדמוכח בפ' ק"ה (דף ק"ה) אפילו
הבי

1 שמואל לא עייל פשה דרב אפי'. שזקה גרול ממנו ורב אפי' תלמידו של רב קהה. שאן
2 נתרה. מי יתאמר מבחוץ וקבא אחרונה תידי' נתרה שמואל. וכו'ן וכו'ואו רב רב אפי' רב
3 ואזכר תלמידו. מלתא בעלמא הוא ועבד לשמואל. שמואל קטן שבוכלן וזה היה שאן
4 רב נכנס לקפני סיביתא ויקרא הוא דקא עבד ליה משום מעשה דלתייה לשמואל בשמנהו

5 שרצים (שבת דף קטז) אדריה עליה. היעטע
6 עליה לנהוג בו כבוד. אדריה וכו'. דהוה מקריב
7 אהא שנקרא וקשעה לקרא דהוהו יטקא. חזקא
8 מעד להקין אדם. מתירעים. בעבור הבחנה
9 ובחצרות ובחצרות במסכת תפנית. חזקא.
10 שחזן שמתחבר האדם עליה פרטיירי בלע"ה
11 ודלת הנעלת. על האדם מהות מצלית. לא
12 כמורה תפנית. ונפקא מיהא לאפשרי כרמיא.
13 מלתא דנפשיה. כביב כהשוחפן (דף י"ב)

14 דאימניה לאותוביה ברישא ולא איסקינא
15 מילתא ויהלוקת בית. מקריב אונז. שטר מכירה
16 לא היו מתרעין. שבת: עוצקין. פהיה: יבש
17 קשה מלת אבעבועות פורה. פריחתו דהוה
18 מבחוץ הוא מכבוע דהוה לח מקבל דבפנים
19 הו' יבש:

20 **מִפְּנֵי שֶׁשְׂוִיין לְנֶפֶק אֵת חֲבִית לֹא קִישָׁא הֵא בִּאוּבְמָא הֵא בְּחִוּרָא וְהָא מַעֲשֵׂה דְרַב אוֹבְבָא
21 הוּוּ הֵתֵם אוֹבְבָא בְּר חִוּרָא הוּוּ וְהָא מַבְעֵא בְּעֵא לִיה רִבְנָא דְבַעֵי רִבְנָא אוֹבְבָא בְּר
22 חִוּרָא מְהוּ כִי מַבְעֵא לִיה לְרִבְנָא בִּאוּבְמָא בְּר חִוּרָא בְּר אוֹבְבָא מַעֲשֵׂה דְרַב בִּאוּבְבָא**

23 בְּר חִוּרָא בְּר חִוּרָא תְהוּ (חב"ד ב"ח כ"ו"ח ס"יון) אָמַר רַבִּי אֶהָא בְּר פֶּפֶא מִשׁוּם רַבִּי
24 אָבָא בְּר פֶּפֶא מִשׁוּם רַבִּי אֶהָא בְּר פֶּפֶא וְאָמְרִי לֵה אָמַר ר' אָבָא בְּר פֶּפֶא מִשׁוּם רַבִּי חִיָּיא
25 בְּר פֶּפֶא מִשׁוּם רַבִּי אֶהָא בְּר פֶּפֶא וְאָמְרִי לֵה אָמַר ר' אָבָא בְּר פֶּפֶא מִשׁוּם רַבִּי אֶהָא בְּר
26 פֶּפֶא מִשׁוּם רַבִּי חִנְיָא בְּר פֶּפֶא מִתְרַעֵוִן עַל הַחֻבּוֹק בְּשֶׁבֶת וְדִלְת הַמַּבְהָרָה

27 תַּפְתָּא וְהַלּוֹקֵת בֵּית פֶּאָרְצִין אִשְׁרָאֵל פּוֹתְבִין עֵלְיוֹ אֹנּוֹ אִפְּלוּ בְּשֶׁבֶת מִיתִיבִי יִשְׂרָאֵל פּוֹרְעֵנְיָת
28 הַמִּתְרַשְׁלוֹת בְּכוֹתָעַל הַצִּבּוֹר כְּגוֹן חֻבּוֹק חָבֵב בְּכוֹב צִרְעָה וְיִתְוֹשׁ וְיִשְׁלַח וְנַחְשִׁים וְעַקְרָנִית
29 לֹא הָיוּ מִתְרַעֵוִן אֵילָא צִעֲקִים לֹא קִשְׂיָא פֶּאָן בַּלַּח פֶּאָן כִּיבֵשׁ דְּאָמַר רַבִּי יִהְיֶשׁעַ כְּן לֹו שְׁחִין
30 שְׁהִיבֵא תַקִּבָּה' עַל הַמַּצְעִים לֹחַ מִבְּחוּץ וְיָבֵשׁ מִבְּפִינִים שְׁאָמַר וְהָיוּ אִבְעִבּוּעוֹת פּוֹרְחָה
31 בְּאֶדָם וּבִבְהֵמָה וְדִלְת הַנְּעֻלָּת לֹא כְּמִתְרָה תַּפְתָּא מֵאִי מַר וְזִמְרָא אָמַר סְמִיכָה רַב אִשְׁי

32 אָמַר כָּל הַמְרַעֵוִן לֹו לֹא כְּמִתְרָה מִטְּבוֹין לֹו רַב אֶהָא מִדִּיפְתִי אָמַר לְעוֹלָם אִין מִטְּבוֹין לֹו
33 וְלֹא הָיוּ רַב אֶהָא מִדִּיפְתִי מִלְתָּא דְנִפְשֵׁיהּ הוּא דְאָמַר וְהַלּוֹקֵת בֵּית פֶּאָרְצִין יִשְׂרָאֵל פּוֹתְבִין
34 עֵלְיוֹ אֹנּוֹ אִפְּלוּ בְּשֶׁבֶת בְּשֶׁבֶת סַלְקָא דַעְתָּהָ אֵילָא כְּדָאֲמַר רַבָּא הֵתֵם אוֹמַר לְנִכְרֵי וְעוֹשֵׂה
35 ה"ג אוֹמַר לְנִכְרֵי וְעוֹשֵׂה וְאֵע"ג דְּאִמְרִיה לְנִכְרֵי שְׁבוּת הִיא מִשׁוּם יִשׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא גְזוּרֵי
36 בִּיה רַבְּנָן אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּר נַחְמִי אָמַר רַבִּי וְיָתֵן הַלּוֹקֵת עֵיר פֶּאָרְצִין יִשְׂרָאֵל פּוֹפּוֹן אוֹתוֹ
37 לִישָׁה לֵה דְרָךְ מֵאֲרַבְעַע רוֹחוּמָהּ מִשׁוּם יִשׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: ת"ר עֲשֵׂרֶה תַּנְאִין הַתְּנָה יִהְיֶשׁעַ

38 שְׁחִין

39 שְׁחִין
40 שְׁחִין
41 שְׁחִין
42 שְׁחִין
43 שְׁחִין
44 שְׁחִין
45 שְׁחִין
46 שְׁחִין
47 שְׁחִין
48 שְׁחִין
49 שְׁחִין
50 שְׁחִין
51 שְׁחִין
52 שְׁחִין
53 שְׁחִין
54 שְׁחִין
55 שְׁחִין
56 שְׁחִין

1 שיהו מרעין. תמידות החורשין ושלא יקפיד בעל היער על כך. ולקטנין עצים. משרה
2 הכירו בו. ועשבים למאכל בהמה. חזין משרה חלקין. דמעלו לה עשבים הגדילת עמה
3 והתולשין מפידי את התלתן תלתן קטנית ושמה פגוריא. ואקטנין נטעיות. מן האילן
4 קטנם בד ליעו לא להרכיב ולא יקפיד בעל האילן. חזין מרעיות של וית. הסוצין דחיה
5

6 כדאמר רבנן. מרובי את הפסיקה ויב דף (א) וכן
7 מחילתא ומרעיותא בדין ומשם אין לקטום
8 ונתעוה מרעיות ומשפטיא את הרעופות. בתחילת
9 משרה וכל שכן מרעיות יתנים שיהו מרעיות
10 ידועש. ופחיו. ומסילין חכה לצד דגים. בוקה
11 של טבריא. ואציפ. שבחלק נפתלי ויתתה כולה
12 כדאמרין לקטן. שלא יפוס קלעו דרך צידים
13 חלקתא ומרעיות ולעשות גורדי קנים במים להלכד
14 של דגים וקורין לו במוקמינו גור ובארץ אשכנז
15 וקורין לו וביא. שלא יפוס קלעו מפני שמעב
16 עמדין את הפסיקה לחזיו. תנדי. לקטן קפוש
17 לה לא נכרזה אלא ליעול דהמק צורו לה
18 ואע"פ שפירין את תנדי והלכין בשביל
19 הקשות. סתם בני אדם משהביסו בתואנם עד
20 שנת היריעה מקפורים שדומים ליכנס בן כל
21 אדם לקצו את הדרך שלא יקפו וכן גרצין
22 בשביל הרשת לפי שברשות עושין והתנה
23 ידועש. ומלא יקפידו על כך. עד שמתד רבקה
24 הגשה. שנת ביז' במחשונן כדאמרין במתנית
25 (דף טו) ומאן והלאה תרעום צומחית וקשה לה
26 דיסת הרגל. ומסתלקין לצדי הדרבים. בכל
27 את אורח. כסם שהבואה שיהו הפקר לכל
28 אדם להסתלק מן הדרך מפני הימדות וליכנס
29 לגבול שדה תבירי. ויחיל על המיזר אצל הדרך
30 מפני יתדות הדרבים. בימות החמה יבש הים
31 ונעשה כיתדות מקום דריסת האדם והבמה
32 שדרשו שם בימות החורף ונעשו כשדות
33 כפיפי. מנתק ומזרות ונעשית המעבוב אותו
34 ונתעלו ויודו עד שמוצא את הדרך. מקופה
35 מקום שנפל שם בעת מותו קצאו להבטיח ואין
36 בעל השדה מעבב עליה. דקתי. בהמה דקה ביער
37 קשה שאינה מכלה את האילנות. אבל בתלושין.
38 אתרי שטרב עליהן בעל השדה ותלשן אסור
39 לישלן ודעתיה עליהו. ובישוי. דעתו עליהם
40 לא אפי' מתירין אלא לעורר. העשבים ממנה
41 משום כלאים. פי' דבעל פרזו תעל לישלן
42 שמפסיד את החלקת. כאן. שהחלקת עומדת
43 לזרע. כאן. שזרעה לאכול חזירין טורדיליש
44 בלעיה דטירבא. מתפשטת ונדולת על
45 העשבים ומעטיל לה סמיכה כעין דלה של כרם וסמי. ויעין. וז' ארעא לאדם דשרי לה
46 למלקט מן העשבים בתנאי ידועש. משארי. עשויים כערות: ביה קביצה. כשעור טובה
47 בריח צרור לחתין מן היות מלמטה מרור לגזו. מן הפקק ולמעלה. מותר לקטום פקק
48 קשה מאיבו של אילן. מפריו בלומר מענפין רכרין ודקין. ולא מחויה. מענפין גדולים ונסין
49 באילן גמור. אלא מחויה של אילן מחתבואתו מקום שיש גנפין חרבה והיה באנעוה גבחו
50 ולא מחויה מלמעלה ענף האנעוה שהוא גיליון ועיף האילן מחתבואת האנעוה. מן
51 בתרא דע"ו (דף סד) ומבמות דתא (בא) ומקיים בכלאים לוקה ולא מלקות ממש דלא שאין
52 בו מעשה הוא אלא אישורא בעלמא הוא א"פ אפי' לרבנן איצטרך ותיבא דתיבא ליה
53 חכיבודת חממי שלא יחשדוהו שזרעם הוא דקטן תלתן שעלמה עם מיני עשבים ולא נקט תלתן שעלעו עמו עשבים רבותא נקט אפילו שמבוכין לזרעו תחילה שאר זרעים התלתן עלה
54 מנאלי אפי' כיון דהשתא מיהא לא ניתא ליה כורעים מממת התלתן שגלה אין מחזיבין אותו לעקור. כאן לזרין. הוא דחזין משרה תלתן לזרעים דמעלו ליה ואת כיון דאיבא אישור
55 בלאים אסור ללקט והואמרי בפ"ב דמרק (דף ו) וסתנין שיהו מקפורין כל השדה שיש בו בלאים ויר' לרבנן דליבא שיערא ברתנן מבסכת בלאים (פ"ב מ"א) ומיני' לה בהמבור
56 פירות (כ"ב דף ע"ג) כל קאה שיש בו רובע ממין אחד ימעט:

1 הכי אמר פ"ק דביצה (דף ו) (ושם) בירש שני ותקספו בו ישראל אפילו בירש שני של
2 ר"ה כ"ש מילה דשרי ע"י נכרי אישורא דארומיא בשבת כופי' בהלכות גדולות ותיב
3 גמי ע"י ישראל בירש שני של ר"ה ומיזרו אין זה דין קצו חזין ליה למישרי לקבור
4 מת בשבת אלא לפי שהוא מוכתר ומתבשר בשבת שבעה באיסורא שבת
5

6 שיהו מרעין בחורשין וקולטנין עצים בשדותיהם
7 וקולטנין עשבים בכל מקום חזין מתלתן וקולטנין
8 נטעיות בכל מקום חזין מרעופות של וית ומעין
9 היוצא בתחילה בני העיר מסתפקין ממנו ומחזין
10 ביהמה של מבריא ובלבד שלא יפוס קלעו ועמדין את
11 הפסיקה ונכפין לאחריו תנדי ואפילו בשדה מלאה
12 פרסום ומחללים בשבילי הרשות עד שמתד רבקה
13 שניה ומסתלקין לצדי הדרבים מפני יתדות הדרבים
14 והתועה בין הפרמים מפסגו ועולה מפסגו ויודו ומת
15 מנהא קנה מקומה. שיהו מרעין בחורשין אפר רב
16 פפא אלא אמרן אלא דקה בנסה אבל דקה בוקה
17 ונסה בנסה אלא וכל שכן גסה בוקה דלא. וקולטנין
18 עצים משרותיהם לא אמרן אלא בחזיו ויהי אבל
19 בשאר עצים לא ואפילו בחזיו ויהי לא אמרן אלא
20 במחזרין אבל בתלושין לא ואפי' במחזרין לא אמרן
21 אלא בלה אבל בבישים לא ובלבד שלא ישרש:
22 וקולטנין עשבים בכל מקום חזין משרה תלתן למיזרי
23 דתלתן מעלו לה עשבים ורמיניה תלתן שעלמה עם
24 מיני עשבים אין מחזיבין אותו לעקור אפר רב ורמינה
25 לא קישא פאן לזרע פאן לזרין לזרע קשו לה עשבים
26 דמכחשי לה לזרין מעלי לה דכי קוימי בני עשבים
27 מירבבא אוביעת אמיא פאן ארדם פאן לבהמה דכיון
28 דלבהמה ואזרעה עשבים גמי מביע לה ומנא
29 ירעין א"ר פפא שאריה משארי לאדם לא שאריה
30 משארי לבהמה: וקולטנין נטעיה בכל מקום חזין
31 מרעופות של וית פ' ר' תנחום ור' פריים משום וכן
32 אחר גזות כביצה פקנים ובנפנים מן הפקק ולמעלה
33 ושאר כל האילנות מן אובו של אילן ולא מן חזו
34 של אילן מן הרש שאינו עושה פירות ולא מן יסון
35 שהוא עושה פירות ממקום שאינו רואה את התקפה
36 ולא

37 חזין מרעופות של וית. פירש בקונטרס מלא שני
38 ארופין ובזרור פירש עצים
39 ונפני היות קרוין גרופים כמו יחור בהאנה
40 חמורה בנפנים שכל אחד יש לו שם לבחו ותיבא
41 הא דאמר בבבאשית רבה ואתא קח לך מכל
42 מאלל אשר יאכל ומזרות לנטעית חזירי לתאנים
43 ורעופות לזיתים.
44 היוצא בתחילת בני העיר מסתפקין
45 ממנו. למאי דאמר לקטום התאנים
46 שהתנה ידועש אפי' בחז"ל יש לתמוה לה דאמר
47 בפרק כל הצלמים (ע"ז דף מו. ושם) ומתעשה
48 למען מימיו מזה לנכסיב ופשיט ליה מרא
49 דאמר מים של רבים אין נאקרים ומעט דנעיי
50 מארעיה ויהשתא אפתי של רבים הם מתנאי
51 ידועש ויש לחלק בין דצא מנאלי לטרה בו
52 ורפוד:
53 ומהחזין ביהמה של טבריא. כל אדם ובלבד
54 שלא יפוס קלעו גמי לכל אדם
55 ואפי' הבעלים עצמן כדתיבא לקטן שהתנו
56 בהשמיים זה עם זה אבל דף הוא במבמותו וברשת ויהי הבעלים שיהוה ששקן
57 מחזיבין אותו לעקור. פירש בקונטרס שבי' עתיד לישלם לפי שמפסידין את התלתן וקשה
58 לפירושו דאין מחזיבין משמע שאין אסור בתנאו ונדו דאם מתניאש מתעצל לעקור למה
59 לא נתביעו דתא איבא אסור כשמתניאש ברתנן מבסכת בלאים (דף מ"ח) הרואה דק
60 בכרמו ואמר לכשאניעו שם אלקטנו מתריבן שחאוורו אלקטנו חמישים אסור
61 ונראה לרי' דאין מחזיבין אותו לעקור דליבא אישורא שתרד הוא לא ירעו אלא פאליקן
62 באו ומשום מקיים בכלאים ליבא כיון דקשו להו עשבים ולרע איצטרך דאמר בפרק
63 דמבמות דתא (בא) ומקיים בכלאים לוקה ולא מלקות ממש דלא שאין
64 בו מעשה הוא אלא אישורא בעלמא הוא א"פ אפי' לרבנן איצטרך ותיבא דתיבא ליה

54 חכיבודת חממי שלא יחשדוהו שזרעם הוא דקטן תלתן שעלמה עם מיני עשבים ולא נקט תלתן שעלעו עמו עשבים רבותא נקט אפילו שמבוכין לזרעו תחילה שאר זרעים התלתן עלה
55 מנאלי אפי' כיון דהשתא מיהא לא ניתא ליה כורעים מממת התלתן שגלה אין מחזיבין אותו לעקור. כאן לזרין. הוא דחזין משרה תלתן לזרעים דמעלו ליה ואת כיון דאיבא אישור
56 בלאים אסור ללקט והואמרי בפ"ב דמרק (דף ו) וסתנין שיהו מקפורין כל השדה שיש בו בלאים ויר' לרבנן דליבא שיערא ברתנן מבסכת בלאים (פ"ב מ"א) ומיני' לה בהמבור
57 פירות (כ"ב דף ע"ג) כל קאה שיש בו רובע ממין אחד ימעט:

1 ולא מקום הידא את השהו. סיבות צדין במחזן מפני שהאז עיקר האילן שהתקח
2 מכלשת שם את הפרי ומתמקח מלא חבל חרם. מלא חבל של מנודה היה לו בדוקה
3 מן הדיקה למשוך רשתו חרם כמו מעורים ותרמים (מחלת זו): **במקרח כל השבטים. כל מי**
4 **שירצה ישול דקא בנטלטלי ושיא השלל והמקלתי דיה וכן אהה מוצא כפגנני. אע"פ**
5 **שכונת בהר דן האמורי אין כענין ופירוץ פרי דהי**
6 **לקח ושיראל שירשו היה לקח לכל אדם רר**

7 ושפלה ונגב ועמק ארץ שהיה נקבעת שיקרן
8 ככנייה' לכן נקראת נגב שכל שנה דואי נטובה
9 שאין שם צל אילנות והמה וזרחת ומנגבה
10 אמר ליה לשפעתי. בחול: שקחת. טחריה מטיט
11 וחבריה: פתה. והיא. קרקע דדיך אפילו מל. ירד
12 עליה בליקל קשה לה ודיוסת הרגל ממקרה:
13 אפילו בחיזה אלהי. וכיש בבלל שמועין שם
14 שיחות ועוברין ושבים והצריך להנחותו ספסע
15 ואולי. ממנה לקחת פשיעת נוסח ולא היה רוצה
16 להתקלט אל מער השדה נדולתו. שהוא מראה
17 לנו שהאז ירא ששמים מאד ואינו נשאל לנתאי
18 שהתנה והושע ומקחו ביחודה: גניזא דפרילא.
19 כלומר נתי: ובן. פשטא מאי שאז איהו
20 מתבירה: והשבותי. אל נפוצ משמע שאם טעה
21 בחיך אמה צריך להשלכות לדרך: דאורייתא פי

22 פי"ז. יחף סביבות מעיר התכרים ולא יעבור
23 בחובס והפסיד: איסריא. הדין ט"ז אמות שה
24 היה. כמאן לאיסרטיא ושדה נר סכאן מפנה
25 לשדה בור ניר הרשול ולא ורוזע: כפגנה. אלמא
26 אל קנה סקומו דאי קנה סקומו מציי בעל השדה
27 של ימין ושל שמאל לעכבה על המיצי. מוטל
28 ברחוב הדרך ועברין ומתחילין עליו עשי
29 קהרות ומשכאות: כל שלשים יום שלשים יום
30 רשאי לנתחו שם: דיי ושמעאל בנו של ר' יוחנן
31 בן בריה: פירק הנהול בתרני: נחיל. של דבורים
32 שהלכו לשדה חברו ונתיישבו על שובתה של
33 אילן ואם ישול אהך אהך חן פרדות ואברות
34 מאחר שנתנו עניקן באוקה שובה לפיך

35 קוצבצה ונתון לו דמים: ופצלי דובשני. או קא
36 בכדו של יין וקא נה בכדו של דבש ונסקה
37 מבית של דבש וכן או קא מביתל פשתן על
38 ממור וקא בא בחבילת עצים מנת ממורו של
39 בעל פשתן ופירק זה את עציו ותוענה: דר' יהודה
40 ורבי שמעאל יחדיא ניערה וברייתא דעשרה
41 תנאים סקמא דיא:

1 א"ן כל כל שבת ושבת מישראל גרסינן. וכו' יש נוחלין (כ"ב דף קכב. ושם) גבי תולדות
2 העולם הבא גרסינן אין כל קל אחו ואתה מישראל בן נראה לר"ה: **ונוטל דמי**
3 **יני מותן דובשנו של חברי. ע"ב מירי בשעלל בית חבר פרוך עליה דא"כ לימא ליה**
4 **מסתפקיא קוביא כדאמר לקוח פריק בתרא קנה קטן** וא"ת ואמאי נטל דמי יוני אמר
5 לקוח פריק בתרא שם דאין לו אלא שכר
6 וקצי למימר דהך דר' שמעאל בנו של רבי יוחנן
7 בן ברוקה פליג כדאמר בסמוך בירודא לא
8 קאמר וכן משמע בחוספתא דדבר דלא יקדח
9 קטני דק אכל איב כל נראה לדקוה ישול דמי יוני
10 הלא יכול לומר אגן דמיהו דוחק ומיכל
11 כיון

1 **ולא מקום שיהא את החמה שנאמר וימגדר**
2 **הבאות שמש: ומעין היוצא תחילה בני העיר**
3 **מסתפקין מפניו אמר רבה בר רב הונא ונותן לו**
4 **דמים ולית הלכתא פותיה: ונותנין ביה של מרביא**
5 **ובלברד שלא יפרוס קלע ויעמיד את הספינה אבל**
6 **צד הוא ברששות ובמקמרות ת"ר בראשונה התנו**

7 **שכמים זה עם זה שלא יפרוס קליעה ויעמיד את הספינה אבל צד הוא ברששות**
8 **ובמקמרות תנו רבנן ומה של מרביא תחלו של בפחלי היתה ולא עוד אלא שנטל מלא**
9 **חבל חרם בדרומה לקנים מה שנאמר ים ידרום ורשה תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר**
10 **תלושין שבהרים בחוקת כל השכמים הן ועומדים ונחוצברים בחוקת אותו השכט ואין לך**
11 **כל שכט ואם שלל שאין לו פה ובשפלה ובגב ובעמק שנאמר פנו וקעו לכם ובאו**
12 **הר האמורי ואל כל שכבו מערבה כהר בשפלה ובגב ובחוף תים ונו' וכן אהה מוצא**

13 **כפגננים ובפרוים ובאמוריים שפניהם שנאמר ואל כל שכבו אלמא שכבו הכי הוי:**
14 **ונפנין לאחורי הגדר ואפילו בשדה שהיא מלאה פרבוס אמר רב אהא בר יעקב לא יגזר**
15 **אלא ליטול הימנו צדור אמר רב חסדא ואפילו בשבת מר ויזרא חסידא שקול ומהדר**
16 **וא"ל לשמעיה (למחר) זיל שיקריה: ומהלכות בשבילי הרשות עד שחרד רביעה שניה אמר**
17 **רב פפא ותאי דידן אפילו מל קשי לה: ומסקלון לצדי הדרכים מפני יתדות הדרכים**

18 **שמואל ורב יהודה הוי שקלי ואולי באורחה הוה מסתלק שמואל לצדי הדרכים א"ל ר' אי**
19 **יהודה תנאין שהתנה והושע אפילו בכבול א"ל שאני אומר אפילו בחוצה לארץ רבי ורבי**
20 **חייא הוי שקלי ואולי באורחה אסתלקו לצדי הדרכים הוה קא מפסגי ואולי ר' יהודה בן**
21 **קנפסא קפיהו א"ל רבי רבי חייא מי הוא זה שפראה גדולה בפינו א"ל ר' חייא שמה**
22 **ר' יהודה בן קנפסא תלמידו הוא וכל מעשיו לשם שמים פי מטה לבינה תוויה א"ל אי**

23 **לא יהודי בן קנפסא את ורתיהו לישקך גניזא דפרילא: התועה בין הפרמים מפסגי**
24 **יורד מפסגי ועולה: ת"ר הווא חבירו תועה בין הפרמים מפסגי ועולה מפסגי יורד**
25 **עד שפגעלוהו לעיר או לדרך וכן הוא שתועה בין הפרמים מפסגי ועולה מפסגי יורד עד**
26 **שפגלה לעיר או לדרך מאי וכן מהו דתימא חבירו הוא וירע לחיבא סמלק דניפסוג אבל**

27 **הוא דלא ידע לחיבא קא סליק אל ניפסוג נהדריה נהדר בי מיצרי קמ"ל הא דאורייתא**
28 **הוא דתנאי השבת גופו מניין ת"ל והשבות דאורייתא הוא דקאי בי מיצרי אהא הוא תקון**
29 **דמפסגי ועולה מפסגי יורד: ומת מוצו קנה מקומו: ורימייהו המוצא מת מוטל באיסרטיא**
30 **כפגנה לויין איסרטיא או לשמאל איסרטיא שדה בור ושרה ניר כפגנה לשדה בור שדה**

31 **ניר ושרה ירע כפגנה לשדה ניר היו שתיקן בורות שתיקן גרות שתיקן וירעות כפגנה למוקם שירצה אמר רב ביבי כמטול**
32 **על המיצר מותף שתיקן לפנותו כפגנה לכל מקום שירצה אמרי עשרה בני חד סר הוין מהלכות בשבילי הרשות שלמה אמרה**
33 **דלתנאי חרי שקלו פרותיהו מן השדה ואינו מניח בני אדם ליפנס בתוך שדהו מה הבריות אומרות עליו מה הנאה יש לפלוני**
34 **וקה הבריות מוקיות לו עליו הפתוב אמר מדות טוב אל תקרי רע ומי פתיב מדות טוב אל תקרי רע אין פתיב פי האי הוונא**

35 **אל תמנע טוב מפעלו הברות לאל ירך לעשות ותו ליפא והא איפא דרבי יהודה דתנאי רבי יהודה אמר בשעת הוצאת וכלים**
36 **ארם מוציא וכולו לרה"ר וצוברו כל שלשים קרי שיהא נישוף ברגלי ארם ורגלי בהמה שעל כנת בן הנחיל הושע לישראל את**
37 **הארץ והא איפא דר' שמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה דתנאי רבי שמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אמר תנאי כ"ד הוא**
38 **שיהא זה יורד לתוך שדה חברו וקוצץ שוכו של חברו להציל נחיל שלו ונתן לו דמי שוכו של חברו ותנאי כ"ד הוא שיהא**
39 **זה שופך יינו ומציל דובשנו של חברו ונטל דמי ינו מתוך דובשנו של חברו ותנאי כ"ד הוא שיהא זה מפרק את עציו ומועין**
40 **פשתנו של חברו ונטל דמי עציו מתוך פשתנו של חברו שעל כנת בן הנחיל הושע לישראל את הארץ ביהודא לא קאמרין**

תנאים סקמא דיא: רחא

רה
בבא קמא. מרובה – פרק שביעי דף פב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטייניץ) "
תוספות

1 והא כי אהא זכו ומתניתא היא תיובתא דקתיא עשרה ותו לא ור' יוחנן אמורא הוא
2 קטישיא ליה מתניתא: רבי הוושע בן לוי אמריוהו ולא מתניתא דרבי הוושע בן לוי אמורא
3 דרבי ורבי זורא פלגי עליה ומבטלים. בגימתיס לכבוד שבת ואוכלים שום. לקון מפרש
4 טעמא: ושתתא אשה משבטת. בית שאר צריכה לאפות ואופה שחרית בדמפרש שתתא

5 פת מגידה לעגי המתוה. סייר. הדימט מבטלים
6 קטישיה האשה חופפת. מבטריס ביום מביילה
7 משום הצריצה לקון פריך הא דאריתא היא
8 רבולין. מבאיים בשמים לנשים להתקשש בהם:
9 מחזירין בעיירות. ולא יוכלו בני העירות לעבב
10 עליהם: משום יושבי קרית. וישבי תינות כל
11 ימות תהון עסקין בחסודיה ואין קורין בשני
12 ובחמישי תהון כגנידיה קריאה ותרדה רשומה.
13 מבארות עשירה בסליון. בני אדם פטרים בשליון
14 ממלאכתן לעסוק בערבי ציבור ולבא קודמין
15 לבית הכנסת כדי שיהיו מצוין עשרה לעת
16 התפלה והמפרקים משל מבתי משום עותה.
17 שמעות ענה בלילי שבת כדרכ דהדין והדשוס
18 מרבה את היריע ברלקון: פשיחי. מחמה את
19 הגוה שגבים את האהבה. מתוך שמשמח את
20 הלב משום צניעותא. להתרחק מן העבירה
21 בשירי כפיים. משמע שיגע בשירי למטה דקאום.
22 מילוכיה:

החיפה

1 והא כי אהא ר' אבין וא"ר יוחנן אהור אין הנוטה
2 לתוך שדה חבירו ואחד אין הפסוק למגור מבאי
3 וקורא שעל מנת בן החילו הוושע לישאל את
4 הארין אלף מאן תנא עשרה תנאין שהתנה הוושע
5 ר' הושע בן לוי הוא רב גביהו מבי כתיב כתיב
6 לה בהדיא ר' תנחום ר' פריים אמרי משום וכן
7 אחד ומנו ר' הושע בן לוי עשרה תנאין התנה
8 הוושע: עשרה תקנות תימן עורה פסוקין במתנה
9 בשבת וקורין בשני ובחמישי ודין בשני ובחמישי
10 ומבטלים בחמישי בשבת ואוכלין שום בערב שבת
11 ושתתא אשה משבטת ואופה ושתתא אשה חופפת
12 בסייר ושתתא אשה חופפת ומובילת ושיהו וכולין
13 מחזירין בעיירות ותיקון מביילה לבעלי קריין: שיהו
14 קוראין במתנה בשבת משום יושבי קרנות: ושיהו
15 קוראין בשני ובחמישי עורה תימן והא מעיקרא הנה

16 מיתקנא דתניא וילכו שלשית ימים כמדרבך ולא צמאו קים דורשי רשומות אמרו אין מים
17 אלא תורה שאמרו היו כל צמאו לכו למים כיון שהלכו שלשית ימים בלא תורה לנאו עמדו
18 נביאים שביניהם ותיקנו להם שיהו קורין בשבת ומפסיקין באחד בשבת וקורין בשני ומפסיקין
19 שלישי ורביעי וקורין בחמישי ומפסיקין ערב שבת כדכא ילינו ג' ימים בלא תורה מעיקרא
20 תקנו הוא דגברא לתתא פסוקי אד נמי לתתא גברי לתתא פסוקי כנגד בתנים לויים וישאלים
21 אהא אתה תיקון לתתא גברי ועשרה פסוקי כנגד עשרה משבטת: ודין בשני ובחמישי דשכיחי
22 דאתו למקרא בספראי: ושיהו מבטלים בחמישי בשבת משום כבוד שבת: ושיהו אוכלין שום
23 בע"ש משום עונה דכתוב אשר פרו יהו בעתו וא"ר יהודה ואיתמא רב תנן ואיתמא רב
24 כהנא ואיתמא ר' יוחנן זה המשמש מפתו מע"ש לע"ש ת"ר תמשה דכרם נאמרו בשום
25 משביעי ומשוחן ומצהיל פנים ומרבה הרוע והורג פנים ששבגני מעיים ו"א מכנים אהבה
26 ומוציא את הנקאה: ושתתא אשה משבטת ואופה כדכא פת מצויה לעניים: ושתתא
27 אשה חופפת בסייר משום צניעותא: ושתתא אשה חופפת ומובילת דאורייתא היא דתניא
28 ורחין את בשירי כפיים שלא והא דרבי חוצין בין בשירי למים את בשירי את התפל לבשרו
29 ומאי ניהו שער אמרו דאורייתא לעיני דלמא מיקטר אד נמי מאום מידי משום הצריצה
30 ואחא

1 כיון דאוקמה בשעלק בית חבר כרוך עליה שיקול להציל ע"י הרחק הנאה לרי דהיהא
2 דלקון שבעל הדין ששפר את יונו מודעתו שיקול לומר בעל הדין שילקו שפכת אני הייתי
3 דוחק ומציל אבל הכא מיידי שבעל אלא הרבה לשפוך את הדין שתנאי ב"ד הוא שאין בעל
4 הדין יכול לעבב אלא שפר יוני של חברו וכו' של חבירו אלא שנתנו לו דימי יוני מתוך
5 הדבש והשקא דתי כתיב הדין התחיל של
6 דבורים ושקצו בעיב להציל נחילו ובעני דן נמי
7 היהא דפושקן ותיא דמשני שיתקרא לא קאמר
8 משום דמתקניו בן דרבי פדליני בהיהא דתחיל
9 כדתנן לקון בפרק בתרא אלא ריך פני נמי
10 באחריו דודו טעמא הוא:

11 כדכא ילנו ג' ימים בלא תורה. ואת מיש
12 שתיקנו שני וחמישי ויל משום דאמר
13 כמדרש משה רבינו ע"ה עלה בחמישי לבשל
14 לחות האחרונות ורבי בשני ונרשף לו המקום
15 והיה עת רצון בואתה עליה וירדה בקשו
16 בשני וחמישי ולכן נמי נהגו להתענות בב ודי ואף
17 ע"פ שעלה בהשקפה כדכתיב (שמות לד) ועליה
18 בבקר שזמנה שקל העליות היו בבקר ולא
19 בלילה ולא תמצא כ"א מ יום חסידים לילה
20 אהרן אין להקפיד בכך ולפי סדר עולם נמי כן
21 הוא דתניא בסדר עולם נמצא עלה בו בסוף
22 ל"ד וז"ל בתנאי ושביר הלחות ובי"ח בתנאי עלה
23 ובכש דתנאי שלים כשאמר ואתפל לפני ה' מ
24 יום וני ובכ"ש כאב נהרתי המקום ורבי משה
25 לפסול הלחות וקשה עדי מ יום מל באב ע"ג
26 בתשרי ונהרתי המקום ורבי משה כ"י בתשרי
27 והלחות כדכא בתנאי יום נהרתי המקום
28 לישאל כשאמר ואמר ה סלחתי כדכרך לפיכך
29 סליחה ובהר הוא לזרות נמצא דמי ז"מ
30 אחרונים חסידים לילה שרדי ביים ל באב עלה
31 בהשקפה ורבי ביים הכפירים אם לא תאמר
32 דעברה לאילול והא דכתבי פרשת עקב ואנכי
33 עמדתי כדכא בימים הראשונים שזון מ יום ומי
34 לילה אלא קאמר בימים הראשונים ולא לילות
35 דאחרונות היו חסידים לילה אחד ואף על גב
36 דאיתרירך בימים לומר מה הראשונים ברצון אף
37 דאחרונים ברצון אבל האמריענים בימים הרמי
38 למעבב כראשונים וכתבי בימים לומר כימים
39 ולא כלילות ואי לתך דרשה לחידא אהא ה"ל
40 מיתבת ואנכי עמדתי כדכא מ יום ותו לא ואת
41 ובסוף פי תשא כתיב ותי שם ה' מ יום ומי
42 לילה ובלחות אחרונות כתיב ויל דאמיים
43 שהתפל קאי ולפי שלא פ"י מעשה דאיל
44 אכפר כעד שאתאכנס מקה עמד משום התפלה

45 מפרש לה קה והא דכתבי בתר הכי וכתוב על הלחות ילנו אתר אותם מ יום ומ' לילה דאוקם אחרונים היו חסידים לילה ואת' שבלקמ לר' יוסי דאמר בשבת פרק רבי עקיבא דף
46 פ"ה דסוף דהיהא שקא יהו באחד בשבת נקא דעלה לה לפי חשבון דאמר מלא ואחד חסר ריוס ל באב יום ה' יוה אבל לרנן דאמר דביום ב' דהו ר"ח סיון נמצא יום ל באב ביום
47 א רא לא נאמר דלרנן כ"ו בתנאי שורה את העלן ורן חוטאים ובו ביים עלה ביוס כ"ב באב יוה בהשקפה ופסל לחות ובכ"ש באב שיהו ה"ח עלה וא נאמר שלכ באב דר' דנו
48 ביים עלה ונאמר שיהו אב חסר כדי שיעאם את היקריה ביה"כ בדכא כדכא (כ"ב דף כפא) שבו נטתו לחות אחרות אבל לפי מדרש תומקא שאומר דכ"ו בתנאי ור' ובית ב
49 שורה את העל ורן ורן החוטאים ורבי עלה ונמצא יום עליה של מ' אחרונים באב באלול לא יבא בה' לא לרנן ולא לר' יוסי וגם ל' תמצא יקריה ביים הכפירים אם לא נאמר דעברה
50 לאילול: ויעי' תוס' שפת פ"ב. ד"ה לסוף ורנן"ו בב' הו. ואת' העל קודם תקנת ערוא היו בית דין קבועין בכל יום כדכא בתנאים ור' ורס) א"כ מה תיקון ערוא וכי תיקון שלא היה קבועין
51 אלא בב' ובה' ואומר ר"ת שלא היו קבועין תחילה בכל יום אלא בעיר אחת והוא תיקון בעל עזר וכו' בב' וה'.

52 ושתתא אשה חופפת. אור"ת שלא תיקון חפיפה אלא בראש וכן משמע מדרגמר כמתוך דאורייתא דלקט מקטר חפיפה נמי לא שיקרא אלא בראש כדתנן בגיזר (רף פ"ב) תופף
53 ומפספס אבל לא סורק אבל בשאר תיפו שיש לישן ורחה כדאמרין בפרק בתרא ונהר (רף סו: ורס) לעולם ולמזד אדם בתוך ביתו ושתתא אשה מריחה בית מקטיה בימים
54 והתקם נמי משמע דבשאר תיפו אין ערר ורחה אלא דוקא בית מקטיה אף על גב דאיבא לעומר דבית מקטיה נקט לרבותא דאע"ג דביאת מיס לא בעינן קריא לביאת מיס בעינן מקל
55 מקום מודלא קאמר אפילו קטיה משמע דוקא לקטיה ולא בשאר תיפו ורחה ורחה (רף סו: ורס) א"כ על פ' שאין תזכה היתה גרילה לרדוף כמו שנתנבנם גם כעשוי לרדוף
56 כל ענין במי מקרי: ויעי' תוספות דהו סו: ר"ה א'ב:

אָתָּא והתקן אפילו לדברי תורה. לא קיימא אל הכי אלא ר' יהודה בן בתרא דאמר דבר תורה אין מקבלין משהו בדאמרי בראית הנו (החילו דר' קה: ושם) ובמי שמתו (ברכות דב כב) הדינא נהוג עלקא בתלמא קבי ואית דרביי אלים ר' יהודה לבטל תקנת ענאי ור' דרלמא סבר דלא מית ענאי דבר; זה אי נמי התנה שכל מי שרוצה לבטל יבטל

דבכי האי גונא מותר בדאמרי ברש מועד קטן (דף א) אי נמי לא פיש איתמר ברוב ישראל כדאמרין יפי שקן פב אין מעמידין ועז' דר' לו) 1
 ואיג' ודמשע' הָהָם דאי דניאל גור' עילוי אל 2
 קהי' ר' יהודה ותינא: מכול בטולא אע"פ שלא פיש היינו במילתא דכתיב בקרא אכל תקנת 3
 ענאי לא כתיב בקרא והא דרדש' במי שמתו (ברכות דף כא) ומרדכי' ודודג' לבנין וסמך 4
 ליה יום אשר עמדתי מזה הלחן בעלי קרין אסורין 5
 כי אסמכתא היא דתא ענאי תיקו' היא דאמר 6
 במי שמתו ויהי' דר' יחי' בני גביר' דרבר' גזיא 7
 דבראי' גזיא ושכל אל לדברי' תורה דר' אבתי 8
 ענאי לא תהא אלא לאכול חילין ביהודה 9
וְאֵינָהּ מביאה ענאי ענאי. ואית ממי אריא 10
 משום דלא נתחלקה תיפוק ליה משום 11
 דאית לן למיל' בהר רבא דעלטא כדאמרי בלא 12
 תיפוס (כ"ב דף כב) ואיג' דאמר הָהָם דבישבת 13
 בין תירס לא אולקין בתר רבא וירושלים הריס 14
 סביב לה מקום כלם הוי ישראל נבטסין ויראין 15
 לה לעלות לרגל ובשאר מותא תינהג' נמי לשלם 16
 נדרים תרבות ונם אמותא העולם הוי כאן הלא 17
 לסחורה שקיהוה בקול עמים ור' דמי' דמי' 18
 שם מקומות שרי' דהו' מצייתים כי אם יחיבי 19
 וירושלים לבדם אי נמי בימי חזקה של ישראל 20
 הוי בירושלים ולא הוי באין לסחורה 21

וְאֵין משקא בגנבים דכתיב אחזקתם וירושלים 22
 אל נתחלקה לשבטים. אין לפרש 23
 שנתחלקה אלא שנתנו דשקת של ירידת תחתי 24
 דלפיכך אין משקא דביס' ויזאת (דף יב) משמע 25
 דלמדי' לא נתחלקה לא נתחלקה ממש ואית 26
 מגליה דלא נתחלקה ממש דלמא סבר נתחלקה 27
 אלא שנתנו דשקת של ירידת תחתי' כמו' לר' 28
 יהודה דאמר נתחלקה ומשקא ובית המקדש 29
 עצמו אין משקא אלא נתחלקה אלא ממש 30
 שנתנו דשקת של ירידת תחתי' כדאמר הָהָם ור' ל 31
 דבית המקדש שקיהוה תתא איג' נתחלקה דחור 32
 וקנ' אותו בדי' שיהא לכל ישראל חלק ב' אכל 33
 וירושלים אם מתחילה נתחלקה למה הוי חזרין 34
 וקנצין אותה: **לא** יגול אדם חזרין. ואית תיל 35
 דאסור לעשות סחורה בכל דברים שמאים כדתנן 36
 במקבת שביעת עין (מ"ג א) אין עושין סחורה 37
 בגבולות ותרופות וכפי' כל שעה (פסחים דף כג. 38

ושם נמי אמר עידי' תתי' ועון עונדמו' להם מינים שמאים דוקא נודמנו אכל לכתחילה לא כדריש' הָהָם יהוי בתניין? והא בתכ"כ נמי דרשינן שקין איהו לכם שלא לעשות סחורה בהן 48
 ותירין ר' דהיינו דוקא בדי' תעמד לאבילה אכל אם מגדלן למשוח עורות כפושפון או למוכרין לישאלא שימשח בהן שרי וכל חלב מותר למכור ותיבא דלא אכלי' ביהושלמי 49
 נמי מפרש בתאי' פירקא דסיסין ותמורים שרי לעשות בהן סחורה משום דרסקמן למלאכה: **ואסור** לאדם שלימד בנו תבנית יונית. ואית וכלא בפולמוס של טיטוס גזיר' כדאמרין בברי' 50
 בתרא' וסוקה (דף מט.) וטיטוס היה בשעת חורבן כדאמרין בנהנין (גטס דף נג) ומלכות בית חשמונאי קדמי' שובא כדאמרין בפי' דע"ז (דף טו) ור' ל' דמשיקאי גזיר' ולא קבול' מעיניה 51
 איג' אי תהא בעי למיקם בארור לא תהי' מיקרי' עבדין? אכל לבסוף איבא גזירה דרבנן ונראה דלא יגדל דמתי' היא היתה גזירה דפולמוס של טיטוס: **ועל** אותה שעה שנינו מעשה שבא. 52
 כי. משעה היה במקלות פב' ר' ישמעאל פב' ר' טיטוס) ואית תא' נמי מוכרי' תהא המעשה כדאמר הָהָם בני' דאתא' דהשא' אותיב' דיהי' אגנא' בה' אמר' לן מוכרי' תהא גזולה' היא אם 53
 תהא מוכרי' כל כך דבית חשמונאי לא תהי' כי אם ר"ס שנים קודם חורבן כדאמר בפי' דע"ז (דף טו) ונראה לר"י דכל אותו שהיו בקיאים בפרקים ובלשונות הוי נקראים על שם מוכרי' 54
 לפי שהיו ראו ראו ונקם להבי' ואותו מעשה דג' נשים דמייתי' הָהָם נראה שהיה מוכרי' ממש דקאמר והיינו דתנן שקלים פרק א' משנה א) נתחקה על הקנין:

תפיסה. במקום להרחיקה דמילתא: לְדַבְרֵי תוֹרָה. שלא ישנה על שטובלו: אין הבית הלוט 1
 בה. כדון בני ערי תומא אלא אגלה תהיה לו אם ירצה לאגלו ואם יגיע זיבל יוצא ביובל 2
 בבתי ערי תומאים. ויין. קורות ויוצאין מן הפתלים: וְנוֹזְמִיאוֹת. אולדליר' בלע"ז על פני 3
 העליה מבחורין: כבשונות. משרפות סיד' לקירות גינת' נדרין. כל שמהו היה היתה צריכה 4

לשקרות והיינו כיפת החרץ כירוחת (דף ו) על 5
 שם שדרך נדרך לגול על שפת החרץ: אין 6
 מלינין בה את השפת. מה הם אדם באותו יומם 7
 מקריבים אותו מידה עריף. משמע שמתא יודע 8
 למי מקריבין הוא: אהל הפוטאטין. שמהו יתא כבוד 9
 מן המת מוטל בארץ והנוזמטראות מאלוהות 10
 עליו ועל אנשיה הרהב ומצאנת מרבה את 11
 הנוטאיה: שטום שרצים. דרכן ליגדל באשפה 12
 ומרבים שטומא' לפי שמתים שם ומטמאים 13
 הקדשים שבירושלים: קוטרא. עשן שמשחרר 14
 את החומה והנאי הוא: כרחין. שעלבים ריעם 15
 המגדלים שם וחרוקן בחיץ ועוד נדרך גנות לובלן 16
 ויש סרחין: משום קדשים. שהרגולין מנקרין 17
 באשפה ומביאים בשיר שרצים בפרים ומטמאין 18
 את הקדשים: נקרא. מסורת היא בדינו ואין 19
 טעם לדבר: חורקנים ואריסופולוס. אחת הוי 20
 ומריבין על דבר המלוכה הוי משלשין. אותם 21
 שבפנים מרדיון מעל החומה דירתן מותרות 22
 הלישקה כקופה לאותן שבחזין לקרות המידה: 23
 גניץ צפריו. תקע שכן דרך תחיר שצופין אותו: 24
 ועל אותה שעה שנינו: במקלות (דף טז) מעשה 25
 שבא העומר שהיה רגיל לבא מן הקרוב 26
 לירושלים אותה שעה כל מנות צרפי' דרוק 27
 מירושלים לפי שהחריבו בני המצור את תבואת 28
 השדה: מפקעת עין סובר. שם מקום: 29

וְאֵין משקא בגנבים דכתיב אחזקתם וירושלים 30
 אל נתחלקה לשבטים. אין לפרש 31
 שנתחלקה אלא שנתנו דשקת של ירידת תחתי 32
 דלפיכך אין משקא דביס' ויזאת (דף יב) משמע 33
 דלמדי' לא נתחלקה לא נתחלקה ממש ואית 34
 מגליה דלא נתחלקה ממש דלמא סבר נתחלקה 35
 אלא שנתנו דשקת של ירידת תחתי' כמו' לר' 36
 יהודה דאמר נתחלקה ומשקא ובית המקדש 37
 עצמו אין משקא אלא נתחלקה אלא ממש 38
 שנתנו דשקת של ירידת תחתי' כדאמר הָהָם ור' ל 39
 דבית המקדש שקיהוה תתא איג' נתחלקה דחור 40
 וקנ' אותו בדי' שיהא לכל ישראל חלק ב' אכל 41
 וירושלים אם מתחילה נתחלקה למה הוי חזרין 42
 וקנצין אותה: **לא** יגול אדם חזרין. ואית תיל 43
 דאסור לעשות סחורה בכל דברים שמאים כדתנן 44
 במקבת שביעת עין (מ"ג א) אין עושין סחורה 45
 בגבולות ותרופות וכפי' כל שעה (פסחים דף כג. 46

ושם נמי אמר עידי' תתי' ועון עונדמו' להם מינים שמאים דוקא נודמנו אכל לכתחילה לא כדריש' הָהָם יהוי בתניין? והא בתכ"כ נמי דרשינן שקין איהו לכם שלא לעשות סחורה בהן 48
 ותירין ר' דהיינו דוקא בדי' תעמד לאבילה אכל אם מגדלן למשוח עורות כפושפון או למוכרין לישאלא שימשח בהן שרי וכל חלב מותר למכור ותיבא דלא אכלי' ביהושלמי 49
 נמי מפרש בתאי' פירקא דסיסין ותמורים שרי לעשות בהן סחורה משום דרסקמן למלאכה: **ואסור** לאדם שלימד בנו תבנית יונית. ואית וכלא בפולמוס של טיטוס גזיר' כדאמרין בברי' 50
 בתרא' וסוקה (דף מט.) וטיטוס היה בשעת חורבן כדאמרין בנהנין (גטס דף נג) ומלכות בית חשמונאי קדמי' שובא כדאמרין בפי' דע"ז (דף טו) ור' ל' דמשיקאי גזיר' ולא קבול' מעיניה 51
 איג' אי תהא בעי למיקם בארור לא תהי' מיקרי' עבדין? אכל לבסוף איבא גזירה דרבנן ונראה דלא יגדל דמתי' היא היתה גזירה דפולמוס של טיטוס: **ועל** אותה שעה שנינו מעשה שבא. 52
 כי. משעה היה במקלות פב' ר' ישמעאל פב' ר' טיטוס) ואית תא' נמי מוכרי' תהא המעשה כדאמר הָהָם בני' דאתא' דהשא' אותיב' דיהי' אגנא' בה' אמר' לן מוכרי' תהא גזולה' היא אם 53
 תהא מוכרי' כל כך דבית חשמונאי לא תהי' כי אם ר"ס שנים קודם חורבן כדאמר בפי' דע"ז (דף טו) ונראה לר"י דכל אותו שהיו בקיאים בפרקים ובלשונות הוי נקראים על שם מוכרי' 54
 לפי שהיו ראו ראו ונקם להבי' ואותו מעשה דג' נשים דמייתי' הָהָם נראה שהיה מוכרי' ממש דקאמר והיינו דתנן שקלים פרק א' משנה א) נתחקה על הקנין:

בבא קמא. מרובה – פרק שביעי דף פג עמוד א – מתוך מהדורת 'אבן ישראל – (שטיינזלץ)'
רמ"ט
תוספות

1 לשון סורסי למה אלא או לשון הקדש או לשון יוני. הוא לשון צח וסורסי לשון גלגל
 2 הוא: פרי. לשון נאה מארמי בארץ ישראל הסמוכה לזון נקט זוני ובבל הסמוך לפרס
 3 נקט לשון פרסי: חכמת יוני. בני פלטי הקרובים למלכות מספרו בה: עני עוללה לנפש.
 4 לא רסין מני דחביב כלומר כך אמר רבן שמעון קורא אני על עצמי המקרא הזה שיש

1 **לשון סורסי למה או לשון הקדש או לשון יוני וא"ר**
 2 **ויסי בבל לשון ארמו למה או לשון הקדש או לשון פרסי**
 3 **אמרי לשון יוני לחדו חכמת יונית לחדו והכמת יונית מי**
 4 **אסירא והאמר רב יהודה אמר שמואל משום רשב"ג**
 5 **עני עוללה לנפשי מפל בנות עירי אלה ילדים היו בבית**
 6 **אבא המש מאזות מהם למדו תורה המש מאזות למדו**
 7 **חכמת יונית ולא נשתירי מהם אלא אני פאן וכן אחי**
 8 **אבא בעסא אמרי שאני בית רבן גמליאל שהיו קרובים**
 9 **אבטולמוס בר ראובן התירו לו לספר קומי מפני שהיו**
 10 **קרוב למלכות של בית רבן גמליאל התירו להם לספר**
 11 **בחכמת יונית מפני שקרובים למלכות: לא יגדל אדם**
 12 **את הכלב אא"כ קשור בשלשלאות כו': תנו רבנן לא**
 13 **יגדל אדם את הכלב אלא אם פן קשור בשלשלת אבל**
 14 **מגדל הוא בעיר הסמוכה לספר וקשורו ביום ומיתרו**
 15 **בלילה תניא רבי אליעזר הגדול אומר המגדל פלבים**
 16 **במגדל חזירים למאי נפקא מינה למימס עליה בארור**
 17 **אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נתןן בבל פעיר**
 18 **הסמוכה לספר דמי תרגמה נהרדעא דריש ר' הוסיא**
 19 **דמן ברי גנחאי אמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל**
 20 **למגדד ושני שכינה שורה על ישראל פחות משינא**
 21 **אלפים ושני רבבות חסר אחת והיתה אשה מעוברת**
 22 **בנינים וראויה להשלים ונבח בה בלב והפילה נמצא זה גורם להשכינה שתסתלק מישראל התיא**
 23 **איתתא דעלת למיפא בההוא ביתא נבח בה פלפא אמר לה מריה לא תיסתפי מינה שקולו נביה**
 24 **אמר לה שקולו טיבותיה ושדא אחוריי כבר נד ילד: אין פורסין נישבין לזינים וכו': ומו אוילי**
 25 **בזלי האי והתנן מרחיקין את השוקף מן העיר המשיש אמה אמר אבי מישט שמיני מוכא פרסיהו**
 26 **בחמישים אמה מליא ומישט שלשים רים ותו לא והתניא בישוב אפילו מאה מיל לא פרום רב**
 27 **יוסף אמר בישוב פרמים רבה אמר בישוב שובכין ותפוק ליה משום שובכין גופיהו איבעת**
 28 **אימא בדעובר פוכים ואיבעת אימא בדהפקר ואיבעת אימא בדריה:**
 29

הדרן עלה מריבה

הדרן עלה מריבה

מליא מריה בחמישים אמה ומשינא דלא איירי בישוב ונעים אלא בישוב פרמים ובישוב שובכין וקרי מדרך היבא דליבא: ישוב פרמים וישוב שובכין:

1 **לשון** סורסי. נראה דלשון סורסי הוא לשון ארמי כדאמר רבאשתי רבה פ' עה אל יהי
 2 לשון סורסי קל בעניף שהרי בתורה ובנביאים ובכתובים חלק לו הכתוב כבוד
 3 תורה דכתיב יג' שהתקא בנביאים דכתיב כדון מיתרון לזון בכתיבם וניאל ועקרא ולכן
 4 הנה מארם נהרים וניאל נמי קוררו לשון סורסי אי על גב דכתיב ביה ויחברו הכשרים
 5 למלך ארמית והא דנקט הבא בארץ ישראל
 6 לשון סורסי ובבבל נקט לשון ארמי אורח לפי
 7 שמישט משתנה כעין לשון לעו שקדריס אותו
 8 לשון צח במדינה אחת יותר מבאתרת כי
 9 אנאקלוס הגר תירגם עת הגל הזה סהוד דנרא
 10 הדין ולכן קרא ליה יג' שהתקא ובל לשון
 11 שדיבר לבן הוא לשון סורסי ועל שם סוריא
 12 נקרא סורסי וסוריא היא ארם נהרים וארם עובא
 13 שכבש דוד ועל שם שקובא ארץ ישראל אין
 14 לשון ארמי שלה חל בא:

15 **התירו** לספר קומי. מחזיקה לא פורו על
 16 קרובים למלכות והוא הנה יגיל
 17 כדאשכחן במעילה נדה פ' הו. שהלך אבטולמוס בן
 18 ראובן ויספר קומי שלא יכירו שהוא יהודי
 19 והטעה אותם.

20 **שני** אלפים ושני רבבות גרסין ולא גרסין שני
 21 אלפים רבבות דבמדרך לא היה כי אם ס'
 22 רבבות ושקיה שכינה ולא שדיך כאן הא דאחך
 23 דינו ממונות (מטהרין זה לט) דכל בי עשרה
 24 שכינה שראו דהבא אבאישי ואמשכן קאמר.

25 **והתניא** גיטוש אפילו ק' מיל לא יפרס. ע"ב
 26 השתא לא ידע פירוש הברייתא
 27 ונקשהו דהא שמישט דק מיל לאו דוקא אלא
 28 אפילו אלה לא יפרס וא"כ ישוי היכי דמי אי
 29 קרי העיר ישוב אי"ב א יפרס בישום מקום אפילו
 30 מדרך דאפילו המודך רחוק אלה מיל דתא אמר
 31 דק מיל לאו דוקא אפילו נאמר דק מיל דוקא
 32 אכתי תקשה רישא לסיפא דתא רישא קתי

33 דרחוק שלשים רים מן הישוב פורסין ובסיפא קתי
 34 אפילו ק' מיל לא יפרס דהכי תניא בחוספתא
 35 בפירקין (פ"ח) אין פורסין נשבים לזינים אא"כ
 36 תרחיק מן הישוב שלשים רים כ"א במדרך אבל
 37 בישוב אפילו ק' מיל לא יפרס ולכא למימר נמי
 38 דס"ד דבישוב של ינעים שייט טובא ורישא
 39 דברייתא מירי בישוב עדי וקרי ליה מדרך משום
 40 דליבא ונעים דא"כ מאי קשה לה תנאה
 41 לר' צבי' דודאי ס"ד ואיירי בישוב ונעים וה"פ
 42 ומישט שייט שלשים רים ותו לא אפילו בישוב
 43 ונעים והא מוכתא סיפא דבישוב ונעים שייט
 44 טובא ואין זה אלא משום אבילא לקומי דלא

החובל. מכה בהמה ושלמנה קמדין ליה ואיש כי יתן. גרוא לר"י דל"ג קמדין ליה דהא מכה סמוכים לא דרש אלא מכה ג"ש כדאמר לקמן און הפאה הפאה קאמרין ואמר נמי לקמן וכי מאחר דכתיב לא תקחו כופר לנפש רוצח האי מכה מכה למה לי משמע דג"ש ודא ודאי סמוכים ועוד כי פריך במוקד במוקד ודילפת מכהה בניהול גילף מכהה אדם ומאי קושיא וקלא מכה סמוכים הוא אבא ומכה

החובל בחיובי חייב עליו משום המשה דברים
בגנן בצער בריפוי בשבת ובנושת: בגנן
ביצד סימא את עינו קטע את ידו שיבר את רגלו
וראין אותו פאילו הוא עבד נמקר בשוק ושמןי פמה
היה יפה וכמה הוא יפה: צער פואו (א) בשפוד
או במסמר ואפילו על ציפורנו מקום שאינו עושה
חבורה אומרין פמה אדם פיצא מנה רוצח ליפול
לחיות מצטער פדי: ריפוי הכונו חייב לרפאותו עלה
בו צמחים אם מהמת המכה חייב שלא מהמת המכה
פטור חיתה ונסתרה חיתה ונסתרה חייב לרפאותו
חיותה כל צורכה אינו חייב לרפאותו: שבת רואין
איהוה פאילו הוא שומר קישואין שפכר לת לו דמי
ידו דמי רגלו: בושלת הכל לפי המבייש והמתבייש:
גמ' אפאי עון תחת עון אמר הרמביא עינו ממש
לא סלקא דעתך דתניא יוכל סימא את עינו מסמא
את עינו קטע את ידו ומקטע את ידו שיבר את רגלו
משבר את רגלו ת"ל מכה אדם ומכה בהמה מה
מכה בהמה לתשלומין אף מכה אדם לתשלומין ואם
נפשך לומר הרי הוא אומר לא תקחו כופר לנפש
רוצח אשר הוא רשע למות לנפש רוצח אי אתה
לוקח כופר אבל אתה לוקח כופר לראשי אברים
שאין חזרין הי מכה אילמא מכה בהמה ישלמנה
ומכה אדם וימת והוא בקטלא פניב אלא מהכא
מכה נפש בהמה ישלמנה נפש תחת נפש ומקוד ליה
ואיש כי יתן מום בעמיתו פאשר עשה פן יעשה לו
קאמרין מה הפאה האמורה בכהמה לתשלומין אף הפאה האמורה באדם לתשלומין והא
כתיב ואיש כי יכה כל נפש אדם מות יומת במקומו אימא במיתה ממש לא
סלקא דעתך תדא דהא איתקש למכה בהמה ישלמנה ועוד כתיב בתריה פאשר יתן מום
באדם פן יתן בו ושמע מינה ממון ומאי אם נפשך לומר תו קא קושיא לתנא מאי חיות
דילפת ממכה בהמה לילף ממכה אדם אמרי דנין גיזוק מניזוקין ואין דנין גיזוק מפיחה
אדרבה דנין אדם מאדם ואין דנין אדם מבהמה היינו דקתני אם נפשך לומר הרי הוא
אומר לא תקחו כופר לנפש רוצח אשר הוא רשע למות כי מות יומת לנפש רוצח אי

החובל. וכמה הוא יפה. שהרי הויקו והפסידו ממון זה שאם נהג נהג נהג מוכר
 עצמו בעבד עברי: כפספסר. כאב המכה: פיוציא גזות. לפי מה שהוא מענין רב
 עצרו וכאילו: צמחין. מליט' שבת. כל ימי החולו רואים אותו פאילו הוא שומר קישואין
 ונתן שכירתו של כל יום ששורי אין ראוי למלאכה בכיפה אפילו בלא חולי ששורי נקטעה
 ידו ורגלו והוא כבר נתן לו דמיקו: הכל לפי
 הפגישו. אדם קל שבייש בושטו מרובה
 והמתבייש. אדם חשוב שנחבישו בושטו מרובה
 וכוכלו חמשה דברים מקרא נפקי קונ דכתיב עין
 תחת עין צער פצע תחת פצע דהכי דרשינן בגמ'
 ריפוי ושבת רק שבתו יתן ורפא ורפא בושת
 דכתיב וקצותה את כפה ממון. גמ' מכה אדם
 וקטע מפרש הכפא. לקמן מפרש לכראי די מכה
 קאמר ואם נפשך לומר. ואם יש לך להשיב
 ולהקשות כלום על טעם זה צא ולמד מדרש
 אתה הרי הוא אומר: בו. ולקמן גמי מאי הוי
 ליה לאקשויי: שאין חזרין. לאחר שנקטעה
 הכפא כתיב. ותשלומין אין שום הפאה הפאה
 גמרינן. א"ע דקראי לא דמו גמרינן ג"ש כדתיב
 דבר ר' ישמעאל ושב הפתח וקא הפתח עירובין
 (דף גא.) ומכה אדם דקתני וקא הפאה הוא
 דקאמר ומכי יתן מום בעיניו מ"י הפאה: בא
 והפתיב איש כי יכה כל נפש אדם. ולקלא לא
 און קאלא אלא לראשי אברים דכתיב בתריה
 עין תחת עין וימת מלומ' קטיל אברו
 וקמות אותו אבר. פאי אם נפשך לומר. מאי קוד
 ליה לאקשויי: גילף מכה אדם. שנהרג ממש
 וקתני נמי (כתיב) כי יתן מום בעיניו: אפרי'
 דנין גיזוקין בו. כלומר משום האי פירקא לא
 קוד מרדיק תנא למילף מלא תקחו דא מצי
 לשניי דכי דנין גיזוק מניזוקין ואין ואפתי בגמ'
 ליה לא תשקול ממונא ותפסותיה. ומקלא
 ולגופיה אצטרך ולא למעטיי אחריני: לנפש
 רוצח. דלא אצטרך ימא למעטיי ראשי אברים
 שאין נפש

מכה פירוש בסוף פ"ב ר"ב ב:
מאי חזית דילפת ממכה בהמה גילף מכה
 אדם. א"ע דלקא לא אצטרך דממלא
 נהג אמרין עין תחת עין ממש מימי אצטרך דלא
 חילף ממכה בהמה.
מכה מכה למל. וא"ת דרבא דריש מינה
 כפרק אלו גטות (כחובות דף לה)
 פירוש ריבה תורה חייבי מלקות כתיבי
 מיתות לתשלומין מנין שיהיה מכה ר"ל דרבא
 לעגמה דדרש לקמן עין תחת עין ממון מקרא
 אמרינא:
 רב
 אהו ואתה כופר אבל אתה לוקח כופר לראשי אברים
 אהו ואתה הא מבעי ליה דאמר רחמנא לא מעביד ביה תרתי מנייה מנייה ממון ותקטליה האי מפרש רשעיה ונקא
 רשעה אחת אתה מחיבו ויהי אתה מנייה שתי רשעות ואפתי מפני ליה דלנפש רחמנא לא תשקול ממון ותפסותיה איב
 לכתוב רחמנא לא תקחו כופר לאשר הוא רשע למות לנפש רוצח אי אתה לוקח כופר אבל אתה
 לוקח כופר לראשי אברים שאין חזרין וכי מאחר דכתיב לא תקחו כופר מכה מכה למה לי אמרי אי מהאי הנה אמניא אי
 געי עינו יתיב ואי געי דמי עינו גיזוקי קמ"ל מכהה מה מכה בהמה לתשלומין אף מכה אדם לתשלומין: תנאי ר' דוסתאי
 פן יהודה אומר עין תחת עין ממון אהו אומר ממון או אינו אלא עין ממש אמת הרי שהיתה עינו של זה גדולה ועינו
 של זה קטנה היאך אני קורא ביה עין תחת עין וכי תמא כל כי האי שקול מנייה ממונא תתורה אמרה משפט אחד יהיה
 לכם משפט השוה לכולכם אמרי מאי קושיא דלקא נהורא שקול מנייה נהורא אמר רחמנא נישקול מנייה דאי לא תמא הכי

קין

קין

ר"ב אשי אמר אתאי תחת תחת משור. ושאר אמוראי סביר דאוקה ג'יש לעגן מיטב ואין להוציא מביש עין תחת עין מפשטיה דמשמע עין ממש אלא מדרשא אתריקאי: **א**לא ברמיזת. ודיל לרבי אליעזר דרתי כבוד ומשלם דמי מתיק דרומנא קרייה כופר אבל אתה לוקח כופר בר ונתאי דלעיל ס"ל דדוקא כופר משלם דמי מתיק משום פדיון נפשו. וז"ל שומו ליה ד' דברים. היה סבור דאדם חייב ואותו לקח כן כן גדול היה ומשלמי ליה

תוספות: קבסא

קטן שהרג את הגדול וגדול שהרג את הקטן הכי קטלין ליה התורה אמרה משפט אחד ויהיה לכם משפט השנה לכולכם אלא נשמה שקול מנייה נשמה אמר רבנא נשקול מנייה נהורא אמר רבנא נשקול מנייה: תנא ארדך רבי שמעון בן יוחי אומר עין תחת עין כמון אתה אומר כמון או אינו אלא עין ממש הרי שהיה סוכא וסופא קיטע וקיטע חייר וחייר היאך אני מקיים בזה עין תחת עין והתורה אמרה משפט אחד ויהיה לכם משפט השנה לכולכם אמרו ומאי קושיא דלמא היכא דאפשר אפשר היכא דלא אפשר לא אפשר ופטרין ליה דאי לא תימא הכי מרבה שהרג את השלם מאי עברין ליה אלא היכא דאפשר היכא דלא אפשר לא אפשר ופטרין ליה דבי רבי ישמעאל תנא אמר קרא בן יתן בו ואין מתינה אלא כמון אלא מעתה פאשר יתן מום באדם הכי נמי דכמון הוא אמר דבי רבי ישמעאל קרא ותירא דרשי מכדי פתיב ואיש פי יתן מום בעמיתו פאשר עשה בן יעשה לו בן יתן בו פתיב נמי פאשר יתן מום באדם דבי רבי היא תנא אמר קרא ד' ביד דבר היתן מיד ליד ומאי ניהו כמון אלא מעתה רגל ברגל נמי הכי הוא אמר דבי רבי תיא קרא ותירא קא דרשי מכדי פתיב ועשיהם לו פאשר ומם לעשות לאחיו או סלקא דעתך ממש ד' ביד למה לי ש"מ כמון רגל ברגל למה לי אידי דתיב ד' ביד כתב נמי רגל ברגל אפי' אמר אתיא מדיני דבי חוקיה דתנא דבי חוקיה עין תחת עין נפש תחת נפש ולא נפש ועין תחת עין ואי סלקא דעתך ממש וימנין דמשפחת לה עין ונפש תחת עין דכתבי דעיר ליה נפקא ליה נשמתיה ומאי קושיא דלמא מימר אמרין ליה אי מצי מקבל עברין ואי לא מצי מקבל לא עברין ואי אמרין דמצי מקבל ועברין ביה ונפק רוחיה אי מייית לימות מי לא תנן גבי מלקות אמרוהו ומת תחת ידו פטור רב וביד משמיה (דרבה) אמר אמר קרא פצע תחת פצע ליתן צער במקום נוק ואי סלקא דעתך

ממש פי הכי דלהאי הוי ליה צערא להאי נמי אית ליה צערא ומאי קושיא דלמא איפא אפא דמפנק אית ליה צערא מפי ואיפא איניש דלא מפנק לית ליה צערא למאי נפקא מנייה למתיב ליה היאך דביני בני רב פפא משמיה דרבא אמר קרא ורפא ורפא ליתן רפואה במקום נוק ואי סלקא דעתך ממש פי הכי דהאי בעי אסייא האי נמי בעי אסייא מאי קושיא דלמא איפא דסליק בשריה הייא ויפאי דלא סליק בשריה הייא למאי נפקא מנייה למתיב ליה היאך דביני בני רב אשי אמר אתיא תחת תחת משור פתיב הכא עין תחת עין ותיבית התם שלם ישלם שור תחת השור מה להלן כמון אף פאן כמון מאי הוית דילפת תחת תחת משור ילף תחת תחת מאדם דתיב ונתת נפש תחת נפש מה להלן ממש אף פאן ממש אמרי דנין נוקין מנוקין ואין דנין נוקין ממיתה אדרבה דנין אדם מאדם ואין דנין אדם מבהמה אלא אמר רב אשי מתחת אשר ענה ילף ליה אדם מאדם ונוקין מנוקין תנא ר"א אומר עין תחת עין ממש ממש סלקא דעתך רבי אליעזר לית ליה ככל הני תנאי אמר רבה לומר שאין שמיין אותו קעבר א"ל אפי' אלא כמאן פגן חורין בן חורין מי אית ליה דמי אלא אמר רב אשי לומר שאין שמיין אותו כמנין: ההוא אמר דקטע דא דינוקא אתא לקמיה דרב פפא בר שמואל אמר להו זילו שומו ליה ארבעה דברים אמר ליה רבא והא אנה חמשה תנן א"ל לבר מנוק קאמנא אמר ליה אפי' והא תמור הוא וחמור אינו משלם אלא נוק אמר להו זילו שומו ליה ונקיה הוא מעבדיה בעי למשימיה אמר להו זילו שיימיהו פקבדא אמר להו אבותי דינוקא לא בעינא דיואל ביה מילתא אמרו ליה והא קא מעביבת ליה לינוקא אמר להו לבי גדיל מפיסנא ליה מדידי: ההוא תורא דאלם דיה דינוקא אתא לקמיה דרבא אמר להו זילו שיימיהו פקבדא אמרו ליה והא מר הוא דאמר כל הנישום עקבד אין גובין אותו כבבל אמר להו לא צריקא דאי תפס רבא למעמיה דאמר רבא נוקי שור בשור ונוקין שור בשור אמרם באדם ונוקין אדם בשור אין גובין אותו כבבל מ"ש נוקי אדם באדם ונוקין שור בשור וליפא נוקי שור בשור ושור בשור באדם נמי אלהים

קטן שהרג את הגדול קטע וקטע היאך אני קרא בו' וכי תמא הכא נשקול כמוןא התורה אמרה משפט שנה ופטרין ליה. כולא כלום הוי משפט שנה או לישול אבר ממש או לפטור לגמרי מאי עברין ליה. הא נבךא קטילא הוא והוה ליה ערת שאי אתה יכול להקויה דהאי אי משתכחי עדים ומומנים פטורים דגברי קטילא בעי

למקטל וחלקיך אידו נמי פטור והכי אמרין באלו דן המשפין (סדרין דף תטז.) ד' ביד. גבי ער זומם כתיב ואשמועיך דאם העיד באיש פלוגי ששטע יד חבירו משלם ממון היתין מיד ליה. במקום נוק. ואפי' שיש שם תשלומי הנוק משלם אף הצער ומקרא ותירא קודיש דהא כתיב כוה תחת כוה למה לי פצע תחת פצע והכי ותיבא מדרש לקטן ואיפא איניש דלא פצע בן נפקא מנייה. מפצע תחת פצע למתיב ליה היאך דביני בניי הייא. מדר כמו אשר הייא במקטל שבת (דף קטז.) אלא כתיב. עני של מתיק שיימין כמה הוא שיה למיכר עשויי וכמה הוא נפח בלא עין ותינו ממש דקאמר עני של מתיק נישומה תחת עני של ניוק והחור אין משלם אלא נוק. כדאמרם בפ"ב (דף כז.) איש בעמיתו וכל שור בעמיתו והא שמתיבת ליה ליעקא. וקא בן ויגדלו לו שמתחל אלא על חקיותו דהא תשלומין של תיטון בן ואל שלך כדתינא לקטן (דף פז.) פטנים יעשה להם סגולה דאלם. לטע וקסטי. כל הנישום כעבד. ואל דבר שאין קצוב הוא אין גובין אותו כבבל ויעקא מפרש לקטן: דאי תפס. הכי אמר להו שומו ליה רוחיה או למקד אם תפס משלו יעבבנה נוקי שור בשור. נוקי שור שבא לו על ידי השור. נוקי שור באדם נוקי שבא לשור על ידי אדם. נוקי אדם בשור. אדם שהזעל על ידי שור דבעי למשימיה פקבדא:

ממש פי הכי דלהאי הוי ליה צערא להאי נמי אית ליה צערא ומאי קושיא דלמא איפא אפא דמפנק אית ליה צערא מפי ואיפא איניש דלא מפנק לית ליה צערא למאי נפקא מנייה למתיב ליה היאך דביני בני רב פפא משמיה דרבא אמר קרא ורפא ורפא ליתן רפואה במקום נוק ואי סלקא דעתך ממש פי הכי דהאי בעי אסייא האי נמי בעי אסייא מאי קושיא דלמא איפא דסליק בשריה הייא ויפאי דלא סליק בשריה הייא למאי נפקא מנייה למתיב ליה היאך דביני בני רב אשי אמר אתיא תחת תחת משור פתיב הכא עין תחת עין ותיבית התם שלם ישלם שור תחת השור מה להלן כמון אף פאן כמון מאי הוית דילפת תחת תחת משור ילף תחת תחת מאדם דתיב ונתת נפש תחת נפש מה להלן ממש אף פאן ממש אמרי דנין נוקין מנוקין ואין דנין נוקין ממיתה אדרבה דנין אדם מאדם ואין דנין אדם מבהמה אלא אמר רב אשי מתחת אשר ענה ילף ליה אדם מאדם ונוקין מנוקין תנא ר"א אומר עין תחת עין ממש ממש סלקא דעתך רבי אליעזר לית ליה ככל הני תנאי אמר רבה לומר שאין שמיין אותו קעבר א"ל אפי' אלא כמאן פגן חורין בן חורין מי אית ליה דמי אלא אמר רב אשי לומר שאין שמיין אותו כמנין: ההוא אמר דקטע דא דינוקא אתא לקמיה דרב פפא בר שמואל אמר להו זילו שומו ליה ארבעה דברים אמר ליה רבא והא אנה חמשה תנן א"ל לבר מנוק קאמנא אמר ליה אפי' והא תמור הוא וחמור אינו משלם אלא נוק אמר להו זילו שומו ליה ונקיה הוא מעבדיה בעי למשימיה אמר להו זילו שיימיהו פקבדא אמר להו אבותי דינוקא לא בעינא דיואל ביה מילתא אמרו ליה והא קא מעביבת ליה לינוקא אמר להו לבי גדיל מפיסנא ליה מדידי: ההוא תורא דאלם דיה דינוקא אתא לקמיה דרבא אמר להו זילו שיימיהו פקבדא אמרו ליה והא מר הוא דאמר כל הנישום עקבד אין גובין אותו כבבל אמר להו לא צריקא דאי תפס רבא למעמיה דאמר רבא נוקי שור בשור ונוקין שור בשור אמרם באדם ונוקין אדם בשור אין גובין אותו כבבל מ"ש נוקי אדם באדם ונוקין שור בשור וליפא נוקי שור בשור ושור בשור באדם נמי אלהים

1 ופרט המרוחקין זה מזה. נראה לר"י דבכלל ופרט המרוחקין זה מזה דפליגי תנאי
 2 דהקא ותהוא דפליגי נמי אביי ורבא ברביש בנות בותים (נדה דף לג) היינו דוקא כבוד
 3 ענינא אבל תרבי ענינא לכו"ע אין דין ודין במבוכה בפרק דפסחים וף: י"ג (ושם הגמרא
 4 משנתנו גמ' ושם) ותהיא דנגמר דהין (מסדרין דף ט"ו) ושם גבי דהוקא ותליקא אם נחשבנו
 5 כבוד עניני לפי שמרוחקין יותר מנאום שבבאן
 6 חזרה ופליגי תהיא דנגמר דהין כ"ע אלא אם
 7 נחשביה כבוד ענינא אחי סוניה דהקם כבוד אין
 8 דתני:

לדמים יתרים: פי' במקטרת דאי לא כתיב
 9 אלא כתיב דאי אפילו אית ליה
 10 הבורח דמי מיה דהא דמשלם אכל תרמי לא
 11 משלם קסיל דמשלם תריווד צעור במקום נוק
 12 ואין נראה לר"י דהא ענינא שאן מצטרף קוח
 13 מפצע תחת פצע ועוד דלקח ליה קוח לומוד
 14 שהצער יפטר את הנזק ואת הדין ונראה לר"י
 15 לדמים יתרים שמשלם כצער שיש בו רושם יותר
 16 מבצער שאין בו רושם אע"פ שאן מצטרף קוח
 17 יותר מבזה משלם יותר לפי שמתנהג מחמת
 18 הרושם: **על**ו בו צמחים: פי' בשלא אמדוהו מירד
 19 דאי באמדוהו הא אמרין לקמן דף צ"ג) אמדוהו
 20 והיה מתנהג ודלוק אין נתנון לו אלא כמו
 21 שאמדוהו: **שניתנת** רשות לרופא לרפואת
 22 ואי' הוא כרפא לדודיה שמעין ליה ר"ל ודאי
 23 דלמי מכה בידי אדם אלא הכא כ"י שמים
 24 כשרפא נראה כסותר גזירת המלך קמ"ל דשרי'
 25 **על**ו על דברי הרופא. לא חשיב ליה פושע כיב
 26 **פשיעת** הנפיש פליגי ליה דהיא דלא
 27 אמדוהו:
 28 רואין

בכלל ופרט המרוחקים זה מזה קמפלגי רבי סבר אן
 1 דנין אותו בכלל ופרט וכן ענין סבר דנין אותו בכלל
 2 ופרט וכי תימא הבורח לרבי למה לוי לדמים יתרים:
 3 אומדנין ממה אדם יוציא מה רוצה לישול וכי: צער
 4 במקום נוק היכי שמיטני אמר אבויה דשמואל אומדנין
 5 כמה אדם רוצה לישול לקטוע לו ידו לקטוע לו ידו
 6 לא צער לחודיה הוא הא מלוהיה חמישה דברים איכא
 7 ועוד בשופמני עסקינן אלא לקטוע ידו תקטועה ידו
 8 תקטועה נמי לא צער לחודיה איכא הא צער ובזבשת
 9 איכא דכספיא ליה מילתא ומשקל מבושרו למשפחה
 10 ללכבים אלא אומדנין כמה ידו רוצה לישול לקטוע
 11 לו ידו המוקטב למלכות בין אם לסיף אמרי הכא
 12 נמי לא שקול ומצער נפשיה אלא אומדנין כמה אדם
 13 רוצה ליתן לקטוע לו ידו המוקטב לפלכות בין סיף
 14 לסם האי לישול ליתן מבעי ליה אמר רב הונא בריה
 15 דרב יהושע לישול זה מזה מה שנתן זה: רפוי הקהו
 16 חייב לרפואתו וכי: [ת"ר] עליו בו צמחים מחמת
 17 המכה ונסתרה המכה חייב לרפואתו וחייב ליתן לו
 18 דמי שבתו שלא מחמת המכה אינו חייב לרפואתו
 19 ואינו חייב ליתן לו דמי שבתו ר' יהודה אומר אף
 20 מחמת המכה חייב לרפואתו ואינו חייב ליתן לו דמי שבתו
 21 וחקמים אומרים שבתו ורפואתו
 22 כל שחייב בשבת חייב ברפוי ושאינו חייב בשבת אינו חייב ברפוי במאי קא מיפלגי אמר
 23 רבה אשכחתינן ורבנן גבי ר' יהודה דרבא ור' אבהו רבא אמר ר' יהודה ור' אבהו רבא אמר ר' יהודה
 24 מכה ניתנה לאנד ורבי יהודה רבא אמר ר' יהודה ור' אבהו רבא אמר ר' יהודה
 25 שבת דלא תנא ביה קרא לא מתייב ואמינא להו אנא אי מכה לא ניתנה לאנד רפוי
 26 נמי לא מתייב אלא דכולי עלמא מכה ניתנה לאנד ולא ניתנה לאנד ויתירה ר' יהודה
 27 סבר מין דלא ניתנה לאנד ויתירה רפוי דתנא ביה קרא מתייב שבת דלא תנא ביה קרא
 28 לא מתייב ורבנן ורבנן סברי מין דתנא ביה קרא ברפוי ואשבת נמי מתייב דאיתקש לרפוי
 29 ור' יהודה סבר שבת לא מתייב דמעטיה רחמנא רק ורבנן רק לשלא מחמת המכה הוא
 30 דאתא ולרבנן ברתאי דאמרי כל שחייב בשבת חייב ברפוי וכל שאינו חייב בשבת אינו
 31 חייב ברפוי רפוי דתנא ביה קרא למה לי מיבעי ליה לכדתנא דבי ר' ישמעאל דתנא
 32 דבי ר' ישמעאל אומר ורפא ורפא מבאן שניתן רשות לרופא לרפואתו ת"י מניין שאם עלו
 33 בו צמחים מחמת המכה ונסתרה המכה שחייב לרפואתו וחייב ליתן לו שבתו ת"ל רק
 34 שבתו יתן ורפא ורפא כולו אפילו שלא מחמת המכה ת"ל רק ר' יוסי בר יהודה אומר

35 אף מחמת המכה פטור שזמנא רק איכא דאמרי אף מחמת המכה פטור לגמרי כרובין דאמרי אף מחמת המכה
 36 פטור משבת וחייב ברפוי במאן פאבתי: אמר מר יבול אפילו שלא מחמת המכה ת"ל רק שלא מחמת המכה בעי קרא אמרי
 37 מאי שלא מחמת המכה ברתנא חרי שעבר על דברי רפא ואכל דבש או כל מיני מתיקה מפני שדבש וכל מיני מתיקה
 38 קשין למכה והעלה מבתו גרוגתני: יבול והא חייב לרפואתו ת"ל רק מאו גרוגתני אמר אביי נתאם פרכמא מאו אסותיה אהלא
 39 וקרוא וקלא ואי א"ל אסיף אנא א"ל דמית עלי פארוא ארבא ואי א"ל מיתותא אסיא דמנין במנין א"ל אסיא דמנין במנין
 40 שיהו ואי אמר מיתותא קד אסיא ורפא אמר ליה אסיא ורפא עניא עורא ואי א"ל היאך תב לי לרדי ואנא מפסנא נפשיא
 41 א"ל פשיעת גנפיש ושלט מניא: מפי ואי א"ל קוץ לי מקץ א"ל כל שכן דפשיעת גנפיש וקרו לי שור המזיק תנא וכיון
 42 משתלמין במקום נוק מניה מילי אמר רב ובדי משמיה דרבא דרבא אמר קרא פצע תחת פצע ליתן צער במקום נוק האי מבעי ליה
 43 לרבות

1 רבי סבר אין דנין. הקא נמי כותה נאמרה תחילה בכלל דכויה משמע בין שיש עמה הבורח
 2 בין שאין עמה הבורח ואין הבורח סמך ליה הוי דרשי הבורח פרט ואן בכלל אלא
 3 מה שבפרט יש עמה הבורח אין עמה הבורח לא השקא דכתיב פצע בימינו לא
 4 דיינינן ולקמן פריך הבורח לרבי למה לי והיני דקאמר כותה נאמרה תחילה כלומר
 5 מתחילה הפסוק אלא דלמדין שהוא חייב בבורח
 6 גיראי ולא נאמר סופו מוכיח שמתחילתו לא
 7 חייב אלא כשיש הבורח ואין דנין ומתני רבי
 8 הא לא למה לי: היאל ומרשא שמענין לתרויה:
 9 לדיש יתרים. דאי לא כתיב אלא כותה תחת
 10 כותה נוקא אמרין קוין אית ביה הבורח בין לית
 11 ביה הבורח דמי כותה משלם אכל תרמי לא
 12 משלם אלא דמשלם תרויה: צער במקום נוק
 13 היכא קטעש אלא וין נתנון לו ורמיה: חייב שמיטני
 14 את הצער הלא יש לו לקוצצה בשביל יתרים
 15 שטלי: ידו הקטועה. ומתנהג בדין ומצותן
 16 ואינה ראויה לו לאלמנת בין אם לסיף. ידו
 17 והמוקטב למלך לקוצצה בסם שאין שם צער
 18 כלל כמה רוצה לישול לקוצצה בסיהי הא לא
 19 שקיל כל מנין ששעלם לצער נפשיה לקוצצה
 20 ובאן כבר נעשה מעשה: כמה גמיה רוצה ליתן.
 21 לשלוח המלך מרד הממוקטב למלכות לקוטעה
 22 בסיהי והקטועה השליח בסם לישול מן המזיק
 23 מה שנתן לו למלך: דמי שבתו. מחמת
 24 הצמחים נפל מעליו: חייב וחקמים אומרים
 25 שבתו ורפואתו כל שישנו בו. הקישור הבורח וזה
 26 שאין חייב בשבת אינו חייב ברפוי ורבנן קמאי
 27 מתייב ליה לתרויה: נתנה לאנד. נתנה ורשן
 28 לחבל לאוהדוהו ולקטעה מופי צער הצנה ועליו
 29 הצמחים מחמת הכל ויום האנה לא נתנה.
 30 רשות לאנד וזה לתנתו אנד הלך צמחים
 31 שעליו לאן על המזיק לתתיב ור' יהודה
 32 ביה. דשה עליו הבורח ורבנן. תיק רק לשלא
 33 מחמת המכה. שעבר על דברי רפא
 34 דמקדש לקמן: נתנה רשות לרופא לרפואתו.
 35 ולא אמרין רחמנא מתייב ויתרוהו ספלי ליתמי לוי'
 36 שבתו יתן ורפא ורפא. שיה הבורח ברפוי
 37 לחייבו אף על המחמת והקיש שבת לרפוי:
 38 נאמא כריבא. קשר מנה אהלא. אהלמי
 39 בלע"ה וקרוא. שעתה וקלא. רשיתי שבחיות
 40 של ית וי' אפר ליה. מתיקה אסיף אנא אני
 41 מרפא אסיף ואינו נתן דמי אסיף: אסיף רחיקא
 42 ומנוול וכן עניא עוריא. שעתה לילך לדרבה
 43 ואן חושש אם עזר עזו של זה אסיף דנמן.
 44 שיפא בתום וקרוהו דא: כ"ש. ולא ניקח לי
 45 בכח דאי פליגי גנפיש גנאי נודל הוא לי דקרו
 46 לי שור המזיק

לרבות

1 רואין אותו כאלו שומר קישואין. שכבר נתן לו דמי דרו או דמי רגלו שומר שומר קישואין לא
2 קאי ארגל דברגלו כאמר בגמרא שבת בשומר הפתח אבל קישואין אין יכול לשמור
3 אין בגמי איירי בשיבר שני רגליו דחוקאי דסימנא את עינו דאייירי בסמינא שתי עיניו דאי עינו
4 אחת נרתיח הוא ראי ללך זה שיהיה ראי בתחילה ובחוספתא (פ"ט) נמי קמרי רואין אותו
5 כאלו היה חרש שומר קישואין משמע דדורר
6 יכול לשמור הנראה דאם היה מלמד תינותא לא
7 נאמר כאלו היה שומר קישואין וכשיבר רגלו
8 אם היה עושה מעשה מוטח או נוקב מגולית לא
9 נאמר כאלו היה שומר הפתח דאם כן בלתי
10 מדת הדין אלא הקא בסתם בני אדם שאין בעלי
11 אומנות
12 דכי מתפח האי נגרא. כלומר תחילה ששהה
13 בראי:
14 הרשו נתן לו דמי כולו. ע"כ לא מיירי באותו
15 שקישט את ראי ושיבר את רגלו וסימנ
16 עינו אלא כאלו באדם שלם חוקאי דסימנ את
17 דלא איירי באותו שקישט דרו ושיבר רגלו דהא
18 בשיבר רגלו אין נתן אלא בשומר הפתח שהוא
19 פחות מסתנין הריחים ותימה דמשמע הקא
20 דתרש לא שני מדיי מוטעת לו דמי כולו ובפי
21 דהרכין (דף ב' וט"ז) הן חשוי נידרין ונגרכין
22 ואור"ח דמי לחלק בין תרש בידי אדם לתרש
23 בידי שומר קישואין וקרא דהקא באדם שאין ר'
24 אומנות כפי' לעיל ור' נראה דהקא באדם שלם
25 דחוקאי ואולי בשליחות הלך כשהתירש אין
26 שני כולם ורקם מיירי כשיש לו אומנות
27 גהי' דוקא ורפי' ושבת דכל תרא וקרא לא ידבר
28 ליה תימה בשלמא נוק ושב דתי' שלא יתן
29 שכל זה בכלל דמי כולו אלא ורפי' לפה שפיטא
30 ליה שיהיה בכלל דמי כולו יותר מצער ובואת
31 ונראה דגריס רפי' בתור צער ובואת לא הושת
32 בחרי נוק ושבת קאי אבתי קשה דמאי ממיכניא
33 ליה דלקח יפטר מרפי' וצער ובואת דכל תרא
34 ותרא שביד שחששו לבסוף ונתן לו דמי כולו
35 מיש מקישט דרו שאני' שהוא נוק נתן שהוא דמי
36 דרו נתן רפי' צער ובואת ועוד אטו אם תכל
37 בתרש וכי יפטר מרפי' צער ובואת מינה מקא
38 דנתן לקפון רתי' ס"ז. החובל בתרש אין
39 לדיקדק דמצ"ל דהתם בתרש בידי שמינ' דבברי
40 ר"ת או אחר ב' אומנות ועוד דלע"ל אשכח
41 דתיבי רפי' שלא במקום נוק ועוד תימה
42 דפעמים מרויח מנה שחששו לבסוף כגון
43 שהצער הרפי' היה עולה יותר ממדי כולו
44 ונראה לר"י דפסיקא דמשלם צער ובואת ורפי'
45 דכל תרא ותרא אומני' ליה כגון שקישט דרו יום
46 ראשון ולא אמדורו וביום שני שיבר רגלו ולא
47 אמדורו וביום השלישי ירשו מי אמרין וכל תרא
48 כאלו עשה הכל כמעט אחת ואומני' הכל כחד
49 או דלמא כיון שהתחילתו ליה בזה אחר זה
50 אומני' לכל אחת רפי' וצער ובואת שלה כפי
51 עצמה ונ"מ שאין עולה כ"כ כשאומני' הכל
52 בחד שבו מעולה כשאומני' כל אחת כפי
53 עצמה: **שבת** פחותהו בדמיים מרוי. כגון שהקדו על דרו וצמחה וסופה לחזור שמלכד שבתו שבכל יום יום
54 יכניסו עצמן כספק לקטוהו כבריא ושושלת בשתי ידיו וסבורין שלא יתרפא עור אבל בךר דתקדו שסופו לחזור מודה אביו שאין נתן לו אלא שבת שבכל יום יום:

1 לרבות שונג כמיר. ב"פ דמי רפי' כ"ז: דהנה קאי ליה מדי' ופליג. שהיה לו מבנה בבשרו
2 והיתה מורפא: ואחוריה לבשריה. תפכו למראת צרעת: דהקדוהי. קרוי מרפא: וקתה
3 מדת הדין. כלומר לא שלם לו כל צרכו דהא מי מתפח האי נגרא מחולי זה שנקטע
4 (רגלו) לא אנרא דשומר קישואין שקיל אלא דרוי ודולא וישקיל אנרא ותיקא ונמצא שכל
5 יום חליו אבד את אמת א"כ. מי נקטעה ונדיח
6 אויל בשליחותא ושיקיל אשקיל אשקיל. ותיקא ונדיח
7 מילתא דלאו בר שימור קישואין: פדת הדין לא
8 לקתה שכבר נתן לו כ"ז. ולכשיתרפא אינו ראוי
9 לרלות וללך בשליחות: קמינע דרו. עדיין הוא
10 ראוי לשומר קישואין הלכך שבת כל ימי חליו
11 נתנו לו שכר שימור קישואין: שיבר את רגלו.
12 ושוב אילו ראוי לשמור קישואין שצריך להלך
13 כסבי הנהגה חריש'. אין ראוי לבלום: קמינע את
14 דרו ולא אמדורו. בית דין ורואי אמרו למיזק תן לו
15 שכר רופי' כן וכך תרש צער ובואת ואחרי כן
16 שיבר את רגלו קודם שיתרפא: קרא קרא
17 אמרין. ועצ' דבגון לא נפקא לן מיה מדי
18 דהא סוף סוף כל שעה הולכין ופוחתין את דמי
19 הלכך בין אומר מולך בין אומר כל אחד כפי
20 עצמו מדה אחת דהא נפקא לשהי' ליתב ליה
21 צער ובשת דכל אהר. אבל רפי' לא שחרי' לא
22 תרפא ביתנים ושבת לא שחרי' נתן לו דמי ככל
23 מה שיהיה שוד מתחילה וברי איה עבד: שבת
24 פחותהו בדמיים. הבורו מכה שהוא צריך
25 לשבות ממלאכתו וסופו להיות שלם כבתחילה
26 ואין כאן אלא שבת אבל פוחתו בעשוי בדמים
27 שאם היה כ' ליכר בעשוי דרו דמי פוחתין:
28 מהו. מי מתיב אפדת דמי דהשתא או לא
29 צמחה. דשטרריט בלע"ז לשון צומת הגידין
30 מקום שהגידין צומחין (וחלף דף ע"ג.) בין דסופה
31 לחזור לא יחוב ליה. דמי ידו ולא עשה כגון
32 תבונה. דאין עולו ביה מיהא עד שיעשה בהם
33 תבונה באלו דין דהקדוהין (סנדורין דף פ"א.)
ח"ב

1 לרבות שונג כמיר. ב"פ דמי רפי' כ"ז: דהנה קאי ליה מדי' ופליג. שהיה לו מבנה בבשרו
2 והיתה מורפא: ואחוריה לבשריה. תפכו למראת צרעת: דהקדוהי. קרוי מרפא: וקתה
3 מדת הדין. כלומר לא שלם לו כל צרכו דהא מי מתפח האי נגרא מחולי זה שנקטע
4 (רגלו) לא אנרא דשומר קישואין שקיל אלא דרוי ודולא וישקיל אנרא ותיקא ונמצא שכל
5 יום חליו אבד את אמת א"כ. מי נקטעה ונדיח
6 אויל בשליחותא ושיקיל אשקיל אשקיל. ותיקא ונדיח
7 מילתא דלאו בר שימור קישואין: פדת הדין לא
8 לקתה שכבר נתן לו כ"ז. ולכשיתרפא אינו ראוי
9 לרלות וללך בשליחות: קמינע דרו. עדיין הוא
10 ראוי לשומר קישואין הלכך שבת כל ימי חליו
11 נתנו לו שכר שימור קישואין: שיבר את רגלו.
12 ושוב אילו ראוי לשמור קישואין שצריך להלך
13 כסבי הנהגה חריש'. אין ראוי לבלום: קמינע את
14 דרו ולא אמדורו. בית דין ורואי אמרו למיזק תן לו
15 שכר רופי' כן וכך תרש צער ובואת ואחרי כן
16 שיבר את רגלו קודם שיתרפא: קרא קרא
17 אמרין. ועצ' דבגון לא נפקא לן מיה מדי
18 דהא סוף סוף כל שעה הולכין ופוחתין את דמי
19 הלכך בין אומר מולך בין אומר כל אחד כפי
20 עצמו מדה אחת דהא נפקא לשהי' ליתב ליה
21 צער ובשת דכל אהר. אבל רפי' לא שחרי' לא
22 תרפא ביתנים ושבת לא שחרי' נתן לו דמי ככל
23 מה שיהיה שוד מתחילה וברי איה עבד: שבת
24 פחותהו בדמיים. הבורו מכה שהוא צריך
25 לשבות ממלאכתו וסופו להיות שלם כבתחילה
26 ואין כאן אלא שבת אבל פוחתו בעשוי בדמים
27 שאם היה כ' ליכר בעשוי דרו דמי פוחתין:
28 מהו. מי מתיב אפדת דמי דהשתא או לא
29 צמחה. דשטרריט בלע"ז לשון צומת הגידין
30 מקום שהגידין צומחין (וחלף דף ע"ג.) בין דסופה
31 לחזור לא יחוב ליה. דמי ידו ולא עשה כגון
32 תבונה. דאין עולו ביה מיהא עד שיעשה בהם
33 תבונה באלו דין דהקדוהין (סנדורין דף פ"א.)
ח"ב

1 לרבות שונג כמיר. ב"פ דמי רפי' כ"ז: דהנה קאי ליה מדי' ופליג. שהיה לו מבנה בבשרו
2 והיתה מורפא: ואחוריה לבשריה. תפכו למראת צרעת: דהקדוהי. קרוי מרפא: וקתה
3 מדת הדין. כלומר לא שלם לו כל צרכו דהא מי מתפח האי נגרא מחולי זה שנקטע
4 (רגלו) לא אנרא דשומר קישואין שקיל אלא דרוי ודולא וישקיל אנרא ותיקא ונמצא שכל
5 יום חליו אבד את אמת א"כ. מי נקטעה ונדיח
6 אויל בשליחותא ושיקיל אשקיל אשקיל. ותיקא ונדיח
7 מילתא דלאו בר שימור קישואין: פדת הדין לא
8 לקתה שכבר נתן לו כ"ז. ולכשיתרפא אינו ראוי
9 לרלות וללך בשליחות: קמינע דרו. עדיין הוא
10 ראוי לשומר קישואין הלכך שבת כל ימי חליו
11 נתנו לו שכר שימור קישואין: שיבר את רגלו.
12 ושוב אילו ראוי לשמור קישואין שצריך להלך
13 כסבי הנהגה חריש'. אין ראוי לבלום: קמינע את
14 דרו ולא אמדורו. בית דין ורואי אמרו למיזק תן לו
15 שכר רופי' כן וכך תרש צער ובואת ואחרי כן
16 שיבר את רגלו קודם שיתרפא: קרא קרא
17 אמרין. ועצ' דבגון לא נפקא לן מיה מדי
18 דהא סוף סוף כל שעה הולכין ופוחתין את דמי
19 הלכך בין אומר מולך בין אומר כל אחד כפי
20 עצמו מדה אחת דהא נפקא לשהי' ליתב ליה
21 צער ובשת דכל אהר. אבל רפי' לא שחרי' לא
22 תרפא ביתנים ושבת לא שחרי' נתן לו דמי ככל
23 מה שיהיה שוד מתחילה וברי איה עבד: שבת
24 פחותהו בדמיים. הבורו מכה שהוא צריך
25 לשבות ממלאכתו וסופו להיות שלם כבתחילה
26 ואין כאן אלא שבת אבל פוחתו בעשוי בדמים
27 שאם היה כ' ליכר בעשוי דרו דמי פוחתין:
28 מהו. מי מתיב אפדת דמי דהשתא או לא
29 צמחה. דשטרריט בלע"ז לשון צומת הגידין
30 מקום שהגידין צומחין (וחלף דף ע"ג.) בין דסופה
31 לחזור לא יחוב ליה. דמי ידו ולא עשה כגון
32 תבונה. דאין עולו ביה מיהא עד שיעשה בהם
33 תבונה באלו דין דהקדוהין (סנדורין דף פ"א.)
ח"ב

1 לרבות שונג כמיר. ב"פ דמי רפי' כ"ז: דהנה קאי ליה מדי' ופליג. שהיה לו מבנה בבשרו
2 והיתה מורפא: ואחוריה לבשריה. תפכו למראת צרעת: דהקדוהי. קרוי מרפא: וקתה
3 מדת הדין. כלומר לא שלם לו כל צרכו דהא מי מתפח האי נגרא מחולי זה שנקטע
4 (רגלו) לא אנרא דשומר קישואין שקיל אלא דרוי ודולא וישקיל אנרא ותיקא ונמצא שכל
5 יום חליו אבד את אמת א"כ. מי נקטעה ונדיח
6 אויל בשליחותא ושיקיל אשקיל אשקיל. ותיקא ונדיח
7 מילתא דלאו בר שימור קישואין: פדת הדין לא
8 לקתה שכבר נתן לו כ"ז. ולכשיתרפא אינו ראוי
9 לרלות וללך בשליחות: קמינע דרו. עדיין הוא
10 ראוי לשומר קישואין הלכך שבת כל ימי חליו
11 נתנו לו שכר שימור קישואין: שיבר את רגלו.
12 ושוב אילו ראוי לשמור קישואין שצריך להלך
13 כסבי הנהגה חריש'. אין ראוי לבלום: קמינע את
14 דרו ולא אמדורו. בית דין ורואי אמרו למיזק תן לו
15 שכר רופי' כן וכך תרש צער ובואת ואחרי כן
16 שיבר את רגלו קודם שיתרפא: קרא קרא
17 אמרין. ועצ' דבגון לא נפקא לן מיה מדי
18 דהא סוף סוף כל שעה הולכין ופוחתין את דמי
19 הלכך בין אומר מולך בין אומר כל אחד כפי
20 עצמו מדה אחת דהא נפקא לשהי' ליתב ליה
21 צער ובשת דכל אהר. אבל רפי' לא שחרי' לא
22 תרפא ביתנים ושבת לא שחרי' נתן לו דמי ככל
23 מה שיהיה שוד מתחילה וברי איה עבד: שבת
24 פחותהו בדמיים. הבורו מכה שהוא צריך
25 לשבות ממלאכתו וסופו להיות שלם כבתחילה
26 ואין כאן אלא שבת אבל פוחתו בעשוי בדמים
27 שאם היה כ' ליכר בעשוי דרו דמי פוחתין:
28 מהו. מי מתיב אפדת דמי דהשתא או לא
29 צמחה. דשטרריט בלע"ז לשון צומת הגידין
30 מקום שהגידין צומחין (וחלף דף ע"ג.) בין דסופה
31 לחזור לא יחוב ליה. דמי ידו ולא עשה כגון
32 תבונה. דאין עולו ביה מיהא עד שיעשה בהם
33 תבונה באלו דין דהקדוהין (סנדורין דף פ"א.)
ח"ב

1 **עָרוֹם** ב' בושת הוא. פ' פקוקטוס כיון דאין מקפיד להגור פרום בני אדם
2 מי הו' כלל בר בושת וק' לפירושו מ'ש דפריך אביתא תהו ליה למפוך
3 אמנותיהו דקתי המביש את הגרום חיוב וקרא למפ' דאמנותיהו לא פריך דפשיטא
4 דערום בר בושת הוא את רוקק בו או סרטא אכל לשון הברייתא משמע ליה בישו ערום
5 שמינישו במה שנתהו ערום וערומי ועוד וקתי אין
6 דומה בישו ערום לכישו לבוש ואם רוקק בו
7 או סרטו כך מבישו שבווא ערום כמו שבווא
8 לבוש ולכך פריך ערום בר בושת הוא וביא
9 ערום היא הערומי והא דקתי נמי בכריתא
10 כישו בבית המרחץ חיוב אבישו ערום נמי קאי
11 שהערומי בבית המרחץ והשתא א"ש תא דפריך
12 בית הערומי בר בושת הוא בערומי והלא דרך
13 בני אדם להיות ערומים במרחץ;
14 **דאתא** דקאי בו. אכל אם הוא עומד בלתי
15 וזא חבירו ודלינהו פטור טעם כיון עזה
16 אין מקפיד זו טעם אחרתא דמילתא נקט דאתא
17 וקאי: **ביישו** ישן ומת מהו. תימה דלא מייתי
18 הקא מילתיה דרב ששת דברישי תנאן (סנהדרין
19 דף פו. ו)ש פריך בפשיטתו והאמר רב ששת
20 בישו רב ומת חיוב ישן פריש שכתוב כן
21 והאמר רב ששת בישו ישן חיוב ר"ג ומת ולא
22 נהירא כלל דמה ענין ל'ג' לנבא קטילא שירצא
23 ליתרב ועוד מאי קמיל רב ששת מתנייהו היא
24 המביש את הישן חיוב ומיהו אין תימה כי
25 שלא הביא כאן מילתא דרב ששת למפשט
26 בעין כדבא אשכחן באין בין המודר (ערום דף
27 לה ושם) דאביעניו הני כותבי שלוחו דידן והו' או
28 שלוחו דשמאי והו' ולא מייתי מילתיה דרב הונא
29 בריה דרב תיבש דאמר בפרק קמא דרודישן
30 (דף כ"ג ושם) דנין שלוחו דרודישן נהירא
31 שלוחו דידן מי איכא מבי דאין לא מצי עבדי
32 ואיהו מצו עבדי אף קשה דבמסקנא דקבא
33 משמע דבישו ישן ומת פטור דמסיק דמשום
34 כיסופא דידיה הוא ידאן גריס התם והאמר רב
35 ששת בישו חיוב ואיצרא ליתרב קאי.

1 **דמיפלמו ליה ומיפלם**: **מתני'** **המבייש את הערום**
2 **המבייש את הסופא** והמבייש את הישן חיוב וישן
3 **שבישו פטור** נפל מן הנג' והזיק ובישו חיוב על הפקן
4 **ופטור על הבושת עד שיהא מתכפין**: **גמ'** **ת"ר**
5 **ביישו ערום חיוב ואינו דומה בישו ערום לכישו**
6 **לבוש בישו בבית המרחץ חיוב ואינו דומה בישו**
7 **בבית המרחץ לכישו בשוק** אמר מר **ביישו ערום חיוב**
8 **ערום בר בושת הוא אמר רב פפא מאי ערום דאתא**
9 **וקאי פרובינהו למתניהו ואתא הוא דלינהו מפי וביישיהו**
10 **ביישו בבית המרחץ חיוב בית המרחץ בר בושת הוא**
11 **אמר רב פפא שביישו על גב ההר** בעי ר' **אבא** **פר**
12 **מפל בישו ישן ומת מהו מאי קמפייעא ליה אמר רב**
13 **ובדו הכי קמפייעא ליה משום כיסופא הוא והא מית**
14 **ליה לית ליה כיסופא או דלמא משום וילתא הוא והא**
15 **ולת ליה כיסופא** און לו **בושת אבי'** משום וילתא היינו דקתי קטן אלא אי אמרת
16 משום כיסופא קטן בר בושת הוא אלא מאי משום וילתא נמי אמרי שומה
17 אין לך בושת גדולה מזו מפל מקום נישוט מניה דמשום וילתא הוא דאי משום כיסופא
18 קטן בר כיסופא הוא כדאמר רב פפא דמיפלמו ליה ומיפלם הקא נמי דמיפלמו ליה ומיפלם
19 רב פפא אמר הכי קמפייעא ליה משום כיסופא דיריה הוא והא מית ליה או לא דלמא משום
20 בושת משפחה את שמעו חרש וקטן יש לו בושת שומה אין לו בושת אי אמרת בלשנא
21 משום בושת משפחה היינו דקתי קטן אלא אי אמרת משום כיסופא דיריה קטן בר בושת
22 הוא אלא מאי משום בושת דבני משפחה אפי' שומה נמי שומה אין לך בושת גדולה מזו
23 מ"מ נישוט מניה דמשום בושת משפחה דאי משום כיסופא קטן בר כיסופא הוא אמר
24 רב פפא אין דמיפלמו ליה ומיפלם והתניא ר' **אומר חרש יש לו בושת שומה אין לו בושת**
25 **קטן פעמים יש לו פעמים אין לו** הא דמיפלמו ליה ומיפלם הא דמיפלמו ליה ולא מיפלם:
26 **המבייש את הסופא** וכו': **מתניתין** דלא ר' **היהודא דתניא** ר' **היהודא** **אומר סופא אין לו**
27 **בושת וכך היה** ר' **היהודא פוטר מתייבי גליות מתייבי מיתות** ב"ד מ"ט דר'
28 **היהודא גמר ענין ענין מעדים** וזמנין מה התם סומין לא אף הקא סומין לא מתייבי גליות
29 **תניא** **(בלא ראות פרת לסומא דברי ר' יהודה ר' מאיר** **אומר לרבנות את הסופא מ"ט**
30 **דר' יהודה אמר לך ואשר יבא את רעהו ביער לחטוב עצים ואפי' סופא פתח רתמנא בלא**
31 **ראות למעוטי ור' מאיר פתח רתמנא בלא ראות למעוטי וכתב רתמנא בכלי דעת למעוטי**
32 **היו מעוטי אחר מעוטי ואין מעוטי אחר מעוטי אלא מעוטי ור' יהודה** **הואו בכלי דעת**
33 **פרט למתכפין הוא דאתא חיובי מיתות ב"ד אתיא רוצח רוצח מתייבי גליות חיובי מלקוטי**
34 **אתיא רשע מתייבי מיתות בית דין תניא אידך ר' יהודה** **אומר סופא אין לו בושת**
35 **וכן**

1 **דמיפלמו ליה ומיפלם**: כשמזכירין לו בושת מלקוטי אוחו כה מצטער. ערום בר בושת
2 הוא. בתמיה כיון דאין מקפיד לילך ערום בפני בני אדם מי הו' בר בושת: בית המרחץ.
3 בני אדם עומדים ערומים ואין להם בושת: בישו ישן. כיש אדם ישן ופת. מתוך שנתו
4 ולא הכיר בכשתו שישעו לו זה מה: **כיסופא**. הפיית פנים: וילתא. שמואל לו בפני רבים
5 ואף על פי שאינו שם על לבו: **התניא**. כבודתא:
6 **דלא כרי** ויהיה. דאמר סופא אין לו בושת אם
7 ביש הכירו פטור ומתניתין קתי ישן שבישו
8 פטור ובסופא לא תנא הכי הלכך סופא חיוב
9 בעדים וזמנין כתיב (ברבים) לא לא תחוס עניך
10 עליו בבושת נמי כתיב (שם כה) וקצותה את כפה
11 לא תחוס עניך עדים אי אפשר בסומין דבעין
12 ואף דאם לא ראה ששעו ידו של חברו האך
13 יעיד: **בלא ראות**. משמע שהוא רואה במקום
14 אחר וכאן היה בלא ראות. **אתיא רוצח רוצח**
15 **מתייבי גליות**. במיתה כתיב (במדר לר) לא
16 תחוס כופר לנפש רוצח ובלות כתיב (שם) לנט
17 שקמה רוצח: במלקות כתיב (ברבים כה) אם כן
18 הנות הרשע ומיתה כתיב (במדר לר) אשר
19 **הוא רשע למות**.

1 **ל**
2 **ל**
3 **ל**
4 **ל**
5 **ל**
6 **ל**
7 **ל**
8 **ל**
9 **ל**
10 **ל**
11 **ל**
12 **ל**
13 **ל**
14 **ל**
15 **ל**
16 **ל**
17 **ל**
18 **ל**
19 **ל**
20 **ל**
21 **ל**
22 **ל**
23 **ל**
24 **ל**
25 **ל**
26 **ל**
27 **ל**
28 **ל**
29 **ל**
30 **ל**
31 **ל**
32 **ל**
33 **ל**
34 **ל**
35 **ל**
36 **ל**
37 **ל**
38 **ל**
39 **ל**
40 **ל**
41 **ל**
42 **ל**
43 **ל**
44 **ל**
45 **ל**
46 **ל**
47 **ל**
48 **ל**
49 **ל**
50 **ל**
51 **ל**
52 **ל**
53 **ל**
54 **ל**
55 **ל**
56 **ל**

אף לרבנות. תימה לא ליכתוב שום מיטע וממלא אחריו וכן יש להקשות גבי אין רבוי אחר רבוי אלא למעט: **תייבי** מלקוטי מנין אתיא רשע רשע. רבי יהודה דריש האי גיש דרשע
רשע וקטן לא פליגי אלא ללא פטרי אפילו בחיובי גליות ובאחד חזי מנוונת (סנהדרין דף ל"ג ושם ד"ה אחיא) גבי דיני נפשות מחזירין לכות נמי אמר חיובי מלקוטי מנין אתיא
רשע רשע נתני אמר הכי בו הסקנא דגמרא דריש לה פ"ק דמכות (דף ה) גבי אין העדים וזמנין נהרגים שם שיגמר חזין על פיהם והא דאמר בפרק קמא דסנהדרין (דף ט) מאי טעמא
דריי ישענאל דאמר מבי ב"ג אמר אביי אתיא רשע רשע רבא אמר מלקוטי תחת מיתה עומדת לאו משום דלית ליה לרבא רשע רשע אלא משום דלא צריך דמוגף ומלקוטי
שמעונין דריי ב"ג: ודמלקוטי תחת מיתה ומיתה ב"ג: ולענין מחזירין לכות ואין מחזירין לחובה לא שייך כל כך מלקוטי תחת מיתה עומדת דשקא במיתה דוקא משום שופטו והנה
הדצילו היתה וכן פסקא דמכות (דף ה) גבי משלשים במקום ואין משלשים במכות דאמר מנא נמי מילי אמר אביי אתיא רשע רשע רבא בעינן כאשר זמן לויא וכן
משום

לֹא אָמַרְתָּ לְכָר נִשְׁ אֵלָא לִי. לִית אִיפְשָׁר דְּאֵנָּא נְפִיק מִיבָּא עַד דְּנִידַע מַה הוּהוּ בְּסוֹפֵיהּ. וְהוּהוּ תַמּוֹן הָיוּ שְׂרֵי, נְפִיק וַיְהִיב לִיה עֲדָרוּ תַמּוֹן אַחַת דְּרִיבּוּי. וּקְרָא עֲלוּי וְאֵתָּן אָדָם תַּחְתָּיָד וְגו'.

חַד תְּלִמִיד מִזַּן דְּבַר קִפְרָא הוּהוּ נְפִיק מִקְטוּעַ בִּיסוּן, חֲמֹתִיה חַד קָיִט חִוּוּיָא פְּרִי בְּתַרְיָה, אָמַר לִיה: חִוּוּיָא פְּרִי בְּתַרְדָּה. שְׁבָקִיה וְאִזְלִל לִיה בְּתַרְיָה, וּקְרָא עֲלוּי וְאֵתָּן אָדָם תַּחְתָּיָד.

גְּרַמְנָא עֲבָדִיה דְּרַבִּי יוֹדָה נִשְׂיָא נְפִיק בְּעֵי מִילּוּוּיָה לְרַבִּי הִילָא. אֵתָּא כְּלָב שׁוֹמֵה בְּעֵי אִיתְגַּרְיָא בֵּיה בְּרַבִּי אִילָא. גָּעַר בֵּיה גְּרַמְנִי. שְׁבָקִיה וְאִזְלִל לִיה בְּתַרְיָה, וּקְרָא עֲלוּי וְאֵתָּן אָדָם תַּחְתָּיָד.

בַּר קִפְרָא הָיָה אִיעֲלַל לְחֲדָא קְרִיָא. מִי עֲלַל, נִכְשָׁל בְּאַצְבָּעוּ. עֲאָל וְשָׁמַע קְלִיָּה דְּמִלְּיָא קְרִי: אִם בְּגַפּוֹ יָבֵא בְּגַפּוֹ יָצֵא. אָמַר דּוֹמָה שְׁלֵא עֲלַת בְּיַדִּי אֵלָא הֲטָחָה זֶה בְּלַבָּד. וְכֵן הָווּת לִיה.

רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּזַן לְקִישׁ הָיוּ מִתְחַמְדִּין מִיַּחְמִי אַפּוּי דְּשְׁמוּאֵל. אֲמַרְיָן: גִּלְדָּה אַחַר שְׁמִיעַת בַּת קוּל. עֲבָרִין קוּמִי סִדְרָא, שְׁמַעִין קְלִיָּה דְּמִלְּיָא: וְשְׁמוּאֵל מַת. וְסִימּוֹן, וְכֵן הָווּת לִיה.

רַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יוֹסֵה סְלָקִין מִבְּקָרָה לְרַבִּי אַחָא דְּהוּהוּ תַשִּׁישׁ. אֲמַרְיָן: גִּלְדָּה בְּתַר שְׁמִיעַת בַּת קוּל. שְׁמַעִין קְלִיָּה דְּאִיתְתָּא אֲמָרָה לְחֲבִירְתָּה: אִימְפִי בּוּצִינָה. אֲמָרָה לָהּ: לֹא יִתְמַפִּי וְלֹא מִימְפִי בּוּצִינָהוֹן דִּישְׂרָאֵל.

רַבִּי יוֹחָנָן הוּהוּ עֵבֶר בְּשׁוּקָא, חֲמָא חַד מִזְבִּין מִן אֵילִין מִלְטוּמָה. אָמַר לִיה: מִן אֵילִין אַתְּ הָיוּ? אָמַר לִיה: אֵין. שְׁבָקִיה וְאִזְלִל לִיה. בְּתַר שְׁעָה עֵבֶר גְּבִיָּה. אָמַר לִיה, רַבִּי צְלִי עֲלוּי: דְּמִן הָהִיא שְׁעִתָּא לֹא זַבְנִית כְּלוּם. וְאָמַר לוֹ: שְׁנֵי אַתְרָדָּה! פְּעָמִים שְׁשִׁינּוּי הַשֶּׁם גִּזְרָם, פְּעָמִים שְׁשִׁינּוּי הַמָּקוֹם גִּזְרָם.

תַּרְיָן תְּלִמִידִין מִן דְּרַבִּי חֲנִינָא הָיוּ נְפָקִין מִקְטוּעַ בִּיסוּן. חֲמֹתִין חֲדָא אִיסְטְרִלוּגִיָּא. אָמַר: אֵילִין תַּרְיָן מִי נְפָקִין וְלֹא חֲזָרִין. מִן נְפָקִין, פְּנַע בְּהוֹן חַד סָב, אָמַר לוֹן: וְכֵן עָמִי דְּאִית לִי תַלְתָּא יוֹמִין דְּלֵא מַעֲמִית כְּלוּם. וְהוּהוּ עַמּוֹן חַד עֲגוּל קֶצֶין פִּלְגָּא וַיְחַבִּינָה לִיה. אֲכַל וְצִלִּי עֲלִיהוֹן. אָמַר לוֹן: "תַּתְּקִינִם לְכוּן נַפְשִׁיכוֹן בְּהַדִּין יוֹמָא, הִיד דְּקִימְתוֹן לִי נַפְשִׁי בְּהַדִּין יוֹמָא". נְפָקִין בְּשִׁלְם וְחֲזָרוּן בְּשִׁלְם.

וְהוּוּן תַּמּוֹן בְּנֵי אֵינִשׁ דְּשְׁמַעִין קְלִיָּה. אֲמַרְיָן לִיה: וְלֹא בְּזַן אֲמַרְתָּ אֵילִין תַּרְיָן מִי נְפָקִין וְלֹא חֲזָרִין. אָמַר, אִי דְּהָבָא גְּבָרָא שְׁקֵר דְּאִיסְטְרִלוּגִיָּא דִּידִיה שְׁקֵרִין.

אֲפִילוּ בְּזַן, אֵזְלוּן וּפְשָׁפוּשׁוֹן, וְאִשְׁכַּחוּן חֲכִינְתָּה פִּלְגָּא בְּהַדָּא מוּבְלָא וּפִלְגָּא בְּהַדָּא מוּבְלָא. אָמַרוּ: מַה מִּיבּוּ עֲבִידְתְּכוֹן יוֹמָא דִּין? וְתַנְיִין לִיה עוּבְדָּא. אָמַר: וַמָּה הָהוּא גְּבָרָא יָכִיל עֲבִיד, דְּאַלְתְּהוֹן דִּי יְהוּדָאִי – מִתְּפִים בְּפִלְגוֹת עֲגוּלָא

רַבִּי חוּנָה מִשְׁתַּעִי הַדִּין עוּבְדָּא, חַד גִּיּוֹר הוּהוּ אִיסְטְרִלוּגוֹם, חַד זְמַן אֵתָּא בְּעֵי מִיפִיק, אָמַר: בְּדוֹן נְפָקִין. חוּר וַמַּר: כְּלוּם אִידְבַּקְתָּ בְּהַדָּא אוּמְתָא קְדִישָׁתָא לֹא לְמִיפְרֵשׁ מִן אֵילִין מִלְּיָא! נִיפּוּק עַל שְׁמִיָּה דְּכָרְיִין!

[דף ל"ט ע"ב]

קָרִיב לְמַכְסָה, יָהֵב לָהּ חֲמֻרָה וְאֶכְלָה. מֵאֵן גָּרַם לִיָּה דִּיפְלֵ? בְּגִין דְּהִרְהַר. מֵאֵן גָּרַם לִיָּה דְאִישְׁתִּיזִיב?
בְּגִין דְּאִתְרַחֵץ עַל בְּרִיּוּתָהּ. אָמַר לִוִי: כָּל הַמְנַחֵשׁ – סוּפּוֹ לְבּוֹא עָלָיו. וּמָה טַעְמָא? **כִּי לֹא נַחֵשׁ בֵּיעֲקֹב.**
כִּי לֹא נַחֵשׁ.

אָמַר רַבִּי אֲהָא בַר זְעִירָא: כָּל מִי שְׁאִינוּ מְנַחֵשׁ – מְחַצְתּוֹ לְפָנִים כְּמִלְאָכִי הַשָּׁרְתָּ. וּמָה טַעְמָא? **כְּעַתָּה
יֹאמַר לֵיעֲקֹב וְלִישְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל.**

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בְּרִיהַ דְּרַבִּי אֲבָהוּ: כְּבַחֲצִי יְמֵיו שֶׁל עוֹלָם הָיָה אוֹתוֹ רְשָׁע עוֹמֵד. מַה טַעְמָא? **כְּעַתָּה
יֹאמַר לֵיעֲקֹב וְלִישְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל.**

אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה בֶּן אֶלְעָזָר: עֲתִידָהּ בַּת קוֹל לְהִיוֹת מְפּוֹצָצָת בְּאֶהְלֵי צְדִיקִים וְאוֹמְרָת: כָּל מִי שֶׁפָּעַל
עִם אֵל – יָבּוֹא וַיִּטּוֹל שְׂכָרוֹ.

רַבִּי בְּרַכְיָה בִּשְׁם רַבִּי אֲבָא בַר כְּהֵנָא: עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת מְחִיצָתָן שֶׁל צְדִיקִים לְפָנִים
מִמְּחִיצָתָן שֶׁל מְלָאכֵי הַשָּׁרְתָּ, וּמְלָאכֵי הַשָּׁרְתָּ שׁוֹאֲלִין אוֹתָן וְאוֹמְרִין לְהֵן: מַה פָּעַל אֵל. מַה הוֹרָה
לְכֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי לִוִי בַר חִוּיָתָא: וְלֹא כָּבֵר עָשָׂה בֶּן בְּעוֹלָם הַזֶּה? הֲדָא הוּא דְכָתִיב עֲנָה נְבוּכַדְנֶצַּר וְאָמַר
הָא אֲנָא חֲזִי גוֹבְרִין אַרְבַּעַה שָׁרִין מִהֲלָבִין בְּגוֹ נֹרָא וְחָבַל לֹא אִיתִי בְּהוֹן.

וּמָה תְּלִמּוּד לִזְמַר וְחָבַל לֹא אִיתִי בְּהוֹן. אֵלָּא מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ סְרִיסִים וְנִתְרַפְּאוּ.

וְרִיּוּתָהּ דִּי קְדַמְיָתָא – אִין כְּתִיב כָּאֵן, אֵלָּא וְרִיּוּתָהּ דִּי רַבִּיעָאָה. הֵן הָיוּ מְכַבְּשִׁין לְפָנָיו אֵת הָאוּר.

דְּמִי לְבַר אֱלֹהִין. אָמַר רַאובִּין: בְּאוֹתוֹ שָׁעָה יָרַד מְלָאךְ וְסִמְרוּ לְהֵהוּא רְשִׁיעָה עַל פִּיּוֹ. אָמַר לֹא: תַּקְוִין
מְלִיךְ וְכֵר אִית לִיָּה? חֲזוּר וַיִּמַר: בְּרִידָא אֱלֹהֵהוֹן דִּי שְׂדֵרְךָ מִישָׁךְ וְעַבְדֵּךְ נָגוּ.

דִּי שְׁלַח בְּרִיהַ לִית כְּתִיב כָּאֵן. אֵלָּא דִּי שְׁלַח מְלָאכָה וְשִׁזִּיב לְעַבְדוּהִי דִּי הִתְרַחְצוּ עֲלוּהִי.

חֲדָרָן עֲלָךְ בְּמַח אֲשָׁה

פָּרָק שְׁבִיעִי

הלכה א'

מתני' כָּלֵל גְּדוֹל אָמְרוּ בְּשַׁבָּת! כָּל הַשּׁוֹכֵחַ עֵינָר שַׁבָּת, וְעָשָׂה מְלָאכֹת הִרְבָּה בְּשַׁבָּתוֹת הִרְבָּה – אֵינּוּ חַיִּיב אֱלָא הַטָּאֵת אַחֶת. וְהִיּוֹדֵעַ עֵינָר שַׁבָּת וְעָשָׂה מְלָאכֹת הִרְבָּה בְּשַׁבָּתוֹת הִרְבָּה – חַיִּיב עַל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת. וְהִיּוֹדֵעַ שֶׁהוּא שַׁבָּת וְעָשָׂה מְלָאכֹת הִרְבָּה בְּשַׁבָּתוֹת הִרְבָּה – חַיִּיב עַל כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה.

[דף מ' ע"א]

הַעוֹשֶׂה מְלָאכֹת הִרְבָּה מַעֲיִן מְלָאכָה אַחַת – אֵינּוּ חַיִּיב אֱלָא הַטָּאֵת אַחַת.

גמרא מַהוּ כָּלֵל גְּדוֹל? אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוּן: שֶׁהוּא גְּדוֹל מִכָּלֵל שְׁבִיעִית. שֶׁהַשַּׁבָּת – חֵלָה עַל הַכֹּל, וְשְׁבִיעִית – אֵינָה חֵלָה אֱלָא עַל עֲבוֹדַת הָאָרֶץ בַּלְבָּד.

תַּמּוֹן תַּנְיִנָּן: כָּלֵל גְּדוֹל אָמְרוּ בְּשְׁבִיעִית. מַהוּ כָּלֵל גְּדוֹל? א"ר יוֹסֵה בִּי רַבִּי בּוּן שֶׁהוּא גְּדוֹל מִכָּלֵל מַעֲשָׂרוֹת! שֶׁהַשְּׁבִיעִית – חֵלָה בֵּין עַל אוֹכְלֵי אָדָם בֵּין עַל אוֹכְלֵי בְּהֵמָה, וּמַעֲשָׂרוֹת – אֵינָן חֵלִין אֱלָא עַל אוֹכְלֵי אָדָם בַּלְבָּד.

תַּנִּי בַר קַפְרָא: כָּלֵל גְּדוֹל אָמְרוּ בְּמַעֲשָׂרוֹת. מַהוּ כָּלֵל גְּדוֹל? אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בִּי רַבִּי בּוּן: שֶׁהוּא גְּדוֹל מִכָּלֵל פִּיאָה, שֶׁמַּעֲשָׂרוֹת – חֵלִין בֵּין עַל דְּבַר שְׁמַכְנִיסוֹ לְקִיּוֹם, וּבֵין עַל דְּבַר שְׂאִין מַכְנִיסוֹ לְקִיּוֹם, וּפִיאָה – אֵינָה חֵלָה אֱלָא עַל דְּבַר שְׁמַכְנִיסוֹ לְקִיּוֹם.

וְאֵית דְּבַעֲי מִימַר: מַהוּ גְּדוֹל? מִיכֵן שְׂוִישׁ לְמַטָּה מִמֶּנּוּ.

אֲנָן תַּנְיִנָּן: כָּל הַשּׁוֹכֵחַ עֵינָר שַׁבָּת. תַּנְיִי דְבִית רַבִּי: כָּל שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ עֵינָר שַׁבָּת. רַבִּי לְעֶזֶר – כְּמַתְנִיתִין. רַבִּי יוֹחָנָן – כְּהֵדָא דְתַנִּי דְבִית רַבִּי.

הָא רַבִּי לְעֶזֶר אָמַר: "כָּל הַשּׁוֹכֵחַ עֵינָר שַׁבָּת". הָא אִם אֵינּוּ יוֹדֵעַ כָּל עֵינָר – פְּטוּר! מִן מַה דְרַב תַּנִּי מַתְנִיתִין, וּפְתַר לָהּ אִי זָהוּ שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ עֵינָר שַׁבָּת? קָמָן שְׁנַשְׁבַּח בֵּין הַעֲבוּיִם – הֵדָא אָמְרָה, הוּא הֵדָא הוּא הֵדָא.

הָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ עֵינָר שַׁבָּת. הָא אֵינּוּ יוֹדֵעַ וְשָׁכַח – חַיִּיב! מִן מַה דְמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי בֶן חֲנִינָא: כֵּלָּה דָא הִילְכְתָא – כְּרַבִּי לְעֶזֶר, כְּרַם כְּרַבְנָן – אֵינּוּ חַיִּיב אֱלָא אַחַת – הֵדָא אָמְרָה, הִיא הֵדָא הִיא הֵדָא.

כְּעוֹן קוּמֵי בְרִיהַ דְרַבִּי יִסָּא: אֵת מַה שְׁמַעְתָּ מִן אַבּוּךָ מִן דְרַבִּי יוֹסִי?

[דף מ' ע"ב] אָמַר: כְּרַבִּי יוֹחָנָן. אָמַר לֹזֵן רַבִּי הוֹקְתָה: לֹא אָמַר בְּנִי! אֱלָא רַבִּי סִימוּן כֵּר זְבִדָא תְּהוּ פְּשֻטָּה עִם בְּרִיהַ דְרַבִּי יוֹסֵה, וְשָׁמַע מִינָּה כְּהֵדָא דְרַבִּי לְעֶזֶר.

מָנָא אֵלֵינוּ מִיְלִיּוּא? וְעֵשָׂה אַחַת. וְעֵשָׂה הֵנָּה. וְעֵשָׂה מֵהֵנָּה. וְעֵשָׂה אַחַת – לְחַיִּיב עַל כָּל אַחַת
וְאַחַת, הֵנָּה – לְחַיִּיב עַל כּוֹלְהֵן אַחַת. מֵהֵנָּה – לְחַיִּיב עַל הַתּוֹלְדוֹת.

אוּ נִימַר: בְּעֵבֹרִים הַפְּתוּב מִדְּבַר! תַּנִּי רַבִּי וַפִּי קוּמִי רַבִּי יוֹחֲנָן; זִיבַח קִיטְר וְנִיטְר בְּהַעֲלֵם אַחַת –
חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אָמַר לִיה רַבִּי יוֹחֲנָן: בְּכֻלְיָא, עֲבַרְתָּ בְּיַד תְּלַתָּא נְהָרִין, וְאִיתְּבַרְתָּ! אֵינּוּ
חַיִּיב אֱלָא אַחַת. עַד לָא יתְבַרְינָה בְּיָדֵיהּ – יֵשׁ כָּאֵן אַחַת, אֵינּוּ כָּאֵן הֵנָּה! מִן דַּתְבָּרָה בְּיָדֵיהּ – יֵשׁ כָּאֵן
הֵנָּה, אֵינּוּ כָּאֵן אַחַת! וַיְהִי כֵן בְּעֵבֹרִים? בְּעֵבֹדְתָהּ, בְּעֵבֹדְתָהּ הַגְּבוּוֹת, בְּהַשְׁתַּחֲוּיָהּ, בְּעֵבֹדְתָהּ, לְחַיִּיב
עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, בְּעֵבֹדְתָהּ הַגְּבוּוֹת לְחַיִּיב עַל כּוֹלְהֵן אַחַת, בְּהַשְׁתַּחֲוּיָהּ, לְחַיִּיב עַל מִקְצָתָהּ!

רַבִּי בּוּז בְּרַחֲמֵי בְּשֵׁם רַב שְׁמוּאֵל בְּרַב רַב יִצְחָק: כְּתִיב (ויקרא ט) **אִם הִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחְטָא לְאַשְׁמַת
הָעַם וְהִבִּיא פֶּר. מִצֻּוֹה שֶׁהַמְּשִׁיחַ מִבִּיא עֲלֵיהֶן פֶּר. וְצִאת עֹבֹרִים שְׂאִינוּ מִבִּיא עֲלֵיהָ פֶּר אֱלָא שְׁעִירָה
בְּלֶבֶד. הַתִּיבּוֹן: הַרִי חֲלָבִים וְעֲרִיזוֹת, הַרִי הַמְּשִׁיחַ**

[דף מ"א ע"א]

מִבִּיא עֲלֵיהֶן פֶּר! לָא אֲתִיבֵן מִתַּנִּי אֱלָא דְבָרִים שְׂשִׁי לְהֵן תּוֹלְדוֹת, חֲלָבִים – אֵינּוּ לְהֵן תּוֹלְדוֹת. עֲרִיזוֹת
– עֵשָׂה בְּהֵן אֵת הַמְּעֵרָה בְּגוֹמֵר.

הַכְּרִיּוּא אֲמַרִּין: (ויקרא כג) **שַׁבָּת הוּא לְה' – לְחַיִּיב עַל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת.**

אָמַר רַבִּי אִילָא: כְּתִיב (שמות לה): **כָּל הָעֹשֶׂה בּוֹ מְלֶאכֶה יוֹמַת לֹא הָעוֹשֶׂה בּוֹ וּבַחֲבִירוֹ. אֵת אָמַר אֵינּוּ
הַשְּׁבָתוֹת מִצְּמַרְפוֹת, הוֹלְקוֹת! אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוּז: בְּשֵׁם שְׂאִינֵן מִצְּמַרְפוֹת – כִּד אֵינּוּ הוֹלְקוֹת!
גְּדוּל שְׁנִשְׁבָּה בֵּין הָעֹבֹרִים? רַב שְׁמוּאֵל, חַד אָמַר: מוֹנָה שֵׁשָׁה וְעוֹשֶׂה שַׁבָּת. וְחֲרַנָּה אָמַר: עוֹשֶׂה
שַׁבָּת וּמוֹנָה שֵׁשָׁה. רַבִּי יִצְחָק בְּרַב אֶלְעָזָר בְּשֵׁם רַב נְחֻמָּן בְּרַב יַעֲקֹב: מוֹנָה שֵׁשָׁה וְעוֹשֶׂה שַׁבָּת. חֲמִשָּׁה
וְעוֹשֶׂה שַׁבָּת. אַרְבַּעַה וְעוֹשֶׂה שַׁבָּת. שְׁלֹשָׁה וְעוֹשֶׂה שַׁבָּת. שְׁנַיִם וְעוֹשֶׂה שַׁבָּת. אֶחָד וְעוֹשֶׂה שַׁבָּת.**

אָמַר רַבִּי מָנָא: אֵינּוּ אִישְׁתְּבֵאֵי בְּתַלְתָּא – הוּא עֲבַד בְּשׁוּבְתָא. רַב הוּוֹה חֲזִילִיהּ, לְתַרִּין מַחֲזִירִין הוּא
עֲבַד שׁוּבְתָא.

וְאֵינּוּ לֹא לְתַמּוּהָ, וַיְהוּשׁ לְכָל הַיָּמִים! כְּהָדָא, קִידֵשׁ אִשָּׁה בְּעוֹלָם, רַבִּי יַעֲקֹב בְּרַב אֶחָא: אִיתְּפַלְגוּן רַבִּי
יוֹחֲנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ. רַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר: הוֹשִׁישׁ לְכָל הַנְּשִׁימ. רִישׁ לְקִישׁ אָמַר: אֵינּוּ הוֹשִׁישׁ לְכָל
הַנְּשִׁימ! תַּמּוֹן – יֵשׁ לוֹ תַּמְנָתָהּ, יְכוּל הוּא לִישָׂא גְּזִירְתָּהּ, יְכוּל הוּא לִישָׂא מְשׁוּחָרְרָתָהּ. הֲכָא מַה אֵית לָן?
תַּמּוֹן אֲמַרִּין: הוֹשִׁישׁ לְכָל הַיָּמִים וְעוֹשֶׂה כְּדֵי קוּיִם הַנְּפִשׁ.

תַּמּוֹן תַּנִּינֵן: אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: שְׂאֵלְתִי אֵת רַבִּי אֶלְעָזָר, הָעוֹשֶׂה מְלֶאכֶת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה

[דף מ"א ע"ב] מעיין מְלַאכָה אחת בעלם אחת, מהו? חייב אחת על כולו, או על כל אחת ואחת? אומר לי: חייב על כל אחת ואחת מקל וחומר. ומה אם הנדה שאין בה תוצאות הרבה ותפואות הרבה – חייב על כל אחת ואחת. שבת שיש בה תוצאות הרבה, ותפואות הרבה – אינו דין שיהא חייב על כל אחת ואחת!

אמרתי לו: לא! אם אמרת בנידה – שיש בה שתי אזהרות, שהוא מוזהר על הנדה, והנדה מוזהרת עליו. תאמר בשבת, שאין בה אלא אזהרה אחת!

אמר לי: הבא על הקטנות יוכיה, שאין בהן אלא אזהרה אחת, – וחייב על כל אחת ואחת! אמרתי לו: לא! אם אמרת בכא על הקטנות, שאף על פי שאין בהן עכשיו – יש בהן לאחר זמן! תאמר בשבת שאין בה אלא אחד לא עכשיו ולא אחר זמן! אומר לי: הבא על הבקמה יוכיה. אמרתי לו: הבקמה – בשבת!

רבי זעירא בשם רבי הסדא: רבי אילא בשם רבי שמעון בן לקיש, תריהון אמרינן: בודון שבת ובשנגת מלאכות שאלו.

[דף מ"ב ע"א]

בדה תנינן מלאכות הרבה? לא על השבתות הוא מתחייב?

רבי בשם רב הסדא אומר: בשנגת שבת ובודון מלאכות שאלו. בדה תנינן שבתות הרבה? לא על המלאכות מתחייב?

הא רבי זעירא בשם רב הסדא אומר רבי אילא, ורבי שמעון בן לקיש, תריהון אמרינן: בודון שבת ובשנגת מלאכות שאלו.

הודי ליה? והוא לא הודי? מן מה דמר רבי שמואל, רבי אבהו בשם רבי יוסי בי רבי חנינא: כל הדין הלכתא ברבי ליעזר, ברם ברבנן – אינו חייב אלא אחת. הדין אמרה דלא הודי ליה.

הווי רבי בא בשם רב הסדא: אם בשנגת שבת ובודון מלאכות שאלו, הודי ליה? לא הודי ליה? אומר רבי זעירא קומי רבי יסא: מתניתא אמרה דלא הודי ליה! דתני: יודע אני שהיא שבת, ויודע אני שהיא מלאכה, אבל איני יודע אם מלאכה היא זו שחייבין עליה פרת. אם מענין אבות מלאכות עשה – חייב על כל מלאכה ומלאכה. אם מענין מלאכה אחת עשה – חייב על כל העלם והעלם.

מפני שהן העלמות הרבה. אבל אם היה העלם אחד – אינו חייב אלא אחת!

מן מה דלא מתיב לה – הדין אמרה: דלא הודי ליה.

הא, רבי זעירא בשם רב הסדא, רבי אילא בשם רבי שמעון בן לקיש, תריהון אמרין: בְּדוּזוֹן שַׁבָּת וּבְשִׁנְגַת מְלָאכּוֹת שְׁאֵלוּ, הָא בְּשִׁנְגַת שַׁבָּת וּבְדוּזוֹן מְלָאכּוֹת, אַף רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יוֹדֵי לְרַבִּי עֲקִיבָה שְׁאֵינוֹ חַיִּיב אֵלָא אַחַת! וַיְתִיבֵינָהּ רַבִּי עֲקִיבָה: הָרִי שׁוֹגֵג בְּשַׁבָּת וּמוֹזֵיד בְּמְלָאכּוֹת, הָרִי יֵשׁ בֵּיהּ תּוֹצְאוֹת הַרְבֵּה וְחַטָּאוֹת הַרְבֵּה, וְאֵת מוֹרֵי לֵיהּ שְׁאֵינוֹ חַיִּיב אֵלָא אַחַת! מִן מַה דְּלָא מְתִיב לֵיהּ – הֲדָא אֲמַרְהּ הִיא הֲדָא הִיא הֲדָא.

הא רבי בא בשם רב הסדא אמרה: בְּשִׁנְגַת שַׁבָּת וּבְדוּזוֹן מְלָאכּוֹת שְׁאֵלוּ. הָא בְּדוּזוֹן שַׁבָּת וּבְשִׁנְגַת מְלָאכּוֹת – אַף רַבִּי עֲקִיבָה יוֹדֵי לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שְׁהוּא חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

[דף מ"ב ע"ב]

וַיְתִיבֵינָהּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הָרִי מוֹזֵיד בְּשַׁבָּת וְשׁוֹגֵג בְּמְלָאכּוֹת, הָרִי יֵשׁ בֵּיהּ תּוֹצְאוֹת הַרְבֵּה וְחַטָּאוֹת הַרְבֵּה, וְאֵת מוֹדֵי לִי שְׁהוּא חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת! מִן מַה דְּלָא מְתִיב לֵיהּ – הֲדָא אֲמַרְהּ: הִיא הֲדָא הִיא הֲדָא.

הא רבי בא בשם רב הסדא אמר: בְּשִׁנְגַת שַׁבָּת וּבְדוּזוֹן מְלָאכּוֹת שְׁאֵלוּ! וְלֹא מִשּׁוּם שִׁנְגַת שַׁבָּת אֵת תּוֹפְסוֹת!

רבי חזקיה בשם רבי בא: שְׁתֵּי שְׁאֵלוּ, מוֹזֵיד בְּשַׁבָּת וְשׁוֹגֵג בְּמְלָאכּוֹת, שְׁיֵהָא חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת? שׁוֹגֵג בְּשַׁבָּת וּמוֹזֵיד בְּמְלָאכּוֹת, מַהוּ לְעִשׂוֹת אֵת הַתּוֹלְדוֹת כְּעִיקָרָא?

אמר רבי יעקב בר דסיי, וְתַנְיֵי דְבֵית רַבִּי כּוּן: הַעוֹשֶׂה מְלָאכּוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה, מַעֲיִן מְלָאכּה אַחַת, בְּהַעֲלֵם אַחַת מַהוּ? חַיִּיב אַחַת עַל כּוֹלָם, אוֹ אַחַת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת?

מְלָאכּוֹת הַרְבֵּה מַעֲיִן מְלָאכּה אַחַת – הֲדָא הִיא מוֹזֵיד בְּשַׁבָּת וְשׁוֹגֵג בְּמְלָאכּוֹת. שַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה מַעֲיִן מְלָאכּה אַחַת – הֲדָא הִיא שׁוֹגֵג בְּשַׁבָּת וּמוֹזֵיד בְּמְלָאכּוֹת.

הא רבי זעירא בשם רב הסדא, וְרַבִּי אִילָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ: תְּרִיהוֹן אֲמַרִּין, בְּדוּזוֹן שַׁבָּת וּבְשִׁנְגַת מְלָאכּוֹת שְׁאֵלוּ. וַיֵּשׁ אָדָם מִתְחַיִּיב עַל הַדּוּזוֹן?

אֵת נוֹתֵן שִׁנְגַת מְלָאכּוֹת עַל זְדוֹן שַׁבָּת, וְדַכוּתָהּ, שׁוֹגֵג בְּשַׁבָּת וּמוֹזֵיד בְּמְלָאכּה. אֵת נוֹתֵן שִׁנְגַת שַׁבָּת עַל זְדוֹן מְלָאכּוֹת לְחַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

וְלֵית לֵיהּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מֵאַחַת לְחַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת? אֲשַׁכַּח תַּנִּי בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: גְּדוּל שְׁנִשְׁבָּה לְבֵין הַעֲבוּסִים – חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

[דף מ"ג ע"א]

מה בין מוֹזֵיד בְּשַׁבָּת וְשׁוֹגֵג בְּמְלָאכּוֹת, מַה בֵּין שׁוֹגֵג בְּשַׁבָּת וְדוּזוֹן בְּמְלָאכּוֹת?

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: וְלָמָּה מְזִיד בַּשַּׁבָּת וְשׁוֹגֵג בַּמְּלָאכּוֹת – חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת? שָׂאֵם אֹמְרֵי אֵת לֹא: "מְלָאכָה הִיא זו!" – הוּא פּוֹרֵשׁ מִמּוֹנָה וְעוֹשֶׂה מְלָאכּוֹת אַחֲרוֹת. וְלָמָּה שׁוֹגֵג בַּשַּׁבָּת וּמְזִיד בַּמְּלָאכּוֹת – אֵינּוּ חַיִּיב אֲלָא אַחַת? שָׂאֵם אֹמְרֵי אֵת לֹא: "שַׁבָּת הִיא זו!" – מִיָּד הוּא פּוֹרֵשׁ.

שָׁנָה בָּזָה וּבָזָה, רַב הַמְּנוּנָא אֹמְרֵי: אֵינּוּ חַיִּיב אֲלָא אַחַת. אָמַר לִיה רַבִּי זְעִירָא: וְלֹא כָּל שַׁכְּנֵי הוּא? אִלּוּ מְזִיד בַּשַּׁבָּת וְשׁוֹגֵג בַּמְּלָאכּוֹת – אֵינּוּ חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת? מִפְּנֵי שְׁנַתּוּסַף לֹא שְׁנַגַּת שַׁבָּת – אוֹכֵד שְׁנַגַּת מְלָאכּוֹת?!

רַבִּי יְרֵמְיָה בְּעָא קוּמֵי רַבִּי זְעִירָא: קָצַר חֲצִי גְרוּגְרַת בַּשַּׁבָּת זֶה בְּזוֹדֵן שַׁבָּת וּבְשַׁנְגַּת מְלָאכּוֹת, וְחֲצִי גְרוּגְרַת שַׁבָּת זֶה בְּשַׁנְגַּת שַׁבָּת וּבְזוֹדֵן מְלָאכּוֹת, שְׁנַגְוֹת שָׁבוּ מֵהוּ שְׂיִצְטְרַפּוּ? אֵיפְשָׁר לֵאמֹר שַׁבָּתוֹת מְחֻלָּקוֹת, שַׁבָּתוֹת מְצַטְרַפּוֹת? הֲרֵי תַמְחֻוּיִין הוֹלְקִין וְתַמְחֻוּיִין מְצַטְרַפִּין? אָמַר לִיה: אֵינִי יוֹדֵעַ טַעַם תַּמְחֻוּי.

וְלֹא מִתְנִיתָא הִיא? כָּתַב אוֹת אַחַת בַּשַּׁבָּת זֶה וְאוֹת אַחַת בַּשַּׁבָּת הַבָּאָה – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחֻיִב וְרַבִּי הוֹשֶׁעַ פּוֹטֵר.

אָמַר רַבִּי זְעִירָא קוּמֵי רַבִּי מְנָא: תִּפְתָּר בְּזוֹדֵן. אָמַר לִיה: וְלֹא כָּל שַׁכְּנֵי הוּא! מַה אִם הַזּוֹדֵן שָׂאֵינוּ חוֹלֵק – אֵינּוּ מְצַטְרַפּ, שְׁנַגְוֹת שֶׁהֵיא חוֹלֵקֶת – לֹא כָּל שַׁכְּנֵי שְׂלֵא תַצְטְרַפּוּ!

אָמַר רַבִּי הֲנִנְיָה: לֹא אָמַר בְּנֵי, אֲלָא קָצַר חֲצִי גְרוּגְרַת בְּזוֹדֵן שַׁבָּת וּבְשַׁנְגַּת מְלָאכּוֹת, וְחֲצִי גְרוּגְרַת בֵּין הַעֲרֵבִים בְּשַׁנְגַּת שַׁבָּת וּבְזוֹדֵן מְלָאכּוֹת, שְׁנַגְוֹת שָׁבוּ וּשְׁנַגְוֹת שָׁבוּ מֵהוּ שְׂיִצְטְרַפּוּ?

אָמַר רַבִּי מְנָא: אִף עַל גַּב דְּלָא אָמַר רַבִּי יוֹסֵה דָּא מִילְתָּא, אָמַר דְּכוּוְתִיהּ. אֲכַל חֲצִי זוֹת בִּידִיעַת הַקּוֹדֵשׁ וּבְהַעֲלָם מוּמָאָה, וְחֲצִי זוֹת בְּעֵלָם הַקּוֹדֵשׁ וּבִידִיעַת הַטּוּמָאָה, הַעֲלָם שָׁבוּ וְהַעֲלָם שָׁבוּ מֵהוּ שְׂיִצְטְרַפּוּ? נִיחָא שַׁבָּת שְׁבָאוּ לָהּ יְמֵי הַחֹל בְּנִתִּים,

[דף מ"ג ע"ב]

גַּבִּי נִידָה מַאי אֵית לָךְ? רִישׁ לְקִישׁ אָמַר: תִּפְתָּר בְּנִדָּה קְטַנָּה שְׁבָאוּ לָהּ יְמֵי הַפֶּסֶק טְהוּרָה בְּנִתִּים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמְרֵי: כִּף שְׂאֵלוֹ, בָּא עַל נְדָה אַחַת חֲמִשׁ בְּעִילוֹת בְּעֵלָם אַחַד מֵהוּ? חַיִּיב אַחַת עַל בּוּקָם, אוֹ אַחַת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת? אָמַר לִיה: חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

וְקָשִׁיא אִילוּ קָצַר וְקָצַר בְּעֵלָם אַחַד, כְּלוּם הוּא חַיִּיב עַל כָּלֵם אֲלָא אַחַת?

רַבִּי אֶהָא בְּשֵׁם רַבִּי הֲנִינָא: בְּן רַבִּי מְנָא מְקָשִׁי לָהּ, וְלֹא בְּן אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, רַבִּי אֶבְהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יֶסָא בְּן הֲנִינָא: כָּל הָדָא הִילְכְתָּא – בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. בְּרַם בְּרַבְּנָן – אֵינּוּ חַיִּיב אֲלָא אַחַת.

אִף הָכָא, לֹא יְהֵא חַיִּיב אֲלָא אַחַת!

תְּלִמִּד מִסְכַּת שַׁבָּת יְרוּשָׁלַיִם

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: קְוִימַתִּיהָ בֵּי דְמַר רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינְיָא, לִית בֵּן.

רַבְּנָן דְקִיסְרִין בְּשֵׁם רַבִּי נִיסָא: כֹּל הָדָא הִלְכְתָא – דְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר הוּא. וְכֹל דִּיפּוֹק מִינָהּ הִלְכָה – כּוּלָּהּ כְּרַבִּי אֲלִיעֶזֶר.

הִלְכָה ב' מִתְנִי' אַבּוֹת מְלָאכּוֹת – אַרְבַּעִים חֶסֶר אַחַת. הַיּוֹרֵעַ, וְהַחֹרֵשׁ, וְהַקּוֹצֵר, וְהַמְעַמָּר, הַדֵּשׁ, וְהַיּוֹרֵדָה, וְהַמְבֹרֵר, הַמּוֹחֵק, וְהַמְרַקֵּד, וְהַלֵּשׁ, וְהַאֲפָּחָה.

הַגּוֹזֵז אֶת הַצֶּמֶר, וְהַמְלַבְּנֵי, וְהַמְנַפְּצֵי, וְהַצּוֹבְעֵי, וְהַמְטוֹהֵי, וְהַמְפִּיסֵי, וְהַעוֹשֵׂה שְׁתֵּי כְּתִי נִירִי, וְהַאֲרֹג שְׁנֵי הוּמִיָּין,

[דף מ"ד ע"א]

וְהַפּוֹצֵעַ שְׁנֵי הוּמִיָּין, הַקּוֹשֵׁר, וְהַמְתִּיר, וְהַתּוֹפֵר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת, וְהַקּוֹרֵעַ עַל מְנַת לְתַפּוֹר שְׁתֵּי תְּפִירוֹת. הַצֵּד צְבִי, הַשּׁוֹחֵטוֹ, וְהַמְפָּשִׂיטוֹ, הַמּוֹלְחֵהוּ, וְהַמְעַבֵּד אֶת עוֹרוֹ, וְהַמְמַחְקֵי, וְהַמְחַתְּכוֹ, הַפּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, וְהַמּוֹחֵק עַל מְנַת לְכַתּוּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת.

הַבּוֹנֵה, וְהַסּוֹתֵר, הַמְכַבֵּה, וְהַמְבַּעֵר, הַמְכֵּה כַּפְּטִישׁ, וְהַמּוֹצִיא מִרְשׁוֹת לְרְשׁוֹת – הָרִי אֵלּוֹ אַבּוֹת מְלָאכּוֹת אַרְבַּעִים חֶסֶר אַחַת.

גְּמָרָא אַבּוֹת מְלָאכּוֹת – אַרְבַּעִים חֶסֶר אַחַת. מְנַיִן לְאַבּוֹת מְלָאכּוֹת מִן הַתּוֹרָה? רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: כְּנֻגַּד אַרְבַּעִים חֶסֶר אַחַת מְלָאכָה שְׁכַתּוּב בַּתּוֹרָה.

בְּעוֹן קוּמֵי רַב אַחָא: כֹּל הֵן דְּכַתִּיב מְלָאכּוֹת שְׁתֵּים? אָמַר רַבִּי שִׁינָי: אֲשֶׁנְּרַת עֵינֵיהּ דְרַבִּי אַחָא בְּכֹל אוֹרִיָּיתָא וְלֹא אֲשַׁבַּח כְּתִיב דָּא מִיִּלְתָּא. בְּעוּי דָּא מִלְתָּא: (בְּרַאשִׁית לט) **וַיָּבֵא הַבֵּיתָה לַעֲשׂוֹת מְלָאכְתּוֹ,** מְנַהוֹן? (בְּרַאשִׁית ב) **וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלָאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה,** מְנַהוֹן?

תְּנִי רַבִּי שְׁמוּעוֹן בֵּן יוֹחָאי: (דְּבָרִים טו) **שֵׁשֶׁת יָמִים תַּאכַּל מִצּוֹת, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עָצַרְתָּ לַה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה** – הָרִי זֶה בָּא לְהַשְׁלִים אַרְבַּעִים חֶסֶר אַחַת מְלָאכּוֹת שְׁכַתּוּב בַּתּוֹרָה.

רַבִּי יוֹסֵי בִי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי: כְּנֻגַּד אַרְבַּעִים חֶסֶר אַחַת פַּעַם שְׁכַתּוּב בְּמִשְׁנַן עֲבוּדָה וּמְלָאכָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּן חֲנִינְיָא: "זֶה הַדְּבָר" – אִין כְּתִיב כְּאֵן, אֵלּא (שְׁמוֹת לה) **אֵלֶּה הַדְּבָרִים** – דְּכָר, דְּכָרִי, דְּכָרִים. מִיכָן לְאַבּוֹת וּלְתוֹלְדוֹת.

רַבִּי חֲנִינְיָא דְּצַפּוֹרִין בְּשֵׁם רַבִּי אַבְהוּ: אֶלְ"ף – חַד. לְמַ"ד – תְּלָתִין. ה"א חֲמִשָּׁה. דְּכָר – חַד. וּדְכָרִים – תְּרִין. מִיכָן לְאַרְבַּעִים חֶסֶר אַחַת מְלָאכּוֹת שְׁכַתּוּב בַּתּוֹרָה.

תְּלִמִּיד מִסְכַּת שַׁבָּת יְרוּשָׁלַיִמִי

רַבְּנָן דְּמִיֶּסְרִין אָמְרִין: מִן אֲתֵרָה לֹא חָסְרָה כְּלוּם! אֲלֶיֶף – חַד. לְמִ"ד – תְּלַתִּין. חֵי"ת – תְּמַנְיָא. לֹא מִתְּמַנְעִין רַבְּנָן דְּרָשִׁין בֵּין ה"א לְחֵי"ת.

רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ עֲבָדִין הוּוּי בְּהֵדָא פִּירְקָא תְּלַת שְׁנִין, וּפְלוּג. אֶפְקֹון מִינֵיהּ אַרְבְּעִין חֶסֶר אַחַת תּוֹלְדוֹת עַל כָּל הָדָא וְחָדָא.

מִן דְּאֲשַׁכְּחוּן מִיֶּסְמוּד סְמְכוּן, הָא דְלֹא אֲשַׁכְּחוּן, מִסְמוּד עֲבָדוּנֵיהּ מִשּׁוּם מַכָּה בְּפִטְיֵשׁ.

בְּנֵי דְרַבִּי חֵיִיא רוּבָא עֲבָדוּן הוּוּי בְּהֵדָא פִּירְקָא שִׁיתָא יְרַחֵן, אֶפְקֹון מִינֵיהּ שִׁית מִילִין עַל כָּל הָדָא וְחָדָא. בְּנֵי דְרַבִּי חֵיִיא רוּבָא הָוּי בְּשִׁימַת אַבּוּהוֹן. דְּתַנִּי רַבִּי חֵיִיא: הַקּוֹצֵר, הַבּוֹצֵר, הַמוֹסֵס, הַגּוֹדֵר, הַתּוֹלֵשׁ, הָאוֹרֵחַ – כּוֹלֵהֵן מִשּׁוּם קוֹצֵר. אָמַר

[דף מ"ד ע"ב]

רַבִּי סִידוּר: יְהוּדָא בְּרַבִּי עֲבָדִין הָוּי בְּמִכְשִׁירֵין שִׁיתָא יְרַחֵן. כְּסוּפָה אֲתָא חַד תְּלִמִּיד מִן דְּרַבִּי סִימְאִי, וְשָׂאִיל לִיהּ וְלֹא אָגִיבִיהּ. אָמַר: נִיבֵר הוּא זֶה שְׁלֵא עֵבֵר עַל פִּיתְחָה שֶׁל תּוֹרָה.

אַרְבְּעִים אַבּוֹת מְלֻאכּוֹת חֶסֶר אַחַת. לֵיּוּדָא מוּלְחָה? שְׂאֵם עֲשָׂאֵן כּוֹלָם בְּעֵלָם אַחַד – חֵיִיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

תָּנָא רַבִּי זְבַאי קוּמִי רַבִּי יוֹחָנָן: זִבְחָה קִיטֵר וְנִסְךָ בְּעֵלָם אַחַד – חֵיִיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

אָמַר לִיהּ רַבִּי יוֹחָנָן: בְּכֻלָּיָא, עֲבֵרְתָּ בִידָךְ תְּלַתָּא נְהָרִין וְאִיתְּכַרְתָּ – אִינּוּ חֵיִיב אֲלֵא אַחַת. עַד לֹא יִתְּבַרְינָה בִידֵיהּ – יֵשׁ כָּאֵן אַחַת, וְאִין כָּאֵן הֶנְהּ. מִן דְּתַכְרַה בִּידֵיהּ – יֵשׁ כָּאֵן הֶנְהּ, וְאִין כָּאֵן אַחַת.

רַבִּי כָּא בַר מַמַּל בְּעָא קוּמִי דְרַבִּי זְעִירָא: וְיָהּ חֵיִיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת! כְּמָה דְתִימַר גְּבִי שַׁבָּת (שְׁמוֹת ב) לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה – בְּלָל. (שְׁמוֹת לז) לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם – פְּרַט. וְהֵלֵא הַבְּעָרָה בְּכָל הַיּוֹתָה, וְיִצְאָת מִן הַכֶּלֶל לְלַמּוּד, לִזְמַר, מָה תִּבְעָרָה – מִיּוֹתָת מַעֲשֶׂה יְחִידִי וְחֵיִיבִין עֲלֵיהּ בְּפָנֵי עֲצוּמָה, אִף כָּל מַעֲשֶׂה וּמַעֲשֶׂה שֵׁישׁ בּוֹ – לְחֵיִיב עֲלֵיו בְּפָנֵי עֲצוּמוֹ.

אִף חֶכָא, לֹא תַעֲבֹדֶם – בְּלָל. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם – פְּרַט. וְהֵלֵא הַשְׁתַּחֲוִיָּה בְּכָלל הַיּוֹתָה, וְלַמּוּד יִצְאָת מִן הַכֶּלֶל לְלַמּוּד, מָה הַשְׁתַּחֲוִיָּה – מִיּוֹתָת מַעֲשֶׂה יְחִידִי וְחֵיִיבִין עֲלֵיהּ בְּפָנֵי עֲצוּמוֹ, אִף כָּל מַעֲשֶׂה וּמַעֲשֶׂה שֵׁישׁ בָּהּ – לְחֵיִיב עֲלֵיו בְּפָנֵי עֲצוּמוֹ!

אָמַר לִיהּ: בְּשַׁבָּת – בְּלָל בְּמָקוּם אַחַד, וּפְרַט בְּמָקוּם אַחַר. וּבְעַכְשָׁם – בְּלָל שְׁהוּא בְּצַד הַפְּרָט.

אָמַר לִיהּ: וְהִכְתִּיב (שְׁמוֹת לה): לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחַר. (שְׁמוֹת כב) זִבְחַ לְאֱלֹהִים יִחָרֶם. הָרִי בְּלָל בְּמָקוּם אַחַד, וּפְרַט בְּמָקוּם אַחַר! אָמַר לִיהּ, בֵּינּוּן שְׂאִין אֶת לִזְמוּד מִצְדוֹ, אֶפְלִיגוּ מִמָּקוּם אַחַר אִי אֶת לְמוֹד.

תְּלִמּוּד מִסְכַּת שַׁבָּת יְרוּשָׁלַמִי

הַכְרִיזָא אָמְרִין: לֹא שְׁנִייא, בֵּין שְׁכָלֵל בְּמָקוֹם אֶחָד וּפְרַט בְּמָקוֹם אַחֵר, בֵּין שְׁכָלֵל וּפְרַט בְּמָקוֹם אֶחָד – כָּלֵל וּפְרַט הוּא. בַּשַּׁבָּת, כָּלֵל וְאַחֵר כֶּךָ פְּרַט. בְּעֵבוּרִים, פְּרַט וְאַחֵר כֶּךָ כָּלֵל.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר: לֹא שְׁנִייא, בֵּין שְׁכָלֵל וְאַחֵר כֶּךָ פְּרַט, בֵּין שְׁפָרַט וְאַחֵר כֶּךָ כָּלֵל, בֵּין שְׁכָלֵל וּפְרַט וּכְלָל – כָּלֵל וּפְרַט הוּא. בַּשַּׁבָּת, כָּלֵל בְּעֵבוּדָתָהּ וּפְרַט בְּעֵבוּדָתָהּ. בְּעֵבוּרִים, כָּלֵל בְּעֵבוּדָתָהּ וּפְרַט בְּמִלְאָכָתָהּ הַגְּבוּוֹת.

אָמַר רַבִּי מְנַא: הַבְּעָרָה – שְׁלֵא לְצוּרְךָ יִצְאָתָה. הַשְּׁתַּחֲוּיָה – לְצוּרְךָ יִצְאָתָה, לְלַמֵּד עַל עֲצֻמָּה שְׁאִינָה מַעֲשָׂה.

אֲתִיבָא כְּהוּוּא דְתַנִּי חֲזַקִּיה (שְׁמוֹת כב) זִבְחַ לְאֱלֹהִים יַחֲרֹם. יִצְאָתָה וְכִיחָה לְלַמֵּד עַל הַכָּל הַשְּׁתַּחֲוּיָה לְלַמֵּד עַל עֲצֻמָּה שְׁאִינָה מַעֲשָׂה.

[דף מ"ה ע"א]

אוּ חֲלַף! דְּכָר שְׁהוּא מַעֲשָׂה – מְלַמֵּד. וְדָכָר שְׁאִינוּ מַעֲשָׂה – אִינוּ מְלַמְדִּי! אָמַר רַבִּי יְרֻמְיָה: הַבְּעָרָה – לְצוּרְךָ יִצְאָתָה, לְלַמֵּד עַל כְּתִיב דִּינִים שְׁלֵא יְהוּ דְנִין בַּשַּׁבָּת.

וּמָה מַעֲמָא? נֶאֱמַר כָּאֵן (שְׁמוֹת לוה) כָּלֵל מְשַׁבְּתִיכֶם. וְנֶאֱמַר חֲלַץ (במדבר לוה) וְהָיוּ אֵלֶיךָ לְכֶסֶם לְחֻקַּת מִשְׁפָּט לְדֹרֹתֵיכֶם כָּלֵל מְשַׁבְּתִיכֶם. מָה מְשַׁבְּתִיכֶם שְׁנֶאֱמַר חֲלַץ – כְּכִתְבֵי דִינִין הַכְּתוּב כּוֹדְבַר. אַף מְשַׁבְּתִיכֶם שְׁנֶאֱמַר כָּאֵן – כְּכִתְבֵי דִינִין הַכְּתוּב כּוֹדְבַר.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אֲבָדִימָא: מִכִּיּוֹן דְּתִימּוּר לְצוּרְךָ יִצְאָתָה – כְּמִי שְׁיִצְאָתָה שְׁלֵא לְצוּרְךָ, וְדָכָר שְׁיִצְאָתָה שְׁלֵא לְצוּרְךָ – מְלַמֵּד.

הֲדָא אָמְרָה: דְּכָר אֶחָד שְׁיִצְאָתָה לְצוּרְךָ – אִינוּ חוֹלֵק. וְשְׁלֵא לְצוּרְךָ – חוֹלֵק. שְׁנֵי דְכָרִים שְׁיִצְאָו מִן הַכָּלֵל, מָהוּ שְׁיִחְלוּקִי?

נִישְׁמַעִינָה מִן הֲדָא, מִנִּיּוֹן הַפְּעֻלָּה מִבְּשַׁר הַפְּאֵת, וּמִבְּשַׁר אֶשֶׁם, וּמִבְּשַׁר קִדְשֵׁי הַקִּדְשִׁים, וּמִבְּשַׁר קִדְשִׁים קְלִים, וּמוֹתֵר הָעוֹמֵר, וְשְׁתֵּי חֲלָקִים, וְחָקִים תְּפִנִּים, וְשִׁירֵי מִנְחוֹת, וּמִן הַשְּׂאֹר וּמִן הַדְּבַשׁ, עוֹבֵר כָּלֵל תַּעֲשֶׂה? תְּלַמּוּד לּוֹמַר (ויקרא ב): **כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לֵה'.** הָא כָּל שְׁנֵי מִפְּנֵי לְאִישִׁים – תְּרִי הוּא כָּלֵל תִּקְטְרוּ.

רַבִּי אֲלֶעָזָר שָׂאל לְרַבִּי יוֹחָנָן: יִצְאָו שְׁתֵּי חֲלָקִים וּלְמַדּוּ עַל הַקִּדְשִׁים לְכַבְּשׁ! כְּהֵדָא דְתַנִּי: **הַמְזַבַּח (שם)** אֵין לִי אֵלָא הַמְזַבַּח, וּמִנִּיּוֹן לְרַבּוֹת אֵת הַכַּבְּשׁ? תְּלַמּוּד לּוֹמַר וְאַל הַמְזַבַּח לֹא יַעֲלוּ. יְכוּל לְעַבְדָּהּ וְשְׁלֵא לְעַבְדָּהּ? תְּלַמּוּד לּוֹמַר לְרִיחַ נִיחַח. לֹא אָמַרְתִּי אֵלָא לְעַבְדָּהּ.

אָמַר לֵיהּ: **אוֹתָם** – מִיעוּמָא. אֵלּוּ חֵיִיבִין עֲלֵיהֶן לִכְבֹּשׁ וְאִין שְׂאָר כֹּל הַקְּדוּשִׁים חֵיִיבִין עֲלֵיהֶן לִכְבֹּשׁ. מִפְּנֵי שְׁכַתוּב **אוֹתָם**, הָא אִינוּ כְּתוּב **אוֹתָם** – מִלְּמֻדִין! הֲדָא אֲמַרְהּ: שְׁנֵי דְבָרִים שְׂיִצְאוּ מִן הַכֶּלֶל – הוֹלְקִין.

אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה בְּרִיהַ דְּרַבִּי הִילָל: לְחַלּוֹק – אִינַן הוֹלְקִין, הָא לְלַמֵּד – מִלְּמֻדִין. רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן: [דף מ"ה ע"ב]

לֹא אָמַר כּוֹן. אֵלּא רַבִּי אֶלְעָזָר שְׂאֵל לְרַבִּי יוֹחָנָן: וְיִצְאוּ שְׁתֵּי חֲתָם וּלְמֻדוֹ עַל כֹּל הַקְּדוּשִׁים לִכְבֹּשׁ! אָמַר לֵיהּ: **אוֹתָם** – מִיעוּמָא. אֵלּוּ חֵיִיבִין עֲלֵיהֶן לִכְבֹּשׁ, וְאִין שְׂאָר כֹּל הַקְּדוּשִׁים חֵיִיבִין עֲלֵיהֶן לִכְבֹּשׁ. הֲדָא אָמַר: דְּבַר אֶחָד שְׂיִצְאָ מִן הַכֶּלֶל, לְצוּרָה – אִינוּ הוֹלְקִי, וְשְׂלָא לְצוּרָה – חוֹלְקִי. וְשְׁנֵי דְבָרִים שְׂיִצְאוּ מִן הַכֶּלֶל – אִינַן הוֹלְקִין.

וּכְרַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל – הוֹלְקִין. דְּאָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חֵיִיא: דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל, שְׁנֵי דְבָרִים שְׂיִצְאוּ מִן הַכֶּלֶל – הוֹלְקִין. דְּתַנִּי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל: (ויקרא ט) **לֹא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תַעֲוִינּוּ**. וְהֵלֵא הַנִּיחוּשׁ וְהַעֲוִינּוּ בְּכֶלֶל הָיוּ, וְיִצְאוּ מִן הַכֶּלֶל לְחַלּוֹק.

כֶּלֶל בְּהִיפְרַת, וּפְרַט בְּהִיפְרַת? מִילְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן אֲמַרְהּ: כֶּלֶל וּפְרַט הוּא. דְּמַר רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: (ויקרא ט) **כִּי כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִן הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרַת**. אַחֲתוֹ – בְּכֶלֶל הִיתָה, וְיִצְאָה מִן הַכֶּלֶל, לְחַלּוֹק עַל הַכֶּלֶל.

הַתִּיב רַבִּי אֶלְעָזָר: וְהַכְּתִיב (ויקרא ט) **עֲרוֹת אַחֲוֹת אִמָּךְ וְאַחֲוֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֵת שְׂאָרוֹ הֵעֲרָה**. אָמַר לֵיהּ: לְצוּרָה יִצְאָת, לִידוֹן בְּעַרְיָה.

אָמַר לֵיהּ: וְהַכְּתִיב (שם) **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֵת אִשֶּׁה דָּוָה וְגִלָּה אֵת עֲרוֹתֶיהָ אֵת מִקְדָּהּ הֵעֲרָה!** אָמַר לֵיהּ: לְצוּרָה יִצְאָת לִידוֹן בְּהָ אֵת הַמְּעַרְהָ בְּגוּמַר. שְׂלָא תֵאמַר, הוּאִיל וְאִין חֵיִיבִין עֲלֵיהּ אֵלּא מִשּׁוּם מוּמָאָה – לֹא נַעֲשֶׂה בּוֹ אֵת הַמְּעַרְהָ בְּגוּמַר. לְפּוּם כֵּן צְרִיף מִימַר חֵיִיב.

אָמַר לֵיהּ: וְהַכְּתִיב (שם) **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֵת דֹּדָתוֹ עֲרוֹת דָּדוֹ גִּלָּה!** אָמַר לֵיהּ: לְצוּרָה יִצְאָה, לִידוֹן בְּעַרְיָה. הַכְּתִיב (שם) **וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֵת אִשֶּׁת אַחִיו נָדָה הִיא!** אָמַר לֵיהּ: לְצוּרָה יִצְאָה, לִידוֹן בְּעַרְיָה. דְּמַר רַבִּי יוֹדָן: כֹּל הַהֵן דְּכְתִיב **עֲרִירִים יְהִיו** – תּוּיִין כֵּלָא בְּנִים. **עֲרִירִים יָמוּתוּ** – קוּבְרִין אֵת בְּנֵיהֶן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה:

[דף מ"ז ע"א]

מִסְכַּת מַגְלָה פָּרָק שְׁנַי

א. הַקּוֹרָא אֶת הַמַּגְלָה לְמַפְרַע - לֹא יֵצֵא. וְכֵן בַּהֲלֵל, וְכֵן בַּקְרִיאַת שְׁמַע וּבַתְּפִלָּה. הַקּוֹרָא אֶת הַמַּגְלָה, וְטַעְמָה, וְהַשְׁמִיט בָּהּ פְּסוּק אַחַד - לֹא יִחְזוֹר וְיִקְרָא אוֹתוֹ הַפְּסוּק בַּפְּנֵי עֲצָמוֹ, אֶלָּא מִתְחִיל מֵאוֹתוֹ הַפְּסוּק, וְגוֹמֵר עַד סוּף. וְכֵן בַּהֲלֵל, וְכֵן בַּקְרִיאַת שְׁמַע וּבַתְּפִלָּה. וְנִכְנס לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמֵצֵאָן שְׁקָרָאוּ חֲצִיָּה, וְגוֹמֵר עִמָּהֶן - לֹא יִחְזוֹר וְיִקְרָא מֵרֵאשִׁיָּה וְעַד אוֹתוֹ מְקוֹם, אֶלָּא מִתְחִיל מֵרֵאשִׁיָּה וְגוֹמֵר עַד סוּף. וְכֵן בַּהֲלֵל וְכֵן בַּקְרִיאַת שְׁמַע וּבַתְּפִלָּה.

ב. קְרָאָה בְּלִילָה - לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מַעֲשֵׂה בֶן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי שְׁקָרָא בְּצַפּוּרֵי בְּלִילָה. אָמַר לוֹ: אֵינְךָ שֹׁעֵת הַסַּכְּנָה רְאִיָּה. קְרָאָה עַל פֶּה - לֹא יֵצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקִּישׁ: מַעֲשֵׂה בֶן רַבִּי מֵאִיר שְׁהֵלֶךְ לְאַסְיָא לְעֹבֵר אֶת הַשָּׁנָה בַּעֲסִיא, וְלֹא הָיָה שָׁם מַגְלָה כְּתוּבָה עֲבָרִית, וּכְתוּבָה מַלְבוֹ, וְקָרָא מִתּוֹכָהּ. קְרָאָה - בֵּין עוֹמֵד בֵּין יוֹשֵׁב בֵּין מִטָּה, בֵּין שֹׁהַעֲמִיד לָהּ מִתְרַגְּמָן וּכְתוּבָה מַלְבוֹ, בֵּין שְׁבוּרָה לְפָנֶיהָ וְלֹא לְאַחֲרֶיהָ, לְאַחֲרֶיהָ וְלֹא בֵּרֶךְ לְפָנֶיהָ וְלֹא לְאַחֲרֶיהָ - יֵצֵא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי מֵאִיר שְׁקָרָאָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּטַבְּעֵין מִיֵּשֵׁב, וְהָיוּ בְּנֵי הַכְּנֶסֶת יוֹשְׁבֵין, כִּיּוֹן שֶׁגְּמָרָה מִקְצָתָהּ - נִתְּנָה לְאַחַר וּבִרְךָ עָלֶיהָ.

ג. קְרָאָה בְּלַעַז - הִלְעוּזוֹת יוֹצֵאִין יְדֵי חוֹבְתָן. קְרָאָה אֲשׁוּרִית - שׁוֹמְעֵין וְשֹׂאִין שׁוֹמְעֵין יוֹצֵאִין יְדֵי חוֹבְתָן. לְעוֹלָם אֵין יוֹצֵאִין יְדֵי חוֹבְתָן, עַד שֶׁתְּהֵא כְּתוּבָה אֲשׁוּרִית, בְּלִשׁוֹן עֲבָרֵי עַל הַסֵּפֶר, וּבִדְבָר.

ד. הַכֹּל חִיבֵין בַּקְרִיאַת הַמַּגְלָה, כִּהְיִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים, עֲבָדִים מִשְׁחַרְרִין, חֲלָלִים, נְתִינִין, מִמְזֵרִים, סָרִיס אֲדָם וְסָרִיס חֲמָה, פְּצוּע דָּפָא וְכֵרוֹת שְׁפָכָה - בְּלָן חִיבֵין. וּמוֹצִיאִין אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבְתָן. אֲנִדְרוּגִינוֹס - מוֹצִיא אֶת מֵינוֹ וְלֹא אֶת

שְׂאִינוֹ מֵינוֹ. טוֹמְטוֹס - אֵינוֹ מוֹצִיא לֹא אֶת מֵינוֹ וְלֹא אֶת שְׂאִינוֹ מֵינוֹ. מִי שֶׁחֲצִיו עָבַד וְחֲצִיו בֶּן חוֹרִין - אֵין מוֹצִיא, לֹא אֶת מֵינוֹ וְלֹא אֶת שְׂאִינוֹ מֵינוֹ. נְשִׁים וְעַבְדִּים וְקַטְנִים - פְּטוּרִין, וְאֵין מוֹצִיאִין אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבְתָן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: קֵטָן הֵייתִי, וְקִרְיִיתִיָּה לְמַעְלָה מְרַבִּי טְרַפּוֹן וּזְקָנִים בְּלוּד, וְקֵלְסָנִי. אָמַר לוֹ: אֵין מְבִיאִין רְאִיָּה מִן הַקֵּטָן. אָמַר רַבִּי: קֵטָן הֵייתִי, וְקִרְיִיתִיָּה לְמַעְלָה מְרַבִּי יְהוּדָה בְּאוֹשָׁא, וְהָיוּ שָׁם זְקָנִים וְלֹא אָמַר אַחַד מֵהֶן דְּבַר. אָמְרוּ לוֹ: אֵין מְבִיאִין רְאִיָּה מִן הַמַּתִּיר, מִכָּאֵן וְאֵילֶךְ הַנְּהִיגוֹ, שְׂיֵהוּ קַטְנִים קוֹרִין אוֹתָהּ לְרַבִּים.

ה. מִצּוֹת מַגְלָה - מִתְחַלְתָּה וְעַד סוּפָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִ"אִישׁ יְהוּדִי". רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִ"אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה". רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי אוֹמֵר: מִ"בְּלִילָה הַהוּא", אֲבָל הַכֹּל מוֹדִים מִצּוֹתָהּ שֶׁתְּהֵא כְּתוּבָה בְּלָהּ.

ו. כָּל יוֹם הֵנָּף אָסוּר בְּחֻדְשׁ, כָּל יוֹם הַשְּׁבִיעִי חִיב בְּסִכָּה, וְכָל יוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּשֶׁר לְלוּלָב, כָּל יוֹם הַשְּׁמִינִי כְּשֶׁר לְמִילָה, וְכָל הַלִּילָה כְּשֶׁר לְקִצְרֵת הָעֵמֶר, וְלִהְקַטִּיר חֲלָבִים וְאֵיבָרִים. זֶה הַכֹּל: דְּבַר שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי - כְּשֶׁר כָּל הַיּוֹם. וְדְבַר שְׁמַעוֹן בְּלִילָה - כְּשֶׁר כָּל הַלִּילָה, וְאֵין חִיבֵין עֲלֵיהֶן מִשׁוּם נוֹתָר, וְאֵין מִחֻשְׁבָּה פּוֹסְלַת בְּהֵן מִשׁוּם פְּגוּל, עַד שִׁיעֲלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר.

ז. רַבִּי מְנַחֵם בֶּן רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בְּנֵי הָעִיר שְׁמַכְרוּ רְחוּבָה שֶׁל עִיר - לוֹקְחִין בְּדָמֵי בֵית הַכְּנֶסֶת. וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים: הָרְחוּב, אֵין בּוֹ מִשׁוּם קְדוּשָׁה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁלֹּא הִתְנוּ עִמָּהֶן פְּרֻנְסֵי אוֹתָהּ הָעִיר, אֲבָל אִם הִתְנוּ עִמָּהֶן פְּרֻנְסֵי אוֹתָהּ הָעִיר - רִשְׁאִין לְשִׁנוּתָהּ לְכָל דְּבַר שִׁרְצוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁל טְרַסִּים שֶׁהָיָה בִירוּשָׁלַיִם, שְׁמַכְרוּהָ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְעָשָׂה בָּהּ כָּל צְרָכָיו.

ח. הָעוֹשֶׂה תְּבָהּ וּמִטְפָּחוֹת לְסִפְרָה, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן גְּבוּהָ - רִשְׁאֵי לְשִׁתְּמֵשׁ בָּהֶן

הַדְּיוּט, וּמִשְׁנַשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֵן גְּבוּהָ - אֵין רִשְׁאֵי לְשַׁתְּמֵשׁ בְּהֵן הַדְּיוּט. וְכֻלִּים שְׁנַשְׁתַּמֵּשׁ גְּבוּהָ - אֵל יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֵן הַדְּיוּט. אָבֵל מִשְׁאִיל אָדָם מִטְּפַחְתּוֹ לִסְפָּר, וְחֻזּוֹר וְלוֹקַחָה מִמֶּנּוּ. מִטְּפַחַת סִפְרִים - מִשְׁנִין אוֹתָם מִסְפָּרִים לִסְפָּרִים, אָבֵל לֹא לְדַבְרִים אַחֲרִים.

ט. הַעוֹשֶׂה מְנוּרָה וְנָר לְבֵית הַכְּנֶסֶת, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁתַּקַּע שֵׁם הַבְּעָלִים מֵהֵן - רִשְׁאֵין לְשִׁנּוֹתָן לְדַבֵּר אַחֵר. מִשְׁנַשְׁתַּקַּע שֵׁם הַבְּעָלִים מֵהֵן - אֵין רִשְׁאֵי לְשִׁנּוֹתָן לְדַבֵּר אַחֵר. בְּנֵי הָעִיר שֶׁהִלְכוּ לַעִיר אַחֲרָת, וּפְסָקוֹ עָלֶיהֶן צְדָקָה - נִתְּנִין לַעֲנִי אוֹתָהּ הָעִיר. וְכִשְׁהֵן בָּאֵין - מְבִיאִין אוֹתָהּ עִמָּהֶן. וְיַחֲדֵי שִׁפְסָק צְדָקָה בְּעִיר אַחֲרָת - תִּתְּנָן לַעֲנִי אוֹתָהּ הָעִיר. הַפּוֹסֵק צְדָקָה - עַד שֶׁלֹּא זָכוּ בָּהּ הַפְּרָנְסִין - רִשְׁאֵי לְשִׁנּוֹתָהּ לְדַבֵּר אַחֵר. מִשְׁזָכוּ בָּהּ הַפְּרָנְסִין - אֵין רִשְׁאֵי לְשִׁנּוֹתָהּ לְדַבֵּר אַחֵר אֲלֵא מִדַּעְתָּן.

י. נִכְרֵי שֶׁהִקְדִּישׁ קוֹרָה לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְכֹתוּב עָלֶיהָ "לְשֵׁם" - בּוֹדְקִין אוֹתוֹ. אִם אָמַר "לְשֵׁם הַקָּדֵשׁ נִדְרָתִי" - גּוֹנְזִין אוֹתוֹ. וְאִם אָמַר: "לְשֵׁם בֵּית הַכְּנֶסֶת נִדְרָתִי" - גּוֹרְדִין מְקוֹם הַשֵּׁם, וְגּוֹנְזִין אוֹתוֹ וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמֹתֵר. כְּלֵי גְבוּהָ - עַד שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֵן גְּבוּהָ - רִשְׁאֵי לְשַׁתְּמֵשׁ בְּהֵן הַדְּיוּט. מִשְׁנַשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֵן גְּבוּהָ - אֵין רִשְׁאֵי לְשַׁתְּמֵשׁ בְּהֵן הַדְּיוּט. וְכֻלִּים שְׁנַעֲשׂוּ מִתְּחִלָּתָן לְהַדְּיוּט - אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן לְגְבוּהָ. אָבְנִים וְקוֹרוֹת שֶׁחֲצָבָן מִתְּחִלָּה לְהַדְּיוּט - אֵין בּוֹנִין אוֹתָן בְּהַר הַבַּיִת. אָבְנֵי הַיֵּכֶל וְעֻזּוֹת שֶׁנִּפְגְּמוּ - אֵין לָהֶם פְּדִיוֹן, וְיִטְעוּנִין גְּנִיזָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוֹק שֶׁלָּקַח בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁל אֶלְכַסְנַדְרִיא שֶׁהֵיחָה בִירוּשָׁלַיִם, וְהָיָה עוֹשֶׂה בָּהּ כָּל הַפְּצוֹ, לֹא אֶסְרוּ אֲלֵא בְזִמְן שֵׁם הָרִאשׁוֹן קְרוֹי עָלָיו.

יא. בְּתֵי כְּנֶסֶיּוֹת - אֵין נוֹהֲגִין בְּהֵן קְלוֹת רִאשׁ, לֹא יִכְנֶס לָהֶן: לֹא בַחֲמָה מִפְּנֵי הַחֲמָה, וּבַצִּינָה מִפְּנֵי הַצִּנָּה, וּבַגְּשָׁמִים מִפְּנֵי

הַגְּשָׁמִים, וְאֵין אוֹכְלִין בְּהֵן, וְאֵין שׁוֹתִין בְּהֵן, וְאֵין יִשְׁנִין בְּהֵן, וְאֵין מִטִּילִין בְּהֵן. וְאֵין גְּאוֹתִין בְּהֵן, אָבֵל קוֹרִין וְשׁוֹנִין וְדוֹרְשִׁין בְּהֵן. בְּהִסְפָּד שֶׁל רַבִּים - מִסְפִּיד בְּהֵן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְבָרִים אָמּוּרִים? בִּישׁוּבָן, אָבֵל בְּחֻרְבָּנָן - מְנִיחִין אוֹתָן, וּמְגַדְלִין בְּהֵן עֲשָׁבִים מִפְּנֵי עֲגָמַת נֶפֶשׁ.

מִסְכַּת מְגִלָּה פָּרָק שְׁלִישִׁי

ג. א. רִאשׁ חֲדָשׁ אָדָר שֶׁחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת קוֹרִין פְּרִשְׁת שְׁקָלִים, וּמִפְטִירִין (מְלָכִים-ב יב) פְּרִשְׁת שְׁקָלִים שְׁבִיהוּדָע הַכְּהֵן. אִיזוּ הִיא שַׁבַּת רִאשׁוֹנָה? כָּל שְׂרֹאשׁ חֲדָשׁ אָדָר חַל לְהִיּוֹת בְּתוֹכָהּ, אֲפִלוּ בְּעֶרֶב שַׁבַּת. בְּשִׁנְיָה "זְכוּר". וּמִפְטִירִין (שְׁמוּאֵל-א טו): "כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת פְּקֻדְתִּי אֵת אֲשֶׁר עָשִׂה עִמָּלְךָ לְיִשְׂרָאֵל". אִיזוּ הִיא שַׁבַּת שְׁנִיָּה? כָּל שֶׁחַל פּוֹרִים לְהִיּוֹת בְּתוֹכָהּ, וְאֲפִלוּ בְּעֶרֶב שַׁבַּת. בְּשְׁלִישִׁית - פְּרָה אָדָמָה, וּמִפְטִירִין (יְחֻזְקָאֵל לו): "וְזָרַקְתִּי עָלֶיכֶם מִים טְהוֹרִים וְיִטְהַרְתֶּם". אִיזוּ הִיא שַׁבַּת שְׁלִישִׁית? כָּל שֶׁסְמוּכָה לְפוֹרִים מֵאַחֲרָיו. רְבִיעִית - "הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם רִאשׁ חֲדָשִׁים", וּמִפְטִירִין (יְחֻזְקָאֵל מה): "כֹּה אָמַר ה' בְּרִאשׁוֹן בְּאַחַד לַחֲדָשׁ", אִיזוּ הִיא שַׁבַּת רְבִיעִית? כָּל שֶׁחַל רִאשׁ חֲדָשׁ נִסָּן חַל לְהִיּוֹת בְּתוֹכָהּ, וְאֲפִלוּ בְּעֶרֶב שַׁבַּת.

ב. הֵיחָה פְּרִשְׁת שְׁקָלִים סְמוּכָה לְאָדָר הָרִאשׁוֹן, בֵּין מִלְפְּנֵיהָ בֵּין מֵאַחֲרֶיהָ - קוֹרִין אוֹתָהּ וְחֻזְרִין וְכוֹפְלִין אוֹתָהּ. וְכֵן בְּשִׁנְיָה, וְכֵן בְּשְׁלִישִׁית, וְכֵן בְּרְבִיעִית, וְכֵן בְּפוֹרִים, שׁוֹאֲלִים הַלְכוֹת פֶּסַח בְּפֶסַח, וְהַלְכוֹת עֲצֵרַת בְּעֲצֵרַת. הַלְכוֹת חֵג פֶּחָג. בְּבֵית הַעוֹד שׁוֹאֲלִים בְּהַלְכוֹת הַפֶּסַח קוֹדֵם לְפֶסַח שְׁלִשִׁים יוֹם. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת.

ג. יוֹם-טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, קוֹרִין בְּפְרִשְׁת הַמוֹעֲדוֹת, וּמִפְטִירִין בְּפֶסַח גִּלְגָּל. וְשֹׁאֵר כָּל יְמוֹת הַפֶּסַח - מְלַקֵּט וְקוֹרֵא מַעֲנִנּוֹ שֶׁל פֶּסַח, יוֹם-טוֹב אַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח - קוֹרִין

יחזקתמין. אם יש להם אחר - מי שיקרא הוא קורא.

ז. אין עושין מעמד ומושב פחות משבעה פעמים, ואין אומרים ברכת אבלים פחות מעשרה. ואין מעמד פחות מעשרה, ואין אבלים מן המנין. אין אומרים ברכת חתנים פחות מעשרה, וחתנים מן המנין. אומרים ברכת חתנים, בין בסעודת ארוסין, בין בסעודת נשואין, בין בחול בין בשבת. רבי יהודה אומר: אם באו פנים חדשות - אומרים ברכת חתנים. ואם לאו - אין אומרים ברכת חתנים.

ח. אימתי מסיעין על החדש? - לאור עבורו. כיצד? חל להיות ערב שבת ושבת - מסיעין עליו למוצאי שבת. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: כך היו חבורות שפירושלים נוהגין, אלו לבית המשתה ואלו לבית האבל, אלו לסעודת ארוסין ואלו לסעודת נשואין, אלו לשבוע הבן ואלו ללקוט עצמות. שבוע הבן ולקוט עצמות - שבוע הבן קודם ללקוט עצמות. בית המשתה ובית האבל - בית המשתה קדם לבית האבל. רבי ישמעאל היה מקדים בית האבל לכלם, שנאמר (קהלת ז, ב): "טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית המשתה". רבי מאיר אומר משום רבי עקיבה: מה תלמוד לומר (שם): "והחי יתן אל לבו"? - עבד דיעבדון לך, לניה דילווין לך, ספד דיספדונך קבר דיקברונך.

ט. אין קורין בתורה פחות משלשה פסוקין בכרך אחד, אם היתה פרשה של ארבע ושל חמשה - הרי זה קורא את כלה. היתה פרשה של חמשה וקרא שלשה, והניח את השנים, העומד אחריו לקרא - קורא אותן. שנים ועוד שלשה בפרשה אחרת, אם היתה פרשה של ארבעה ושל חמשה - הרי

"ויהי בשלח", ומפטירין "וידבר ה'וד". בעצרת קורין (דברים טו): "שבעה שבועות", ומפטירין בחבקוק. אחרים אומרים: "בחדש השלישי". בראש השנה (ויקרא כג): "דבר אל בני ישראל לאמר בחדש השביעי באחד לחדש" וגו'. ויש אומרים (בראשית כא): "וה' פקד את שרה". ביום הכפורים קורין "אחרי מות", ומפטירין (במדבר כט): "בעשור", שבחמש הפקודים, יום-טוב הראשון של חג קורין בפרשת מועדות שבתורת כהנים. ושאר כל ימות החג בקרבנות החג, בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה חג הסכות וגו', בשני (במדבר כט): "ביום השני בשלישי ביום השלישי" וכו', יום-טוב האחרון של חג, קורין כל הבכור מצות וחקים ובכור.

ד. בראש חדרש של חנכה קורין (במדבר כח): "ובראשי חדשיכם", מקום שמפסיקין בשבת שחרית - שם קורין במנחה, במנחה - שם קורין בשני - בשני - שם קורין בחמישי. בחמישי - שם קורין לשבת הבאה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מקום שמפסיקין בשבת שחרית - שם קורין במנחה. ובשני ובחמישי ולשבת הבאה.

ג. ביום-טוב - חמשה, ביום הכפורים - ששה, בשבת - שבעה; אין פותחין מהן ואין מוסיפין עליהן; דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבה אומר: ביום-טוב - חמשה. ביום הכפורים - שבעה. ובשבת - ששה. אין פותחין מהן אבל מוסיפין עליהן. הכל עולין למנין שבעה, אפלו קטן, ואפילו אשה. אבל אמרו חכמים: אשה לא תקרא בתורה מפני כבוד הצבור.

ו. בית הכנסת שאין להם מי שיקרא, אלא אחד עומד וקורא ויושב, אפלו שבעה פעמים. בית הכנסת של לעזות, אם יש להם מי שיקרא עברית - פותחין עברית,

1 עשה שיעשו לך, לזה שילוו אותך, ספוד שייספדו אותך.

הַכִּנְסַת לֹא יִקְרָא עַד שְׂיֵאמְרוּ לוֹ אַחֲרִים. וְכֵן רֹאשׁ בֵּית הַכִּנְסַת - לֹא יִקְרָא עַד שְׂיֵאמְרוּ לוֹ אַחֲרִים, שְׂאִין אָדָם מְבֻזָּז לְעֲצָמוֹ, חֲזוֹן הַכִּנְסַת הַעוֹמֵד לְקִרְוֹת - אַחַד עוֹמֵד וּמְחַזֵּן לוֹ עַד שְׁעָה שְׂיִקְרָא.

יֵד. כִּיצַד הָיוּ זִקְנִים יוֹשְׁבִין? פְּנִיָּהם כְּלָפֵי הָעַם וְאַחֲוִירֵיהֶן כְּלָפֵי קֹדֶשׁ, כְּשֶׁמְנִיחִין אֶת הַתְּכָה - פְּנִיָּהם כְּלָפֵי הָעַם, וְאַחֲוִירֵיהֶם כְּלָפֵי קֹדֶשׁ, כְּשֶׁהַכֹּהֲנִים נוֹשְׂאִים כְּפִיָּהֶם - פְּנִיָּהם כְּלָפֵי הָעַם וְאַחֲוִירֵיהֶן כְּלָפֵי קֹדֶשׁ, חֲזוֹן הַכִּנְסַת פְּנִיו כְּלָפֵי קֹדֶשׁ, וְכָל הָעַם פְּנִיָּהם כְּלָפֵי קֹדֶשׁ, שְׁנֵאמַר (וַיִּקְרָא ח, ד): "וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד". אֵין פּוֹתַחִין פְּתַחֵי בְּתֵי כְּנִסְיֹת אֱלֹא לְמוֹזָרָח, שְׁכֵן מְצִינֵי בְּהִיכָל שְׁהִיָּה פְּתוּחַ לְמוֹזָרָח, שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר ג, לח): "וַהֲחִנִּים לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן קִדְמָה לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד מִזְרַחָה"; אֵין בּוֹנִין אוֹתוֹ אֱלֹא בְּגוֹבְהָה שֶׁל עֵיר, שְׁנֵאמַר (מִשְׁלֵי א, כא): "בְּרֹאשׁ הַמִּיּוֹת תִּקְרָא".

טו. אֵיזוֹ הִיא קִימָה שְׂאֵמְרָה תוֹרָה (וַיִּקְרָא יט, לב): "מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקּוּם"? עוֹמֵד מִפְּנֵי בְּתוֹךְ אַרְבַּע אֲמוֹת שְׁלוֹ. אֵיזוֹ הוּא הַדְּוִר שְׂאֵמְרָה תוֹרָה (שָׁם): "וַהֲדַרְתָּ פְּנֵי זִקְנִין"? לֹא עוֹמֵד בְּמִקְוֹמוֹ, וְלֹא מְדַבֵּר בְּמִקְוֹמוֹ, וְלֹא סוֹתֵר אֶת דְּבָרָיו, נוֹהֵג בּוֹ מוֹרָא וַיִּרְאָה בְּמִשְׁאֵא וּמִתָּן, וּבְכַנְסִיָּה וּבִיצִיאָה, וְהֵן קוֹדֵמִין לְכָל אָדָם, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים א, טו): "וְאֵתְּנָן אוֹתָם רֹאשִׁים עֲלֵיכֶם". הַיּוֹצֵא לְמַלְחַמַת הַרְשׁוֹת - חוֹפֵר וְיוֹשֵׁב חוֹפֵר וּמְכֹסֶה, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים כג, יד): "וַחֲפַרְתָּה בָּהּ וּשְׁבַת" וְגו'. הַמְּסִיף אֶת רִגְלָיו - פְּנֵי כְּלָפֵי הָעַם. הַמְּטִיל אֶת הַמַּיִם - אַחֲוִירֵי כְּלָפֵי קֹדֶשׁ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּמָה דְבָרִים אָמּוּרִים? מִן הַצּוֹפִין וּלְפָנִים, אָבָל מִן הַצּוֹפִין וְלַחוּץ אֵין צָרִיךְ.

טז. הַפּוֹרֵס עַל שְׁמַע, וְהַמְּכַרְךָ עַל הַמְּצוֹת, וְעַל הַפְּרוֹת - הָרִי זֶה לֹא יַעֲנֶה אַחַר עֲצָמוֹ 'אָמֵן'. אִם עֲנָה - הָרִי זֶה דֶרֶךְ בּוֹרוֹת, אֵין עוֹנִין אָמֵן, לֹא יְתוּמָה וְלֹא קְטוּפָה. בֶּן עֲזַאי אוֹמֵר: הָעוֹנֶה אָמֵן יְתוּמָה - יִהְיֶה בְּנֵי

זֶה קוֹרָא אֶת כְּלָה. אֵין מִפְטִירִין בְּנִבְיָא פְּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים בְּכַרְךָ אַחַד. אִם הִיתָה פְּרֻשָׁה שֶׁל אַרְבַּעַה וְשֶׁל חֲמִשָּׁה פְּסוּקִין - הָרִי זֶה קוֹרָא אֶת כְּלָה. הַמְּקַצֵּר - הָרִי זֶה מְשַׁבַּח. וְאִם הָיוּ שְׁלֹשָׁתָן שֶׁל שְׁפָרְשִׁיּוֹת, כְּגוֹן (יִשְׁעִיָּה נב, ג-ה): "כִּי כֹה אָמַר ה' חֲנָם נִמְכַרְתֶּם ... כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהִים מְצָרִים יָרַד עִמִּי בְּרֹאשְׁנָה ... וְעַתָּה מִה לִּי פֶה נְאֻם ה'" - קוֹרָא אַחַד אַחַד.

י. אֵין מְשִׁירִין בְּסוֹף הַסֵּפֶר, אֱלֹא כְּדֵי שְׂיִקְרָאוּ שְׁבַעַה, שִׁיר כְּדֵי שְׂיִקְרָאוּ שְׁשָׁה - קוֹרָא אוֹתָן שְׁשָׁה, וְעוֹד שְׁבַעַה בְּחִמְשָׁה אַחַר. אֵין מְשִׁירִין בְּסוֹף הַתּוֹרָה, אֱלֹא כְּדֵי שְׂיִקְרָאוּ שְׁבַעַה. שִׁיר כְּדֵי שְׂיִקְרָאוּ שְׁשָׁה וְקִרְאוּ אוֹתָן שְׁשָׁה - חֲזוֹר הַעֲנִין הָרֵאשׁוֹן וְקוֹרָא אוֹתָן שְׁבַעַה.

יא. מְדַלְגִין בְּנִבְיָא וְאֵין מְדַלְגִין בְּתוֹרָה. אֵין מְדַלְגִין מִנְבִּיא לְנִבְיָא, וּבְנִבְיָא שֶׁל שְׁנַיִם עֶשֶׂר - מְדַלֵּג, וּבְלִבְדֵי שְׁלֹא יְדַלֵּג מִסוֹף הַסֵּפֶר לְתַחֲלָתוֹ.

יב. גּוֹלְלִין סֵפֶר תּוֹרָה בְּמִטְפָּחוֹת חֲמִשִּׁין, וְחֲמִשִּׁין בְּמִטְפָּחוֹת נְבִיאִים וּכְתוּבִים. אָבָל לֹא נְבִיאִים וּכְתוּבִים בְּמִטְפָּחוֹת חֲמִשִּׁין, וְלֹא חֲמִשִּׁין בְּמִטְפָּחוֹת סֵפֶר תּוֹרָה. מְנִיחִין תּוֹרָה עַל גְּבֵי תּוֹרָה, וְתּוֹרָה עַל גְּבֵי חֲמִשִּׁין. תּוֹרָה וְחֲמִשִּׁין עַל גְּבֵי נְבִיאִים וּכְתוּבִים, אָבָל לֹא נְבִיאִים וּכְתוּבִים עַל גְּבֵי חֲמִשִּׁין, וְלֹא חֲמִשִּׁים עַל גְּבֵי תּוֹרָה.

יג. אַחַד קוֹרָא בְּתוֹרָה וְאַחַד מִתְּרַגְּסִים, לֹא יֵהָא אַחַד קוֹרָא וּשְׁנַיִם מִתְּרַגְּמִין, וְלֹא שְׁנַיִם קוֹרִין וְאַחַד מִתְּרַגְּסִים, וְלֹא שְׁנַיִם קוֹרִין וּשְׁנַיִם מִתְּרַגְּמִין. אַחַד קוֹרָא בְּנִבְיָא וְאַחַד מִתְּרַגְּסִים. אַחַד קוֹרָא וּשְׁנַיִם מִתְּרַגְּמִין, אָבָל לֹא שְׁנַיִם קוֹרִין וְאַחַד מִתְּרַגְּסִים, וְלֹא שְׁנַיִם קוֹרִין וּשְׁנַיִם מִתְּרַגְּמִין. אַחַד קוֹרָא מְגַלָּה וְאַחַד מִתְּרַגְּסִים. אַחַד קוֹרָא וּשְׁנַיִם מִתְּרַגְּמִין. שְׁנַיִם קוֹרִין וְאַחַד מִתְּרַגְּסִים. שְׁנַיִם קוֹרִין וּשְׁנַיִם מִתְּרַגְּמִין. קֶטֶן מִתְּרַגְּסִים עַל יְדֵי גְדוֹל, אָבָל אֵין כְּבוֹד שְׂתִרְגְּסִים גְדוֹל עַל יְדֵי קֶטֶן, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת ז, א): "וְאֶהְרֵן אַחֲרָיִךְ יִהְיֶה נְבִיאָךְ", חֲזוֹן

תּוֹמִים. קְטוּפָה - יִתְקַטְפוּ יָמָיו. אֲרָפָה -
אָרִיךְ יָמִים וְשָׁנִים.

יז. פּוֹחַח, פּוֹרֵס עַל שְׁמַע וּמִתְרַגֵּם. רָבֵן
שָׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יֵהָא זְהִיר בְּעַצְמוֹ
שְׁלֵא יִתְגַּלֵּה. סוּמָא, פּוֹרֵס עַל שְׁמַע
וּמִתְרַגֵּם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כֹּל שְׁלֵא רָאָה
מְאוּרוֹת מִיָּמָיו - לֹא יִפְרֵס עַל שְׁמַע. אֲמַרוּ
לוֹ: הֲרַבָּה דְרָשׁוּ בְּמִרְכָּבָה וְלֹא רָאוּ אוֹתָהּ
מַעוּלָם. כִּהֵן שֵׁישׁ בּוֹ מוֹם בְּפָנָיו בִּידָיו
וּבְרַגְלָיו - הֲרִי זֶה לֹא יֵשֵׁא אֶת כַּפָּיו, מִפְּנֵי
שְׁהָעָם מִסְתַּכְּלִין בּוֹ. וְאִם הָיָה חָבֵר עִיר -
הֲרִי זֶה מִתָּר. הֲרִי שְׁהִיָּה מְעַטְף בְּמַעַפְרַת
וּבְלִפְיָדִים, אֵין כְּבוֹד שְׁיִקְרָא וְיִתְרַגֵּם וְיַעֲבֹר
לְפָנֵי הַתְּכָה וְיֵשֵׁא אֶת כַּפָּיו.

יח. הַתּוֹלָה מְזוּזָתוֹ בְּתוֹךְ פֶּתַח - סַכְנָה וְאֵין
בָּהּ מְצוּהָ, נִתְנָה בְּמַקְל וְתִלְאָה אַחַר הַדֶּלֶת -
סַכְנָה וְאֵין בָּהּ מְצוּהָ. שֶׁל בֵּית מוֹנְבֹז הַמְּלָךְ
הָיָו עוֹשִׂין בֶּן בְּפוּנְדִקְאוֹת.

יט. יֵשׁ נִקְרָאִין וּמִתְרַגְּמִין, נִקְרָאִין וְלֹא
מִתְרַגְּמִין, לֹא נִקְרָאִין וְלֹא מִתְרַגְּמִין. מַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית - נִקְרָא וּמִתְרַגֵּם, מַעֲשֵׂה לוֹט וְשִׁתִּי
בְּנוֹתָיו - נִקְרָא וּמִתְרַגֵּם. מַעֲשֵׂה יְהוּדָה
וְתָמָר - נִקְרָא וּמִתְרַגֵּם, מַעֲשֵׂה עֶגְל רֵאשׁוֹן -
נִקְרָא וּמִתְרַגֵּם. הַקְּלָלוֹת שֶׁבַתּוֹרָה - נִקְרָאִין
וּמִתְרַגְּמִין, לֹא יֵהָא אֶחָד מִתְחִיל וְאֶחָד
גּוֹמֵר, אֶלָּא הַמִּתְחִיל - הוּא גּוֹמֵר אֶת כָּלָן.

אֲזַהְרוֹת וְעוֹנְשִׁין שֶׁבַתּוֹרָה - נִקְרָאִין
וּמִתְרַגְּמִין. מַעֲשֵׂה אֲמָנוֹן וְתָמָר - נִקְרָא
וּמִתְרַגֵּם. מַעֲשֵׂה אַבְשָׁלוֹם בְּפִלְגֵשִׁי אֲבִיו -
נִקְרָא וּמִתְרַגֵּם. מַעֲשֵׂה פִלְגֵשׁ בְּגִבְעָה, נִקְרָא
וּמִתְרַגֵּם (יחזקאל טז, ב): "הוֹדַע אֶת
יְרוּשָׁלַיִם" - נִקְרָא וּמִתְרַגֵּם. וּמַעֲשֵׂה בְּאֶחָד
שְׁהִיָּה קוֹרָא לְפָנֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר "הוֹדַע אֶת
יְרוּשָׁלַיִם", וּמִתְרַגֵּם. אָמַר לוֹ: 'צֵא וְהוֹדִיעַ
תּוֹעֲבוֹתֶיהָ שֶׁל אֲמֶךָ! וְהִמְרַכְּבָה - קוֹרִין
אוֹתָהּ לְרַבִּים. מַעֲשֵׂה רְאוּבֵן נִקְרָא וְלֹא
מִתְרַגֵּם, וּמַעֲשֵׂה בְרַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל
שְׁהָיָה בְּכַבּוּל, וְהָיָה קוֹרָא הַחֲזָן (בְּרֵאשִׁית
לֵה, כב): "וַיִּלְךְ רְאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב אֶת בִּלְהָה"
וְגו' וַיְהִיו בְּנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר" וְאָמַר

לְמִתְרַגֵּם: 'אֵל תִּתְרַגֵּם אֶלָּא אַחֲרוֹן!
וְשִׁבְחִיהוּ חֻכְמִים. מַעֲשֵׂה עֶגְל הַשְּׁנִי נִקְרָא
וְלֹא מִתְרַגֵּם, אִלּוּ הֵן מַעֲשֵׂה עֶגְל הַשְּׁנִי: מִן
"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֹהֲרֹן מַה עָשִׂה לָךְ הָעָם
הַזֶּה" (שְׁמוֹת לב, כא) עַד "וַיֹּרָא מֹשֶׁה אֶת
הָעָם כִּי פְרוּעַ הוּא" (שְׁם שְׁם, כה).
וְעוֹד כְּתוּב אַחֵר (שְׁם שְׁם, לה): "וַיִּגַּף ה'
אֶת הָעָם" וְגו'; מִכָּאֵן אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
אֱלִעֶזֶר: אֵין אָדָם רִשָּׁאי לְהַשִּׁיב עַל
הַקְּלָלָה, שְׁמַתְשׁוּבָה שְׁהַשִּׁיב אֹהֲרֵן לְמֹשֶׁה
פְּקוּדוֹ הָאִפְיִקוּרְסִים. בְּרַכַּת כְּהֻנִּים - נִקְרָאִין
וְלֹא מִתְרַגְּמִין. מַעֲשֵׂה דוֹד וְאֲמָנוֹן - נִקְרָא
וְלֹא מִתְרַגֵּם, וְהַסּוֹפֵר מְלַמֵּד כְּדָרְכוֹ.

כ. כֹּל הַמְּקַרְאוֹת הַכְּתוּבוֹת לְגִנָּאי - קוֹרִין
אוֹתָן לְשִׁבְחָה, כְּגוֹן (דְּבָרִים כח, ל): "אִשָּׁה
תֵּאָרֵשׁ וַיֵּשֶׁב אַחֵר יִשְׁגְּלָנָה"; כֹּל מְקוֹם
שֶׁכְּתוּב 'יִשְׁגְּלָנָה' קוֹרִין אוֹתוֹ 'יִשְׁכַּבְנָה',
כְּגוֹן (דְּבָרִים כח, כז): "בְּשָׁחִין מִצָּרִים
וּבְעַפְלִים" כֹּל מְקוֹם שֶׁכְּתוּב 'בְּעַפְלִים'
קוֹרִין אוֹתוֹ 'בְּשַׁחֲרִים', וְכְגוֹן (מְלָכִים-ב ו,
כה): "וְרַבְעֵה הֶקֶב דְּבִיּוֹנִים בְּחַמְשָׁה כֶּסֶף";
(יִשְׁעִיָּה לו, יב): "לְאֶכַל אֶת צוּאֲתָם
וְלִשְׁתּוֹת אֶת מִימֵי רִגְלֵיהֶם"; (מְלָכִים-ב י,
כז): "וַיִּשְׁמְהוּ לְמַחְרָאוֹת - לְמוֹצָאוֹת". רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קֶרְחָה אוֹמֵר: "וַיִּשְׁמְהוּ
לְמַחְרָאוֹת" קוֹרִין אוֹתוֹ כְּכַתְּבוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא
גִּנָּאי.

כא. כְּתַב הַנִּכְתָּב לְיַחֲדִיד - אֵין מְכַנֵּין אוֹתָהּ
לְרַבִּים, לְרַבִּים - אֵין מְכַנֵּין אוֹתָהּ לְיַחֲדִיד.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַמִּתְרַגֵּם פְּסוּק כְּצוּרָתוֹ -
הֲרִי זֶה בְּדָאי, וְהַמוֹסִיף - הֲרִי זֶה מְגַדֵּף.
תְּרַגְּמָן הַעוֹמֵד לְפָנֵי חֵם - אֵינוֹ רִשָּׁאי לֹא
לְפָחוֹת וְלֹא לְהוֹסִיף וְלֹא לְשַׁנּוֹת, אֶלָּא אִם
כֵּן יְהִיָּה אֲבִיו אוֹ רַבּוֹ.

מִסְכַּת מוֹעֵד קָטָן פְּרָק רֵאשׁוֹן

א. מַעֲזִין הַיּוֹצֵא בְּתַחֲלָה, מִשְׁקִין מִמֶּנּוּ אֶפְלוֹ
שְׂדֵה בֵּית הַבַּעַל; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין מִשְׁקִין מִמֶּנּוּ אֶלָּא שְׂדֵה
בֵּית הַשְּׁלַחִין שְׁחִרְכָּה. רַבִּי אֱלִעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה
אוֹמֵר: לֹא כֶף וְלֹא כֶף, יִתֵּר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי

מביא עפר מחורו של זה ונותן לחורו של זה, והן חונקין זה את זה. מרביצין מים על גבי פשתן מפני עקרב. ונחיל של דבורים שפרח - מחזירין אותן למקומן.

ד. מי שהיה כתלו גוחה לרשות הרבים - סותרו ובונה אותו, מפני סכנת נפשות. חומת העיר שנפרצה - גודרין אותה. גדרוה ונפרצה - אין גודרין אותה. אם הייתה סמוכה לספר - סותרו ובונה כדרכו.

ה. רבי מאיר אומר: רואין את הנגעים להקל ולא להחמיר; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: לא להקל ולא להחמיר, שאם אתה אומר נזקק לו להקל - נזקק לו אף להחמיר. אמר רבי: נראין דברי רבי מאיר במסגרו, ודברי רבי יוסי במחלט. איזה הוא חנוף הקברות? מאריך בה ומרחיב בה. איזו היא נכרכת? זו היא בקיעה, מודה רבי יהודה: בסיד שיכול לגומרה, שמדין אותה במועד.

ו. אין מקדשין נשים במועד. רבי יהודה מתיר, שמא יקדמנו אחר ברחמים. מקמאנין, ומגרשין, וחולצין, ומיבמין במועד.

ז. מלקט אדם עצים ועשבים, בין מתוך שלו בין מתוך של חבירו, ובלבד שלא יעשה אומן. וטוחנין במועד לצרף המועד. דבר האבד - עושין אותו במועד. דבר שאין אבד - אין עושין אותו במועד. במה דברים אמורים? בתלוש, אבל במחבר - אף דבר האבד - אין עושין אותו במועד. אם אין לו מה יאכל - קוצר ומעמר, וזורה ובורר, וטוחן, ובלבד שלא ידוש בפרות.

ח. לוקחים מן העובדי כוכבים שדות בתים וכרמים, בהמה ועבדים ושפחות, מפני שהוא כמציל מידם, וכותב ומעלה

יהודה: לא יפנה אדם אמת המים, וישקה לגנתו ולחרכתו בחולו של מועד. אין ממלאין ומשקין בקילון, ואפלו מן הבכרה שנתמלאת בקילון, אבל ברכה שנוטפת משדה בית השלחין זו - מתר להשקות ממנה שדה בית השלחין אחרת. רבי שמעון בן מנסיא אומר: שתי ערוגות זו למעלה מזו - לא ידלה מן התחתונה וישקה לעליונה, אבל משקה הוא מן העליונה לתחתונה, יתר על כן אמר רבי אלעזר בן רבי שמעון: אפלו ערוגה אחת, חצינה נמוך וחצינה גבוהה - לא ידלה ממקום נמוך שבה ומשקה, למקום גבוה שבה. אבל מזלף הוא מן הגבוה שבה על הנמוך שבה ומשקה, מרביצין שדה בית השלחין במועד.

ב. אלו הן עגיות: בדידין? שבועקרי הזיתים, ושבועקרי אילנות - מתרין. וממשמשין בקנים. דבר האבד עושין אותו במועד, דבר שאינו אבד - אין עושין אותו במועד, מוכר אדם עגתו של מים לנכרי, ומחליף עמו משבת למוצאי שבת ואינו חושש.

ג. אין חופרין בורות שיחין ומערות במועד, אבל מחנכין ומתקנין אותן. אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה במועד, ודברי חכמים בשביעית. כיצד כדרכו? חופר בגומא ותולה בה מצודה. כיצד שלא כדרכו? תוחב בשפוד ומכה בקרדם ומרדד אדמה תחתיו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כשאמרו משדה לכן שלא כדרכו, לא אמרו אלא בשדה לכן הסמוכה לעיר, אבל בשדה לכן הסמוכה לשדה אילן, אפלו כדרכו - שמא יצאו משדה לכן, ויחריבו את האילנות. צדין את האישות, ואת העכברים משדה לכן, ומשדה האילן כדרכו, ומחריבין חורי הנמלים. כיצד מחריבין? רבי שמעון בר יוחאי אומר:

³ ברכה גדולה עשויה בהצר שיבנסו המים לתוכו.

² גומות עגולות סביב האילן ומים בתוכן.

שְׁהוּא מִשּׁוּם אָבֵל - רְגַל מִפְּסִיקוּ, וְכָל שְׁהוּא מִשּׁוּם עֶסְקִי רַבִּים - אֵינן רְגַל מִפְּסִיקוּ. קָבְרוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּסוּף הַרְגֵל - מוֹנֵה שְׁבָעָה אַחַר הַרְגֵל. אַרְבָּעָה יָמִים הִרְאוּנוּ - רַבִּים מִתְּעַסְקִין בּוֹ. שְׁלֹשָׁה יָמִים הִאֲחַרוּנוּ - אֵינן רַבִּים מִתְּעַסְקִין בּוֹ, שְׁכָבְרָה נִתְּעַסְקוּ בּוֹ בְּרַגְלָהּ, וְרַגְלָהּ עוֹלָה לוֹ.

ה. שְׁבָעָה יָמִים קִדְּם הַרְגֵל מִסְפָּר בְּעֶרְבֵי הַרְגֵל. אִם לֹא סָפַר בְּעֶרְבֵי הַרְגֵל - אֲסוּר לְסַפֵּר עַד שִׁיעֲבְרוּ עָלָיו שְׁלֹשִׁים יוֹם, אִף עַל פִּי שְׂאֵין הַרְגֵל עוֹלָה לְסִפְרֵת שְׁבָעָה - עוֹלָה לְסִפְרֵת שְׁלֹשִׁים יוֹם. סִיּוֹם כְּפִית הַמִּטָּה שְׁלֹשָׁה יָמִים קִדְּם הַרְגֵל - אֵינן צָרִיף לְכַפֹּתָהּ אַחַר הַרְגֵל; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִפְלוּ יוֹם אֶחָד, וְאִפְלוּ שְׁעָה אַחַת. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן: הֵן הֵן דְּבָרֵי בֵּית שְׁמַאי, הֵן הֵן דְּבָרֵי בֵּית הֵלֵל, שְׁבִית שְׁמַאי אוֹמְרִים שְׁלֹשָׁה יָמִים. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: יוֹם אֶחָד בְּעֶרְבֵי שְׁבִית זוֹקֵף אֶת מִטָּתוֹ. וּבְמוֹצָאֵי שְׁבִית כּוֹפֵה, אִפְלוּ לֹא נִשְׁתַּיֵּר לוֹ אֶלָּא יוֹם אֶחָד בְּלַבָּד. אֵינן אָבֵל רִשְׁאֵי לְהִתְאַבֵּל בְּתוֹךְ הַמוֹעֵד, אָבֵל נוֹהֵג בְּצַנְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ.

ו. שוֹתֵין מִי זְבָלִים, וּמִי דְקָלִים, וְכוּס עֶקְרִין בְּמוֹעֵד, שְׁבָרְאוּנוּהָ הֵיוּ אוֹמְרִים: אֵינן שוֹתֵין מִי זְבָלִין, וּמִי דְקָלִין, וְכוּס שֶׁל עֶקְרִין בְּמוֹעֵד, עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְלָמַד, שְׁשׁוֹתֵין מִי זְבָלִין וּמִי דְקָלִין וְכוּס עֶקְרִין בְּמוֹעֵד. מְקִיזִין דָּם לְבִהְמָה, לְחֵיהָ, וְלַעוֹפוֹת, וְאֵינן מוֹנְעִין רְפוּאָה מִן הַבְּהֵמָה בְּמוֹעֵד. בְּהֵמָה שְׁתַּבְּעָה זָכָר - אֵינן מְרַבִּיעִין אוֹתָהּ, אָבֵל מוֹרִידִין אוֹתָהּ לְבִקְרוּתָהּ⁴. חֲמוּרָה שְׁתַּבְּעָה - מְרַבִּיעִין אוֹתָהּ בְּשִׁבִיל שְׁלֹא תִצְטַנֵּן. וְשָׂאָר כָּל הַבְּהֵמוֹת - מוֹרִידִין אוֹתָן לְבִקְרוּתָהּ. בְּכוֹר וּפְסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין - אֵינן מְרַבִּיעִין אוֹתוֹ, לֹא בְּמוֹעֵד וְלֹא בַּחוּל.

ז. דְּנִין דִּינֵי מְמוֹנוֹת, וְדִינֵי נְפֻשׁוֹת, וְדִינֵי קְנָסוֹת. וְשׁוֹרְפִין אֶת הַפְּרָה, וְעוֹרְפִין אֶת

בְּעַרְכָּאִין בְּשַׁבָּת, וְאִם הָיָה כֹהֵן - מְטַמֵּא לָהֶם וְיוֹצֵא לְדוֹן עֲלֵיהֶם בַּחוּצָה לְאָרֶץ, וְכֹשֶׁם שְׁמִטָּמָא בַּחוּצָה לְאָרֶץ - כֶּךָ מְטַמֵּא בְּבֵית הַקְּבֻרוֹת, וּמְטַמֵּא לְלִמּוּד תּוֹרָה וְלִשְׂאֵי אִשָּׁה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם יֵשׁ שֵׁם מְמִי לְלִמּוּד - הֲרִי זֶה לֹא יִטְמָא. וְאִם לֹא - הֲרִי זֶה מְטַמֵּא. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם יֵשׁ שֵׁם מְמִי לְלִמּוּד - הֲרִי זֶה מְטַמֵּא, שְׂאֵין מְכַל אָדָם זוֹכֵה לְלִמּוּד אֶלָּא מְמִי שׁוֹכֵה לוֹ.

מִסְכַּת מוֹעֵד קָטָן פְּרָק שְׁנִי

א. כָּל אֱלוֹ שְׂאֲמָרוֹ: 'מְגַלְחִין בְּמוֹעֵד' - מִתֵּר לְסַפֵּר בְּמוֹעֵד. בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁל אָבֵל, אִף עַל פִּי שֶׁהִתִּירוּ לוֹ לְסַפֵּר - לֹא הִתִּירוּ לְסַפֵּר בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים, אָבֵל מִסְפָּר הוּא בְּצַנְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ.

ב. כָּל אֱלוֹ שְׂאֲמָרוֹ 'מְכַבְּסִין בְּמוֹעֵד' - מִתֵּר לְכַבֵּס. בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁל אָבֵל, אִף עַל פִּי שֶׁהִתִּירוּ לוֹ לְכַבֵּס - לֹא יוֹלִיף פְּלִיו לְכוּבֵס, אָבֵל מְכַבֵּס הוּא בְּצַנְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, כְּשֶׁם שְׂאֲסוּר לְסַפֵּר וְלְכַבֵּס - כֶּךָ אֲסוּר לְטוֹל צַפְרָנוֹ; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי יוֹסִי מִתִּיר. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַבָּאֵין מַחוּף הָיִם וּמְמַדִּינָת הָיִם - אֲסוּרִין לְסַפֵּר וְלְכַבֵּס. וְחֻכְמִים מִתִּירִין. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה, בְּזִמְנֵי שְׁלֹא נָטַל רִשׁוֹת, וְדְבָרֵי חֻכְמִים, בְּזִמְנֵי שֶׁנָּטַל רִשׁוֹת.

ג. אֵינן כּוֹתְבִין שְׁטְרֵי אַרְיִסוֹת וּקְבֻלוֹת בְּמוֹעֵד. רַבִּי יְהוּדָה מִתִּיר, שְׂמָא יְקַדְּמֵנוּ אַחַר. כּוֹתֵב אָדָם חֲשׁוֹנוֹתָיו בְּמוֹעֵד, וּמַחְשֵׁב אָדָם יְצִיאוֹתָיו בְּמוֹעֵד, וּמְקַבְּלִין קְבוּלוֹת בְּמוֹעֵד לְמוֹצָאֵי מוֹעֵד, וּבְלַבָּד שְׁלֹא יִשְׁקַל וְשְׁלֹא יִמְנֶה, וְשְׁלֹא יִמְדוּד כְּדָרְךָ שְׁעוֹשֵׂה בַּחוּל.

ד. הַקּוֹבֵר אֶת מֵתוֹ שְׁנֵי יָמִים קִדְּם הַרְגֵל - מוֹנֵה חֲמִשָּׁה יָמִים אַחַר הַרְגֵל. וְרַבִּים מִתְּעַסְקִין בּוֹ, וּמְלַאכְתּוֹ נְעֻשִׁית עַל יְדֵי אַחֲרִים. וְעֲבָדָיו וְשִׁפְחוֹתָיו עוֹשִׂין בְּצַנְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאֵינן רַבִּים מִתְּעַסְקִין עִמּוֹ, שְׁכָבְרָה נִתְּעַסְקוּ בּוֹ בְּרַגְלָהּ. כָּלְלוּ שֶׁל דְּבָר: כָּל

⁴ מְקוֹם שֵׁשׁ בְּהֵמָה וְהִיא נִרְבַּעַת מִעֲצָמָה.

ט. חֲכָם שְׁמַת - הַכֵּל קְרוּבִיו, הַכֵּל קוֹרְעִין, הַכֵּל חוֹלְצִין, וְהַכֵּל סוֹפְדִין עֲלָיו, וְהַכֵּל מְבָרֵין עֲלָיו - אֶפְלוּ בְּרַחוּבָהּ שֶׁל עֵיר. אֵין מוֹלִיכִין חֲלִילִין לְבֵית הָאָבֶל, וְלֹא לְבֵית הַמְּשֻׁתָּה, וְלְבֵית הַשְּׁמֻחָה, אֲלֵא בְּמִקּוֹם שְׁנֵהֲגוּ. אֵיזְהוּ הַסְּפָד? זֶה שֶׁעַל הַלֵּב, שְׁנֹאֲמַר (יִשְׁעִיָּה לֵב, יב): "עַל שְׂדֵים סְפָדִים"; טְפוּחַ - בִּידֵים. קִילּוֹס - זֶה פְּשוּט וְרוּעוֹת.

מִסְכַּת חֲגִיגָה פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. הַטָּמָא, פְּטוּר מִן הַרְאִיָּה שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים יב, ה-1): "וּבִאֲתָ שָׁמָּה וְהִבַּאתֶם שָׁמָּה" - בְּרֹאֵי לְכַנֵּס לְעֹזְרָה, יֵצֵא טָמֵא שְׂאִין רֹאֵי לְכַנֵּס לְעֹזְרָה.

ב. יוֹחֲנָן בֶּן דֵּהֲבַאי אוֹמַר מְשׁוּם רַבִּי יְהוּדָה: אִף הַסּוּמָא אַחַת מְעֵינָיו - פְּטוּר בְּרֹאִיָּה, שְׁנֹאֲמַר: "יִרְאֶה". הַשֵּׁיב רַבִּי תַחַת בֵּית הַלֵּל, לְדַבְרֵי בֵּית שְׁמַאי (שְׁמוּאֵל-א, א, כב): "וְחִנָּה לֹא עֲלָתָה כִּי אֲמָרָה לְאִישָׁה עַד יִגְמַל הַנַּעֲרָ" וְגו'.

ג. קָטָן שְׂאִין צָרִיף לְאָמוּ - חֵיב בְּסִפְּהָ. קָטָן שְׂצָרִיף לְאָמוּ - יוֹצֵא בְּעָרוּב אִמּוֹ, וְשֹׁאֵינוּ צָרִיף לְאָמוּ - מְעַרְבִין עֲלָיו מִזּוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת בְּעָרוּבֵי תַחֲמוּמִין. קָטָן הַיּוֹדֵעַ לְנַעֲנֵעַ - חֵיב בְּלוּלָב. יוֹדֵעַ לְהִתְעַטֵּף - חֵיב בְּצִיצִית. יוֹדֵעַ לְדַבֵּר - אָבִיו מְלַמְדוֹ שְׁמַע, וְתוֹרָה וְלִשׁוֹן קִדְשׁ, וְאֵם לְאוֹ - רֹאֵי לוֹ שֶׁלֹּא בֹא לְעוֹלָם. יוֹדֵעַ לְשַׁמּוֹר תְּפִלְיוֹ - אָבִיו לוֹקַח לוֹ תְּפִלִּין. כִּיצַד בּוֹדֵקִין אוֹתוֹ? מְטַבִּילִין אוֹתוֹ וְנוֹתְנִין לוֹ חֲלִין לְשֵׁם תְּרוּמָה. יוֹדֵעַ לְשַׁמֵּר גּוּפוֹ - אוֹכְלִין עַל גּוּפוֹ טְהוֹרוֹת. יוֹדֵעַ לְפָרֵשׁ כְּפִיו - חוֹלְקִין לוֹ עַל הַגֶּרֶן. כִּיצַד בּוֹדֵקִין אוֹתוֹ? מְטַבִּילִין אוֹתוֹ וְנוֹתְנִין לוֹ חֲלִין לְשֵׁם תְּרוּמָה. יֵשׁ בּוֹ דַּעַת לְשֵׁאֵל, סִפְקוֹ בְּרִשׁוֹת הַיְחִיד - טָמֵא. בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים - טְהוֹר. יוֹדֵעַ לְשַׁחֵט - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. יָכוֹל לְאַכֵּל כְּזֵית דָּגָן - פּוֹרְשִׁין מִצּוֹאָתוֹ וּמִמִּימֵי רִגְלָיו אַרְבַּע אַמּוֹת. כְּזֵית צְלִי - שׁוֹחֲטִין עֲלָיו אֶת הַפֶּסַח, שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת יב, ד): "אִישׁ לְפִי אָכְלוּ".

הַעֲגֵלָה, וְרוֹצְעִין עֶבֶד עֲבָרִי, וּפּוֹדִין אֶת הַעֲרֻכִין, וְאֶת הַחֲרָמִים, וְאֶת הַהֶקְדָּשׁוֹת, וְאֶת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, וּמִפְּרָקִין מִנְעֵל מִן הָאֵמוּסִים⁵, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יַחֲזִירוּ. מִכְּבֹּשׁ שֶׁל כּוֹבָשִׁים שֶׁהִתִּירוּ קָדָם לְמוֹעֵד - אֵין מְחִזְרִים לוֹ, וְאֵין צָרִיף לומר שְׂאִין נוֹטֵל הַיְמָנָה, וְשֶׁל בַּעַל הַבַּיִת - נוֹטֵל הַיְמָנָה, וְאֵין צָרִיף לומר שְׁמַחֲזִירוּ. חֲנִיּוֹת פְּתוּחוֹת לְסָטְיוֹ - פּוֹתַח וְנוֹעַל כְּדָרְכוֹ. לְרִשׁוֹת הָרַבִּים - פּוֹתַח אַחַת וְנוֹעַל אַחַת.

ח. עָרַב יוֹם-טוֹב הָאֲחֵרוֹן שֶׁל חַג - יוֹצֵא וּמַעֲטָר אֶת הַשּׁוֹק בְּשִׁבְלֵי יוֹם-טוֹב הָאֲחֵרוֹן שֶׁל חַג. יוֹשְׁבֵין עַל סִפְסָל שֶׁל כּוֹתֵים בְּשַׁבָּת, וּבַעֲכוּ. וּמַעֲשֵׂה בְּרַבָּן גְּמַלְיָאֵל, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל סִפְסָל שֶׁל כּוֹתֵים בְּשַׁבָּת בַּעֲכוּ. אָמְרוּ לוֹ: מִיִּמֵּינוּ לֹא הָיִינוּ נוֹהֲגִין כֵּן! וְלֹא רָצָה לומר לָהֶם: "מִתְרִין אַתֶּם", אֲלֵא עָמַד וְהִלֵּךְ לוֹ. רוֹחֲצִין שְׁנֵי אַחִים כְּאַחַד, וְאֵין רוֹחֲצִין שְׁנֵי אַחִים בְּכַבּוּל⁶. מַעֲשֵׂה בִּיהוּדָה וְהַלֵּל בְּנֵיו שֶׁל רַבָּן גְּמַלְיָאֵל, שְׁנִכְנְסוּ לְרַחֵץ בְּכַבּוּל, אָמְרוּ לָהֶם: לֹא הָיִינוּ נוֹהֲגִין לְהִיּוֹת רוֹחֲצִין שְׁנֵי אַחִין כְּאַחַד בְּכַבּוּל! וְלֹא רָצוּ לומר לָהֶם: "מִתְרִין אַתֶּם", אֲלֵא נִכְנְסוּ וְרַחְצוּ זֶה אַחֵר זֶה. יוֹצֵאִין בְּקוֹרְדֵקִיסִין⁷ בְּשַׁבָּת, וְאֵין יוֹצֵאִין בְּקוֹרְדֵקִיסִין בְּשַׁבָּת בְּבִירֵי⁸. וּמַעֲשֵׂה בִּיהוּדָה וְהַלֵּל, בְּנֵיו שֶׁל רַבָּן גְּמַלְיָאֵל, שֶׁהָיוּ יוֹצֵאִין בְּקוֹרְדֵקִיסִין בְּשַׁבָּת, וְלֹא שֶׁל זֶהֱב בְּשַׁבָּת בְּבִירֵי, אָמְרוּ לָהֶם: לֹא הָיוּ נוֹהֲגִין כֵּן לְהִיּוֹת יוֹצֵאִין בְּקוֹרְדֵקִיסִין שֶׁל זֶהֱב בְּשַׁבָּת! לֹא רָצוּ לומר לָהֶם: "מִתְרִין אַתֶּם!" אֲלֵא שְׁלַחוּם בְּיַד עַבְדֵיהֶם.

⁵ עֵץ עֲשׂוֹי כְּמִדַּת הַמִּנְעֵל לְבֵית מוֹשֶׁב, וּבִשְׁעַת הַמָּר מְלֻאָה מוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ עֲלָיו.

⁶ שֵׁם מִקּוֹם.

⁷ מִיָּנִי מִנְעֵל רַהֲבִים.

⁸ שֵׁם מִקּוֹם.

רבי יהודה אומר: לעולם אין שוחטין עליו הפסח, עד שידע הפרש אכילה. אמר לו: איזו הפרש אכילה? כל שנוהגין לו ביצה – ונטולה, אכן – וזורקה.

ד. תינוקת שהביאה שתי שערות – חיבת בכל מצות האמורות בתורה, או חולצת או מתיבמת. וכן תינוק שהביא שתי שערות – חיב בכל המצות האמורות בתורה, ראוי להיות בן סורר ומורה. נתמלא זקנו – ראוי לעשות שליח צבור לעבר לפני התבה, ולשא את כפיו, אבל אין חולק בקדשי מקדש עד שביא שתי שערות. רבי אומר: אומר אני, עד שיהא בן עשרים שנה, שנאמר (עזרא ג, ח): "ויעמידו את הלויים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית ה'".

ה. בית שמאי אומרים: מרבה מדת ראיה ממדת חגיגה, ראיה – פלה לגבוה, מה שאין כן בחגיגה. ובית הלל אומרים: מרבה מדת חגיגה ממדת ראיה, חגיגה נוהגת לפני הדבור ולאחר הדבור, מה שאין כן בראיה. שלש מצות נוהגות ברגל, אלו הן: ראיה, חגיגה ושמחה, יש בראיה מה שאין בשתייהן, יש בחגיגה מה שאין בשתייהן, ובשמחה מה שאין בשתייהן. ראיה – פלה לגבוה, מה שאין כן בשתייהן. חגיגה – נוהגת לפני הדבור ולאחר הדבור, מה שאין כן בשתייהן. שמחה נוהגת באנשים ונשים, ונוהגת כל שבועה, מה שאין כן בשתייהן.

ו. איזו היא ראיה? אלו עולות הבאות לראיה. איזו היא חגיגה? אלו שלמים הבאין לחגיגה. אם יש לו להביא מתוך ביתו – יביא. ואם לאו – משתתף הוא עם אחרים, ובלבד שלא יפחות מפשעו, זה וזה קרויין חגיגה.

ז. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על עולה ושלמים של יום-טוב, שלא יביא אלא מן החליץ, ועל שלמים הבאין בשאר ימות השנה, שאם

רוצה לסמוך מן המעשר – סומך, על מה נחלקו? על עולת של יום-טוב עצמו, שבית שמאי אומרים: יביא הכל מן החליץ, ובית הלל אומרים: יביא חובתו מן החליץ, ואם רצה לסמוך מן המעשר – סומך, ושאר כל ימות השנה יביא חובתו מן החליץ.

ח. ישראל יוצאין ידי חובתן בנדרים ונדבות, ובמעשר בהמה. פהגים בחטאת, ואשם בכור בחזה ובשוק. אבל לא בעופות ולא במנחות. נזיר יוצא באלו, בין בשלו בין בשל אחרים, ובלבד שיאכל מן הזבח. כל שבועה נזיר יוצא באלו, בין בשלו בין בשל אחרים.

ט. אין מביאים תודה בחג המצות מפני החמץ שבה, ולא בעצרת מפני שהוא יום-טוב, אבל מביא תודתו בחג הסכות, ויוצא בה ידי חובתו. רבי שמעון אומר: אין מביאין תודה בחג הסכות, שנאמר (דברים טז, טז): "בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסכות", כל שבא בחג המצות – בא בחג השבועות, ובחג הסכות, תודה שאינה באה בחג המצות – אינה באה, לא בחג השבועות ולא בחג הסכות. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: מביא אדם תודתו בחג הסכות ויוצא בה ידי חובתו משום שמחה, ואין יוצא בה ידי חובה משום חגיגה.

י. עבר הרגל ולא חג – אינו חיב באחריותו, על זה נאמר (קהלת א, טו): "מענות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות". רבי שמעון בן מנסיא אומר: איזו היא "מענות לא יוכל לתקן"? זה הבא על הערה והוליד ממנה ממזר. גנב אדם – יכול שיחזיר גנבו. גול – יכול שיחזיר גולו. בא על אשת איש – פסלה מידי בעלה, נטרד מן העולם והולך, ועל זה נאמר: "מענות לא יוכל לתקן". רבי שמעון בן יוחאי אומר: אין אומרים – בקרו גמל זה, שמא יש בו מום, בקרו חזיר זה שמא יש בו מום, אין מבקרין אלא טלה! ואיזה? זה תלמיד חכם הפורש מן התורה, ועל זה נאמר: "מענות

לא יוכל לתקן". רבי שמעון בן אלעזר אומר: עליו הוא אומר (משלי כז, ח): "כצפור נודדת מן קנה" וגו', ואומר (ירמיה ב, ה): "מה מצאו אבותיכם בי עול כי רחקו מעלי" וגו'.

יא. התר נדרים פורחין באור, ואין להם על מה שייסמכו, אבל חכם מתיר לפי חכמתו, הלכות שבת חגיגות ומעילות כהרין התלוין בשערה, מקרא מועט והלכות מרבות, אין להם על מה שייסמכו, מכאן היה רבי יהושע אומר: צבתא בצבתא מתעבדא, צבתא קדמיתא במאי אתעבדת, הא לאו בריה הות. הדינין העבודות, הטהרות והטמאות והעריות, מוסף עליהן הערכין והחרמים וההקדשות, מקרא מרבה, מדרש והלכות מרבות - יש להן על מה שייסמכו, אבא יוסי בן חנן אומר: אלו שמונה מקצעי תורה, גופי הלכות הן.

מסכת חגיגה פרק שני

ב. אין דורשין בעריות בשלשה, אבל דורשין בשנים, אבל לא במעשה בראשית בשנים. אבל דורשין ביחיד ולא במרובה ביחיד, אלא אם פן היה חכם מבין מדעתו. מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור, והיה רבי אלעזר בן ערף מחמר אחריו, אמר לו: רבי שנה לי פרק אחד במעשה מרובה, אמר לו: לא כף שניתי לכם ולא במרובה ביחיד, אלא אם פן היה חכם מבין מדעתו? אמר לו: מעתה ארצה לפניך? אמר לו: אמור! פתח רבי אלעזר בן ערף, ודרש במעשה מרובה, ירד רבי יוחנן בן זכאי מן החמור, ונתעטף בטליתו, וישבו שניהם על גבי אבן אחת, תחת הזית, והרצה לפניו, עמד ונשקו, ואמר: ברוך ה' אלהי ישראל אשר נתן בן זכאי לאברהם אבינו שידוע להבין ולדרש בכבוד אביו שבשמים, יש נאה דורש ואין נאה מקים, נאה מקים ואין נאה דורש, אתה נאה דורש ונאה מקים, אשריך אבינו

אברהם! שאלעזר בן ערף יצא מחלצריך, שידוע להבין ולדרש בכבוד אביו שבשמים. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: שלשה הרצאות הן - רבי יהושע הרצה לפני רבן יוחנן בן זכאי. רבן יוחנן בן זכאי הרצה לפני רבי יהושע. חנניא בן חכניאי הרצה לפני רבי עקיבה.

ב. ארבעה נכנסו לפרדס, בן עזאי ובן זומא, אחר ורבי עקיבה. אחד הציץ ומת, אחד הציץ ונפגע, אחד הציץ וקצץ בנטיעות, ואחד עלה בשלום וירד בשלום. בן עזאי הציץ ומת, עליו הכתוב אומר (תהלים קטז, טו): "יָקַר בְּעֵינֵי ה' הַמּוֹתָה לְחַסְדֵיךָ". בן זומא הציץ ונפגע, עליו הכתוב אומר (משלי כה, טז): "דָּבַשׁ מִצְאָתָא אֶכּוֹל דִּדְךָ" וגו', אלישע הציץ וקצץ בנטיעות, עליו הכתוב אומר (קהלת ה, ה): "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך" וגו'. רבי עקיבה עלה בשלום וירד בשלום, עליו הכתוב אומר (שיר השירים א, ד): "משכני אחרריך נרצה" וגו'. משלו משל, למה הדבר דומה? לפרדס של מלך ועליה בנויה על גביו, מה עליו להאדם להציץ, ובלבד שלא יזוז את עיניו ממנו. ועוד משלו משל, למה הדבר דומה? לאסטרטגיא העוברת בין שני דרכים, אחד של אור ואחד של שלג, הטה לכהן - נכה באש, הטה לכהן - נכה משלג, מה עליו על אדם? להלך באמצע, ובלבד שלא יהא נוטה לא לכהן ולא לכהן. מעשה ברבי יהושע בן חנניא, שהיה עומד על גבי מעלה בהר הבית, וראהו בן זומא ולא עמד מפניו, הגיע אצלו ולא נתן לו שלום, אמר לו: מאן ולאין בן זומא? אמר לו: צופה הייתי במעשה בראשית, ואין בין מים העליונים למים התחתונים אפלו טפח, שנאמר (בראשית א, ב): "וירוח אלהים מרחפת על פני המים", ואומר (דברים לב, יא): "פנשׁר יעיר קננו" וגו', מה נשר זה טס על גבי קננו, נוגע ואינו נוגע, כך אין בין מים העליונים למים התחתונים, אפלו טפח. אמר להם רבי

הוֹשַׁע לְתַלְמִידָיו: כִּכָּר בֶּן זוּמָא מִבְּחוּץ!
 לֹא הָיוּ יָמִים מוֹעֲטִים עַד שֶׁנִּסְתַּלַּק בֶּן
 זוּמָא.

ג. כֹּל הַמְּסַתְּפֵל בְּאַרְבַּעַה דְּבָרִים - רְאוּי לֹא
 שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם, מַה לְּמַעְלָה מַה לְּמַטָּה,
 מַה לְּפָנַיִם וּמַה לְּאַחֹר. "כִּי שְׂאֵל נָא לְיָמִים
 רְאשֻׁנִים" (דְּבָרִים ד, לב) - יַחֲדֵי, וְאִין
 שְׁנַיִם שׁוֹאֲלִין. יְכוּל יִשְׂאֵל אָדָם עַל קֳדָם
 לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית? תְּלַמּוּד לּוֹמַר (שָׁם):
 "לְמַן הַיּוֹם אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם עַל
 הָאָרֶץ", יְכוּל לֹא יִשְׂאֵל אָדָם מִשְׁשֵׁת יָמֵי
 בְּרֵאשִׁית? תְּלַמּוּד לּוֹמַר: - "לְיָמִים רְאשֻׁנִים
 אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנַיִךְ", יְכוּל יִשְׂאֵל אָדָם מַה
 לְמַעְלָה, מַה לְּמַטָּה, מַה לְּפָנַיִם מַה לְּאַחֹר?
 תְּלַמּוּד לּוֹמַר: "וּלְמַקְצֵה הַשָּׁמַיִם עַד קְצֵה
 הַשָּׁמַיִם", מַקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה אֶתְּהָ
 שׁוֹאֵל, וְאִי אֶתְּהָ שׁוֹאֵל מַה לְמַעְלָה מַה
 לְמַטָּה, מַה הָיָה וּמַה עֲתִיד לְהִיּוֹת.

ד. מִמִּיָּהוּן לֹא נַחְלְקוּ אֱלָא עַל הַסְּמִיכָה,
 חֲמִשָּׁה זִוּגוֹת הֵן: שְׁלֹשָׁה מְזוּוּגוֹת
 הֶרְאשׁוּנִים שְׂאֲמָרוּ שְׁלֵא לְסַמֵּךְ, וּשְׁנַיִם
 מְזוּוּגוֹת הָאַחֲרוֹנִים שְׂאֲמָרוּ שְׁלֵא לְסַמֵּךְ,
 שְׁלֹשָׁה הָיוּ נְשִׂאִים, וּשְׁנַיִם לְהֵן אָבוֹת בֵּית
 דִּין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִירִי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים:
 יְהוּדָה בֶּן טַבָּאִי - אַב בֵּית דִּין, שְׁמַעוֹן בֶּן
 שְׁטַח - נְשִׂיאֵי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּתַחֲלָה לֹא
 הָיְתָה מַחְלָקַת בְּיִשְׂרָאֵל, אֱלָא בֵּית דִּין שֶׁל
 שְׁבַעִים וְאַחַד יוֹשְׁבֵיין בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִית, וּשְׁנַיִ
 בְּתֵי דִינַיִם שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. עֲשָׂרִין
 וּשְׁלֹשָׁה יוֹשְׁבֵיין עַל פְּתַח הַר הַבַּיִת, וְאַחַד
 בַּחֲחִיל, וּשְׂאָר בֵּית דִּין שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁלֹשָׁה -
 יוֹשְׁבֵיין בְּשְׂאָר עִירוֹת יִשְׂרָאֵל, נֶצְרַף אַחַד
 מֵהֶם - הוֹלֵךְ אֲצֵל בֵּית דִּין שְׁבַעִירוֹ. אִין בֵּית
 דִּין הוֹלֵךְ אֲצֵל בֵּית דִּין הַסְּמוּךְ לְעִירוֹ, אִם
 שְׁמַעוֹ - אָמְרוּ לָהֶם. אִם לֹא, הוּא וּמְפָלֵא
 שְׁבָהֶן בְּאִין לְבֵית דִּין שְׁבָהֶר הַבַּיִת, אִם
 שְׁמַעוֹ - אָמְרוּ לָהֶם, וְאִם לֹא - הוּא וּמְפָלֵא
 שְׁבָהֶם בְּאִין לְבֵית דִּין שְׁבַחֲחִיל. אִם שְׁמַעוֹ -
 אָמְרוּ לָהֶם. אִם לֹא - אֵלוּ וְאֵלוּ בְּאִין לְבֵית
 דִּין שְׁבַלְשַׁכַּת הַגְּזִית, וּבֵית דִּין שְׁבַלְשַׁכַּת
 הַגְּזִית, אָף עַל פִּי שְׁהוּא שֶׁל שְׁבַעִים וְאַחַד -

אִין פְּחוֹת מְעֲשָׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, נֶצְרַף אַחַד
 מֵהֶם לְצֵאתָ, רוּזָה, אִם יֵשׁ שָׁם עֲשָׂרִים
 וּשְׁלֹשָׁה - יוֹצֵא, וְאִם לֹא - אִין יוֹצֵא, עַד
 שְׁיֵהוּ שָׁם עֲשָׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. הָיוּ יוֹשְׁבֵיין
 מִתְּמִיד שֶׁל שַׁחַר עַד תְּמִיד שֶׁל בֵּין
 הָעֶרְבִים, וּבְשַׁבְּתוֹת וּבְיָמִים טוֹבִים - נִכְנָסִין
 לְבֵית הַמְּדֻרָשׁ שְׁבָהֶר הַבַּיִת. נִשְׂאֵלָה
 הַשְּׂאֵלָה בְּפָנֵיהֶם, אִם שְׁמַעוֹ - אָמְרוּ לָהֶם,
 וְאִם לֹא - עוֹמְדִין בְּמַגִּין. אִם רַבּוּ
 הַמְּטַמְּאִין - טַמְּאָן. אִם רַבּוּ הַמְּטַהֲרִין -
 טַהֲרוּן. מִשָּׁם הִלְכָה יוֹצֵא רוּוחַת בְּיִשְׂרָאֵל.
 מִשְׂרַבּוּ תְּלַמִּידֵי שְׁמַאי וְהִלֵּל שְׁלֵא שְׁמַשׁוּ
 כָּל צָרְפָן - רַבּוּ מַחְלָקַת בְּיִשְׂרָאֵל, וְנַעֲשֵׂה
 הַתּוֹרָה כְּשִׁפְתֵי תּוֹרוֹת, מִשָּׁם כּוֹתְבִין
 וּשׁוֹלְחִין בְּכָל מְקוֹמוֹת, כָּל מִי שֶׁהוּא חָכָם,
 וְעִנּוּי, וְשְׁפוּי, וִירָא חֲטָא, וּפְרָקוּ טוֹב, וְדַעַת
 הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימָנוּ - יְהֵא דִּין בְּעִירוֹ,
 מִשְׁנַעֲשֵׂה דִּין בְּעִירוֹ - מַעְלִין וּמוֹשִׁיבִין
 אוֹתוֹ בְּהַר הַבַּיִת. וּמִשָּׁם מַעְלִין וּמוֹשִׁיבִין
 אוֹתוֹ בַּחֲחִיל, וּמִשָּׁם מַעְלִין וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ
 בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִית, וְשָׁם יוֹשְׁבֵיין וּבּוֹדְקִין יַחֲסִי
 כַּהוֹנֵה וַיַּחֲסִי לוֹיָהּ. כֵּהֵן שְׁנַמְצָא בּוּ פְּסוּל -
 לוֹבֵשׁ שַׁחוּרִין וּמִתְעַטֵּף שַׁחוּרִין, יוֹצֵא
 וְהוֹלֵךְ לוֹ, וְשְׁלֵא נִמְצָא בּוּ פְּסוּל - לוֹבֵשׁ
 לְבָנִים וּמִתְעַטֵּף לְבָנִים, נִכְנָס וּמִשְׁמַשׁ עִם
 אַחֵיו הַכֹּהֲנִים. וְיוֹם-טוֹב הָיוּ עוֹשִׂין שְׁלֵא
 נִמְצָא פְּסוּל בְּזָרְעוֹ שֶׁל אֶהֱרָן. וּמִבֵּיא
 עֲשִׂירֵית הָאִיפָה מְשֻׁלוֹ, וְעוֹבְדָה בְּיָדוֹ, אָף
 עַל פִּי שְׂאִין הַמְּשַׁמֵּר שְׁלוֹ. אַחַד כֵּהֵן גְּדוּל
 וְאַחַד כֵּהֵן הַדְּיוּט שְׁעַבְדוֹ עַד שְׁלֵא הִבִּיאוּ
 עֲשִׂירֵית הָאִיפָה שְׁלֵהֵן - עַבּוּדְתָן כְּשֶׁרָה.

ה. אִיזוּ הִיא סְמִיכָה שְׁנַחְלְקוּ עֲלֶיהָ בֵּית
 שְׁמַאי וּבֵית הִלֵּל? בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אִין
 סוּמְכִין בְּיוֹם-טוֹב. וּשְׁלָמִים, הַחוּגְג בֵּהֵן -
 סוּמֵךְ עֲלֶיהֶן מְעָרֵב יוֹם-טוֹב, וְשׁוֹחֲטִין בְּיוֹם-
 טוֹב. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: סוּמְכִין בְּיוֹם-
 טוֹב, וְשׁוֹחֲטִין בְּיוֹם-טוֹב. אָמְרוּ בֵּית הִלֵּל
 לְבֵית שְׁמַאי: וּמַה אִם בְּשַׁעֲהָ שְׂאִי אֶתְּהָ
 מִתָּר לְעֵשׂוֹת לְהַדְּיוּט - אֶתְּהָ מִתָּר לְעֵשׂוֹת

9 בְּנִמְרָא הַגִּירָסָא: יוֹשְׁבֵיין בַּחֲחִיל.

אלכסא בלוד, ובאו אנשי עירות להספידו. אמר להם רבי טרפון: צאו, אין מספידין ביום-טוב, מפני שיום-טוב של עצרת היתה.

מסכת חגיגה פרק שלישי

א. איזו חזקה? כל שעקר את רגליו ממים. עודהו רגלו אחת במים - החזק לדבר קל - מחזיק עצמו לדבר חמור שפהן. עלה - שוב אינו מחזיק. הטובל על מנת לעלות מטמאה לטהרה - הרי זה טהור בכלם. הטובל, אם נתכּוּן - טהור. אם לאו - טמא. אבל המטבל את ידיו - בין כך ובין כך ידיו טהורות. רבן גמליאל היה אוכל על טהרת חלין כל ימיו, והיתה מטפחתו מדרס לקדש. אונקלוס הגר היה אוכל על טהרת הקדש כל ימיו, והיתה מטפחתו מדרס לחטאת.

ב. חמר בקדש מבתרומה שמטבילים בתוך כלים, כוסות בתוך כוסות, תמחויין בתוך תמחויין, בתרומה אבל לא בקדש. נתן לתוך הסל או לתוך גורגותניי¹¹, הטבילה לתרומה, בין לקדש בין לתרומה - טהורים. אבא שאול אומר: לתרומה אבל לא לקדש, אחרונים ותוף ובית הצביעה בתרומה, אבל לא בקדש. אמר רבי יוסי: זה לשון כפול! כל שיש לו אחרים ותוף - יש לו בית הצביעה. כל שאין לו אחרים ותוף - אין לו בית הצביעה.

ג. הנושא את המדרס - נושא את התרומה אבל לא את הקדש. כיצד? היו סגליו טמאין ונושא חבית של תרומה על כתפו,

11 סל גדול שבו מסננים את היין בעת הכציר וְלֹא יִשָּׂךְ לְחֹשֶׁשׁ שִׁיחֵיו כְּלִים כְּאֵלּוּ כְּלֵי שְׂאִין כִּפְּיוּ בְּשׂוֹפְרַת הַנּוֹד, כִּי בְּכִלִּים כְּאֵלּוּ כְּמוֹ סֵל אוֹ גּוֹרְגַתְנֵי לֹא שָׂכִיחַ בָּהֶם שְׂפִיחָם יִהְיֶה צָר כֹּל

לגבוה, שעה שאתה מתר לעשות להדיוט, אין דין שיהא מתר לעשות לגבוה? אמרו להם בית שמאי: נדרים ונדבות יוכיחו, שמתר להדיוט ואסור לגבוה, אמרו להם בית הלל: לא! אם אמרתם בנדרים ונדבות שאין זמן קבוע, תאמרו בחגיגה שזמנה קבוע? ! אמרו להם בית שמאי: אף חגיגה, פעמים שזמנה אינה קבוע, שמי שלא חג ביום-טוב הראשון של חג - חוגג את כל הרגל שלו, ויום-טוב האחרון של חג. אבא שאול היה אומר: בלשון אחרת, משום בית הלל, ומה אם בשעה¹⁰ שכירתך סתומה - כירת רבך פתוחה, בשעה שכירתך פתוחה, אינו דין שכירת רבך פתוחה? דבר אחר: שלא יהא שלחנך מלא ושלחן רבך ריקן.

ו. מעשה בהלל הזקן שסמך על העולה בעזרה, וחקרו עליו תלמידי בית שמאי. אמר להם בית הלל: בואו וראו שהיא נקבה, וצריכין אנו לעשותה זבחי שלמים. הפליגין בדברים, והלכו להם, מיד גברה ידן של בית שמאי, ובקשו לקבוע הלכה כמותן, והיה שם בבא בן בוטא, שהוא מתלמידי בית שמאי. וידע שהלכה כבית הלל בכל מקום. ושלח והביא את כל צאן קדר שבירושלים, והעמידן בעזרה. ואמר: 'כל מי שצריך להביא עולות ושלמים - יבוא ויטל, ויסמוך'. באו ונטלו והעלו עולות ושלמים, וסמכו עליהן. בו ביום נקבעה הלכה כדברי בית הלל, ולא היה שם אדם שערער בזה. ושוב מעשה באחד מתלמידי בית הלל, שסמך על העולה בעזרה, מצאו תלמיד אחד מתלמידי בית שמאי. אמר לו: מה זה סמיכה? אמר לו: מה זה שתיקה? ! שתקו בניפה.

ז. עצרת שחל להיות בשני, או בחמישי, או בששי, או באחד מכל ימות השבת. בית שמאי אומרים: יום טבח לאחרים. בית הלל אומרים: אין יום טבח. ומעשה שמת

¹⁰ גרסת הגמרא - במקום.

ז. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מִנֵּינן לְרַבִּיעֵי בִקְדָשׁ שֶׁהוּא פְּסוּל? וְדִין הוּא, וּמָה מְחַסֵּר כְּפוּרִים שְׂאִין פְּסוּל בִּתְרוּמָה - פּוֹסֵל, רַבִּיעֵי שֶׁהוּא פְּסוּל בִּתְרוּמָה, אֵינּוּ דִין שֶׁיִּפְסֵל בִּקְדָשׁ? לְמַדְנּוּ לְשָׁלִישֵׁי מִן הַכְּתוּב, וְלְרַבִּיעֵי מִקַּל וְחֹמֶר.

ח. אָמַר רַבִּי נַחֲמִיָּה: מִפְּנֵי מָה הִכַּל נֶאֱמָנִין עַל הַקְּדָשׁ וְלֹא עַל הַתְּרוּמָה? שְׁלֹא יִהְיֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד אוֹמֵר: 'הֲרִינִי בּוֹנֵה בְּמָה וּמְזַבַּח לְעֶצְמִי', 'הֲרִינִי שׁוֹרֵף פְּרָה לְעֶצְמִי'; שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר יח, ז): 'וְאַתָּה וּבְנֵיךָ אֶתְּךָ תִּשְׁמְרוּ אֶת כְּהֵנֲתֶכֶם לְכָל דְּבַר הַמְּזַבַּח', יְכוּל אֵף לְמַעֲשֵׂר, לְתְרוּמָה וּלְחֶלֶה? תִּלְמוּד לּוֹמֵר: 'וּלְמַבִּית לְפָרְכַת', מָה "מַבִּית לְפָרְכַת" מֵיחַד, שְׂאִין לְדַעְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, יֵצְאֵת תְּרוּמָה וּלְמַעֲשֵׂר וּחֶלֶה שֶׁיֵּשׁ לְדַעְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הֲרִי הוּא אוֹמֵר (בַּמִּדְבָּר יט, ט): 'וְהִיִּתָּה לְעֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַשְׁמֶרֶת לְמִי גִדְּהָ', שֶׁהִכַּל נֶאֱמָנִין עַל שְׁמִירָתָהּ, סִפְקָ רְשׁוּת עִם הָאָרֶץ מְדַרְסוּ וְהִסִּיטוּ, טְהוּרִין לְחֵלִין וְטֵמְאִין לְתְרוּמָה.

ט. מִמְּלֵאִין וּמְקַדְּשִׁין מִי חֲטָאֵת, בְּכָל מְבִיאִין מִי חֲטָאֵת וְעִפְר חֲטָאֵת מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, עִם הָאָרֶץ שְׂאָמַר: 'טְהוּר לְחֲטָאֵת' - מְקַבְּלִין אוֹתוֹ. 'כִּלִּים הִלְלוּ טְהוּרִין לְחֲטָאֵת' - מְקַבְּלִין אוֹתָן הֵימָנוּ. טָבֵל לְהוֹזוֹת וְלֹא הִזָּה - הֲרִי זֶה אוֹכֵל בִּתְרוּמוֹת לְעֵרֵב. רָאוּ בִּידֵיו מִי חֲטָאֵת וְאִפְר חֲטָאֵת - אוֹכְלִין עַל גְּבִיּוֹ טְהוּרוֹת, וְעַל גַּב בְּגָדָיו, וְעַל גְּבֵי סַנְדְּלָיו.

י. עִם הָאָרֶץ שֶׁהִבִּיא כִּלִּים לְחֲטָאֵתוֹ - חֵבֵר לוֹקַח הֵימָנוּ לְחֲטָאֵתוֹ וּלְתְרוּמָתוֹ. הִבִּיא לְתְרוּמָתוֹ - אֵין חֵבֵר לוֹקַח הֵימָנוּ לֹא לְחֲטָאֵתוֹ וְלֹא לְתְרוּמָתוֹ. הִבִּיא לְחֲטָאֵתוֹ וּלְתְרוּמָתוֹ שֶׁל חֲטָאֵת - חֵבֵר לוֹקַח הֵימָנוּ לְתְרוּמָתוֹ וּלְחֲטָאֵתוֹ. לְתְרוּמָתוֹ - אֵין חֵבֵר לוֹקַח הֵימָנוּ, לֹא לְחֲטָאֵתוֹ וְלֹא לְתְרוּמָתוֹ. חֵבֵר שְׂאָמַר לְעִם הָאָרֶץ: 'הִבִּיא כִּלִּים לְחֲטָאֵתוֹ' - חֵבֵר לוֹקַח הֵימָנוּ לְחֲטָאֵתוֹ וּלְתְרוּמָתוֹ. 'לְתְרוּמָתִי' - אֵין חֵבֵר לוֹקַח הֵימָנוּ לֹא לְחֲטָאֵתוֹ וְלֹא לְתְרוּמָתוֹ. הִבִּיא

וְאֵין עוֹשִׂין כֵּן בִּקְדָשׁ. בְּגֵדֵי אוֹכְלֵי תְרוּמָה - מְדַרְס לְקְדָשׁ. וְלֹא כְּמִדַּת הַקְּדָשׁ מִדַּת הַתְּרוּמָה. מְרַבָּה מִדּוֹת הַקְּדָשׁ מִמִּדּוֹת הַתְּרוּמָה, שֶׁבִּקְדָשׁ - מְטַבִּיל וּמַגְבֵּב וְאַחַר כֵּן קוֹשֵׁר. וּבִתְרוּמָה - קוֹשֵׁר וְאַחַר כֵּן מְטַבִּיל. אֶחָד קְדָשִׁי מְקַדָּשׁ וְאֶחָד קְדָשִׁי הַגְּבוּל בְּכָךְ.

ד. כִּלִּים הַנִּגְמָרִים בְּטְהָרָה אֶפְלוּ בְּעִזְרָה - צְרִיכִין טְבִילָה לְקְדָשׁ, אֲבָל לֹא לְתְרוּמָה. כִּיצַד? סֵלֶת שְׁתַּעֲרָבָה, וְנִגַע טָבוּל יוֹם בְּמִקְצָתָהּ - פְּסוּל אֵת כֻּלָּהּ. בִּתְרוּמָה - לֹא פְּסוּל אֲלֵא מְקוֹם מַגְעָה. הַקְּרָקַע, אֵינּוּ מְצַרֵּף לֹא אֵת הַקְּדָשׁ וְלֹא אֵת הַתְּרוּמָה. הַכִּלִּי, מְצַרֵּף מָה שֶׁכְּתוּבוֹ לְקְדָשׁ אֲבָל לֹא לְתְרוּמָה. הַרְבִּיעֵי - בִּקְדָשׁ פְּסוּל. וְהַשְּׁלִישִׁי - בִּתְרוּמָה. וּבִתְרוּמָה, אִם נִטְמָאֵת אַחַת מִיָּדָיו - חֵבֵרָתָהּ טְהוּרָה. וּבִקְדָשׁ - מְטַבִּיל אֵת שְׁתֵּיתֵיָן כְּאַחַת. אֵין מְטַבִּיל אֵת הַטְּהוּרָה בְּפִנֵּי עֲצָמָה וְאֵת הַטְּמֵאָה בְּפִנֵּי עֲצָמָה, אֲלֵא מְטַבִּיל שְׁתֵּיתֵיָן כְּאַחַת.

ה. הַטּוֹבֵל אֵת אַחַת מֵהֶן וְעָשָׂה טְהוּרוֹת, כָּל הַטְּהוּרוֹת שֶׁעָשָׂה בְּטְהוּרוֹת עַד שְׁלֹא טָבֵל שְׁנֵיהֶם - טְמֵאוֹת הַטְּהוּרוֹת, שֶׁהִיד מְטַמֵּא אֵת חֵבֵרָתָהּ לְטֵמָא בִּקְדָשׁ; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי יוֹסֵי בֶן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לְפִסּוּל בִּקְדָשׁ, אוֹכְלִים אוֹכְלִין נְגוּבִין בִּידֵים מְסוּאָבוֹת, בִּתְרוּמָה אֲבָל לֹא בִּקְדָשׁ. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בֶן אֲנָשִׁיגְנוּס: וְכִי יֵשׁ נְגוּבִין בִּקְדָשׁ? אֲלֵא תוֹחֵב אֵת הַחֲרָרָה בְּכוּשׁ אוּ בְקִיסָם וְאוֹכֵל עֲמָה זֵית, אוּ בְצֵל בִּתְרוּמָה אֲבָל לֹא בִּקְדָשׁ.

ו. חֵמֶר בִּקְדָשׁ מִבִּתְרוּמָה וּמִבְחֲטָאֵת: שֶׁהִכַּל נֶאֱמָנִין עַל הַחֲטָאֵת, וְאֵין הִכַּל נֶאֱמָנִין, לֹא עַל הַקְּדָשׁ וְלֹא עַל הַתְּרוּמָה. חֵמֶר בְּחֲטָאֵת: שֶׁהִטְהוּר לְתְרוּמָה וּלְקְדָשׁ - טֵמָא לְחֲטָאֵת. יֵשׁ מִינֵין לְקְדָשׁ וּלְתְרוּמָה, וְאֵין מִינֵין לְחֲטָאֵת. אוֹנֵן - אָסוּר בְּמַעֲשֵׂר, וּמְתָר בִּתְרוּמָה וּבְפָרָה. טָבוּל יוֹם - אָסוּר בִּתְרוּמָה וּמְתָר בְּמַעֲשֵׂר וּבְפָרָה. מְחַסֵּר כְּפָרָה - אָסוּר בְּפָרָה, וּמְתָר בְּמַעֲשֵׂר וּבִתְרוּמָה.

הַרְגֵל - אף לַתְרוּמָה. הַלּוֹקֵחַ כָּלִים מֵאוּמְנֵי עַם הָאָרֶץ, וְהַמּוֹכֵר כָּלִים לְאוּמְנֵי עַם הָאָרֶץ - נֶאֱמָר עַל טְהַרְתְּ הַחֲטָאֹת וְאִין נֶאֱמָר עַל טְהַרְתְּ תְרוּמָה.

יג. שְׁלַחַן שֶׁנִּטְמָא - מִטְבִּילִין אוֹתוֹ בְּזַמְנוֹ, וְאִפְּלוּ בַשַּׁבָּת, מַעֲשֶׂה שֶׁהִטְבִּילוּ אֶת הַמְּנוּרָה בְּיוֹם-טוֹב, וְהָיוּ הַצְּדוֹקִין אוֹמְרִים: 'בָּאוּ וְרָאוּ פְרוּשֵׁין שֶׁמִּטְבִּילִין לְאוֹר הַלְּבָנָה'.

'לַחֲטָאֵי וְלַתְרוּמָתֵי שֶׁל חֲטָאֹת' - חֵבֵר לּוֹקֵחַ הַיִּמְנוֹ, בֵּין לוֹ בֵּין לְאַחַר, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲרִים, וְאִם הָעָרִים - הָרִי אֵלּוֹ טְמֵאִין. עַם הָאָרֶץ שֶׁאָמַר: 'כָּלִים אֵלּוֹ הִבָּאתִים לַחֲטָאֵי וְנִמְלַכְתִּי עֲלֵיהֶן לַתְרוּמָתִי', הוּאֵל וְנִתְיַחְדּוּ בְרִשּׁוֹת עַם הָאָרֶץ שֶׁעָה אַחַת - הָרִי אֵלּוֹ טְמֵאִין.

יא. מִן הַמּוֹדִיעִים וְלִפְנֵים - נֶאֱמָר עַל כָּלִי חֵרֵס וְיִקֵּן לְקֹדֶשׁ. מִן הַמּוֹדִיעִים לַחוּץ - אִין נֶאֱמָר. בִּיהוּדָה - נֶאֱמָר עַל טְהַרְתְּ יִין וְשִׁמֹן כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה, אָבֵל לֹא עַל הַתְרוּמָה. בַּשַּׁעַת הַגְּתוֹת וְהַבְּדִים - אף עַל הַתְרוּמָה. וְקֹדֶם לַגְּתוֹת וְהַבְּדִים שְׁבָעִים יוֹם - נֶאֱמָר עַל הַקֹּדֶשׁ וְעַל הַמְדַמֵּעַ וְעַל הַקְּנָקֵן, אָבֵל לֹא עַל הַתְרוּמָה, בַּשַּׁעַת הַגְּתוֹת וְהַבְּדִים נֶאֱמָר אף עַל הַתְרוּמָה. נֶאֱמָר עַל הַיֵּין בַּשַּׁעַת הַיֵּין, וְעַל הַשִּׁמֹן בַּשַּׁעַת הַשִּׁמֹן. אָבֵל לֹא עַל הַשִּׁמֹן בַּשַּׁעַת הַיֵּין וְלֹא עַל הַיֵּין בַּשַּׁעַת הַשִּׁמֹן. עָבְרוּ הַגְּתוֹת וְהַבְּדִים - חָזְרוּ לְאֶסוּרֵן. הִבִּיאוּ לוֹ חֲבִית שֶׁל תְרוּמָה - לֹא יִקְבְּלָהּ הַיִּמְנוֹ, אֲלֵא אִם כֵּן אָמַר לוֹ: 'יֵשׁ לִי בְּתוֹכָהּ רְבִיעִית קֹדֶשׁ בְּתוֹכָהּ'. הִבִּיאָהּ לְגַת הַבָּאָה אף עַל פִּי שֶׁמִּכִּירָה שֶׁהִיא הִיא - לֹא יִקְבְּלָהּ מִמֶּנּוּ. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי טְרַפּוֹן, שֶׁהָיָה מְהַלֵּךְ בְּדֶרֶךְ, מִצָּאוּ זֶקֶן אֶחָד, אָמַר לוֹ: מַפְנֵי מָה בְּרִיּוֹת מְרַנְּנוֹת אַחֲרֶיךָ? וְהֵלֵא כָּל מַעֲשֵׂיךָ יִשְׂרָאֵל הֵן! אֲלֵא שֶׁאַתָּה מְקַבֵּל תְרוּמָה בְּשָׂר יְמוֹת הַשָּׁנָה מִכָּל אָדָם. אָמַר רַבִּי טְרַפּוֹן: אֶקַּפֵּחַ אֶת בְּנֵי אִם לֹא הִלְכָה בְּיַדִּי מִרְכָּן יוֹחֲנָן בֶּן זְכַאִי, שֶׁאָמַר לִי: מִתָּר אַתָּה לְקַבֵּל תְרוּמָה בְּשָׂר כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה מִכָּל אָדָם, עַכְשָׁו בְּרִיּוֹת מְרַנְּנוֹת אַחֲרֵי, גּוֹזֵר אֲנִי עָלֶיךָ שֶׁאִינִי מְקַבֵּל תְרוּמָה בְּשָׂר יְמוֹת הַשָּׁנָה מִכָּל אָדָם, אֲלֵא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּתוֹכָהּ רְבִיעִית קֹדֶשׁ.

יב. הַגְּבָאִין שֶׁנִּכְנְסוּ לְבֵית, וְכָתְבוּ עָלָיו מִבְּחוּץ: 'כָּל שְׂבִיבֵית טְהוֹר' - נֶאֱמָר עַל טְהַרְתְּ הַחֲטָאֹת וְאִין נֶאֱמָר עַל טְהַרְתְּ תְרוּמָה. וּבִירוּשָׁלַיִם - נֶאֱמָר עַל טְהַרְתְּ כָּל הַכָּלִים לְקֹדֶשׁ, אָבֵל לֹא לַתְרוּמָה, וּבַשַּׁעַת

21	ראשון Sunday	יא 11	עלות השחר _____ 6:02 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 4:59 בבלי: בבא קמא פ • ירושלמי: שבת לט • תוספתא: מגילה ב ב"ן: איכה ד-ה • רמב"ם: אסורי ביאה טו
22	שני Monday	יב 12	עלות השחר _____ 6:02 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:00 בבלי: בבא קמא פא • ירושלמי: שבת נו • תוספתא: מגילה ג ב"ן: קהלת א-ב • רמב"ם: אסורי ביאה טז
23	שלישי Tuesday	יג 13	עלות השחר _____ 6:01 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:02 בבלי: בבא קמא פב • ירושלמי: שבת מא • תוספתא: מועד קטן א ב"ן: קהלת ג-ד • רמב"ם: אסורי ביאה יז
24	רביעי Wednesday	יד 14	עלות השחר _____ 6:00 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:03 בבלי: בבא קמא פג • ירושלמי: שבת מב • תוספתא: מועד קטן ב ב"ן: קהלת ה-ו • רמב"ם: אסורי ביאה יח
25	חמישי Thursday	טו 15	Tu B'Shevat ט"ו בשבט עלות השחר _____ 5:59 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:04 בבלי: בבא קמא פד • ירושלמי: שבת מד • תוספתא: חגיגה א ב"ן: קהלת ז-ח • רמב"ם: אסורי ביאה יט
26	ששי Friday	טז 16	עלות השחר _____ 5:59 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:05 בבלי: בבא קמא פה • ירושלמי: שבת מה • תוספתא: חגיגה ב ב"ן: קהלת ט-י • רמב"ם: אסורי ביאה כ
27	הפטרה: ודבורה אשה שב"ק Shabbos	הילולת כ"ק מזרחא' ש ז"ע יז 17	בש"ח, שירה עלות השחר _____ 5:58 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:06 בבלי: בבא קמא פו • ירושלמי: שבת מה • תוספתא: חגיגה ג ב"ן: קהלת יא-יב • רמב"ם: אסורי ביאה כא

ווען עס קומט אן שווער צו ווערן מקורב צום צדיק, דאן העלפט דאס צו צו
קענען פעסער דינען דעם אייבערשטן.
(ספר המדות אות צדיק סימן י"ב)